

ad
sanctum

et fructum

qui

clamat

in Evangelio

omnes

in sanguine

quod

Preclarus et insignis

NIS TRACTATUS DOCENS MO-
dum legendi abbreviaturas vtriusq;
censure, studiosis tirunculis valde
de necessarius, ac a multis
mendis purgatus &
emendatus.

T SI IMPERATO

ris testionio laudabilior fit
qui factum subtilius emenda-
dat q̃ qui adiuuenit, laude ta-
men non minima afficiendo
eos arbitror qui primas bo-
narum artium promulgationes summa cū
lucubratione sequacibus delegauerunt,
quoniam vt testatur philosophus nedum
his quibus perfecte sed & his ex quorum
imperfecto operæ adinuento ad verā phi-
losophiæ lucem tandem vētum est gratiæ
sunt porrigēde. Quamobrem cum libel-
lus qui modus legendi in vtroq; iure dici-
tur opus æquidem primo iuris cunabula
introcuntibus, ne dicam vtile immo ne-
cessarium plurimis tum diminute tum su-
perflue positis vndiquaq; antea notare-
tur vt tandem iuris studiosi consultius
securiusq; huic inhererent operi factum
est hoc idem opus correctum emendatum
omni deniq; superfluitatis seu diminutio-
nis macula vicioq; purgatū per hæc quæ
sequuntur scripta omnibus lucu-
lentissime pandatur.

227827 I

Tractatus de modo legēdi in vtroq; iure.

Incipit liber dās
modum legēdi ab
breuiaturas i vtroq;
q; iure.

Via prae-
posterus est or-
do prius bñia-
na petere sub-
sidia vt illis d-
ficiētib; diuini fauoris gratia
postulet vt de cō. di. j. c. omnis
christian; in fi. Et in prin. ap-
paratus Jo. An. li. vj. Ammo
vir bono peragūf citu: q; ma-
lo sūt inchoata pñcipio. vt. lxj
di. c. miramur. j. q. j. pñcipa-
tus. 7. c. cñ paul;. Ideo diuino
pñcipio iplozato pñcipio cū lu-
ris vtriusq; scientia tā legū q;
canonū pñcipio: nō ammini-
culatiua: sed pñcipalis 7 sacra-
tissima: imo diuinitus inspira-
ta sit: maxie cōpetens pñcipib;
cominib;: baronib;: militib;:
ceterisq; nobilibus clericis at-
q; generosis pñonis iurisdic-
tiō 7 iuriū ipso 7 manutētiōē
habētibus: statui vt hui; vtri-
usq; iuris scz canonici 7 ciuili-
noticiā aggredi volētibus: taz
in legēdo q; in studendo facili-
breuis 7 planissim; pateat ac-

cessus in tētib;: apparantib;:
sūnis: glosis: relectis 7 oib;
abbreuiaturis legū 7 canonū
ad oipotētis dei laudē: 7 inn o-
rū scbolariū sacerdotū 7 iuris
alūnoy instructionē que aliter
fieri habet q; illozū informatio
quos scolasticis doctrinis: scho-
las forte regēdo sua laboriosi;
oporteat quere nutrimenta. Ne-
tento q; omnis pñcipio artū es-
scientia; gñatiuis ordinē in se
debet habere 7 ppter vite bu-
mane insufficiētiā breuitatē cō-
tinere. Talē vt sequif breu. illi
mū instruēdi modū obseruādū
esse censco pedagogis nobilitū.
Salua tñ emēdatiōe meliorā-
tū rōnabilit; hūc dicendi mo-
dum. Prebabitur ergo scolasti-
cis disciplinis: 7 puerilib; eru-
ditiōibus in donato casualib;
7 tēporalib; in alexādi pñib;
ambabus: declinatiōibus: cōiu-
gatiōib;: 7 cōstructiōis ordine
cū moralib; auctoribus Lato-
ne vel faceto. 7c. Non per vite
medietatē liberalib; et ammi-
niculatiuis artibus insissendo:
vsunt Grammatica Logica:
Rhetorica. Geometria Aris-
metica. Musica: et Astrono-
mia. Sed his cōpendiose trā-
scursis pñcipalib; sciētiji vide-
licet tramiti philopbie suadeo

Tractatus de modo legendi

citius appropinquari: 7 tandē iuri canonico 7 theologie pza-
ctice finaliter innotari. Nam vt
ait bñs Hieronymus. Illi in
vanitate sensus et obscuritate
mētis ambulāt: qui dieb⁹ 7 nō
trib⁹ in dyalectica arte torquē-
tur. 7c. Vt in canone: nōne. di.
xxxvij. vbi reprehēdunt diale-
ctici: 7 rerū naturas inq̄retes.
nec nō versificatores: 7 eadem
di. c. legim⁹: vbi per vanā dia-
lecticoz garrulitatē 7 sophisti-
ca argumēta intelligit Hiero-
nymus cynifes et ranas quib⁹
egiptij sunt percussi. ¶ Primo
pmitto noia libroz in vtrozq;
iure tā pōtificio q̄ impatorio:
annectendo cuilibet hoz diui-
sionē in libros priales. Deinde
subisigam modum allegādi in
quolibet libro cū exemplor po-
sitiōe de abbreviatur: vt intro-
itus ad iura capescēda manife-
stet: quoz ignorācia paucos ex-
cusat iuxta regulā. Ignorācia
facti: iuris excusat: vt de re-
gulis i. v. ca. ignorācia. li. vj.
q̄ regula duos habet articulos
pncipales. Prim⁹ q̄ ignorācia
facti quēlibet excusat: maxime
dum est ignorācia facti pbabi-
lis. Tūc em̄ in toto excusat ig-
norantē: vt in. l. error facti. C
de iuris 7 facti ignorācia. Qd

em̄ p me nō stat mibi imputa-
ri nō debet. vt in. c. imputari:
de regu. iu. libro. vj. C Scd⁹
articul⁹ est: q̄ ignorācia iuris
nemine excusat: qz ius quilibet
scire tenet: et nemini lz ipm ig-
norare: vt in. l. regula. ff. d. iu.
et fac. ig. Debem⁹ ergo scientiā
iuris oēs appetere: ne in conte-
ptū dei nōs incidere ptingat.
Nā pemptores canonū peccāt
in spūm sanctū cui⁹ instinctus
huit: et gratia ipsi sacri cano-
nes editi sunt vt. l. xv. q. j. vio-
latores. 7 ca. nulli fas. C Pro-
quo sciendū q̄ ius est ars boni
et equi: cuius merito quis nos
sacerdotes appellat: id est sua
iura cuilibet ministrātes. ff. de
iusticia 7 iure l. j. rñ. ij. Est au-
tē ius nomē generale: 7 lex est
species iuris. Etiā ius dicit p-
ceptū seu ordinatio pncipantis
vel dñi circa subditos. Et sic
ius triplex distinguit. Quia ta-
lis supior pncipās: aut est de⁹:
et tunc dī ius diuinū. Aut est
natura: et dī ius naturale pri-
meū. Aut est hō et tūc dicit
ius humanū: scz gentiū vel ci-
uile seu positiuū. C Ius natu-
rale est pmune omī nationi: eo
q̄ vbiq; instinctu nature non
aliq̄ pstitutiōe habeat: vt mar-
t et femine pūctio: pueror edu-

In utroq; iure.

catio: communis omnium possessio. Quia iure naturali omnia sunt communia: id est communica da tpe necessitatis. Nemo enim proprius dicat qd comune est: vt di. xvij. ca. sicut bi. in medio: et illud ius equissimum est: qz eius precepta in lege et in euangelio continent: vt Qd tibi vis fieri mihi fac: qd non tibi: noli. Sic potes in terris viuere iure poli: vt di. j. in prin. di. l. pderet: als consideret. ij. q. vj. decreto: de malo. et obe. dilecti. vbi includit: no furtum facies: no mechaberis: no occides: no suscipies vocem maledicij. Exodi. xx. j. et primum Deutero. v. c. Qz. vij. ca. cum multis similibus. Hoc ius cepit ab exordio rationalis creature. nec variat tempore: sed est immutabile plenum et perfectum. di. v. in prin. et distinc. viij. in prin. Sed ius positiuus est constitutio hominis variabilis et imperfecta. Et subdividit in canonicum et civile. Nam sicut ex duobus ponit homo scz materia et forma: sic due sunt dignitates in ecclesia militante: scz potestialis auctoritas: et imperialis potestas: vt d. maio. et obe. c. solite. Et quibus iura duplicia prodicunt. Papa enim est constitutor canonum: et imperator le-

gis: ex quo iam patet causa efficiens utriusq; iuris. Sed causa materialis iuris positivi est leges et canones. Decreta seu decretales episcopi circa que omnia versat ipsum ius: Et coincidit communiter causa materialis cum subiecto. Unde subiectum iuris canonici est Bonum ecclesiasticum fidelium directum: decisionem singulorum negotiorum continens: rerum ecclesiasticarum utilitatem conservans: vel est homo catholicus dirigibilis de iure canonico in bonum humanum similiter et divinum. Nam sicut scientia supponit scientie: ita subiectum subiecto. Et philosophie moralis cui scientia iuris utriusq; subordinat: subiectum est bonum humanum igitur. et c. Sic subiectum iuris civilis est homo politicus constitutionibus legalibus dirigibilis simpliciter in bonum humanum ad reipublice utilitatem conservandam. Causa finalis satis patet ex dictis. Nam finis iuris est bonus et scientie efficere: non metu solum penarum: verum etiam exhortatione premiorum. Causa vero formalis duplex est: scilicet forma tractandi que est modus agendi: vt diffinitivus: divisivus preceptivus: perhibitivus: et exemplorum positivus.

Tractatus de modo legendi

Et forma tractatus quæ consistit in diuisione librorum totalium in parciales: et partialium in titulos seu rubricas: et titulorum in capitula: leges paragraphos: vel responsa: et cetera ut infra dicitur. **¶** Unde ius canonicum in quattuor libris principalibus nobis est traditum. **¶** Primus liber iuris canonici est Decretum. **¶** Secundus Decretales. **¶** Tertius Sextus Liber. **¶** Et quartus Clementine: scilicet **¶** Constitutiones. **¶** Pro quo sciendum quod differentia est inter decretum canonem et decretalem epistolam. Hec differentia notatur distin. iij. §. porro. ubi dicit Gratianus. Canonum alij sunt decreta pontificum alij statuta consiliorum. Nam canon proprie dicitur statutum in consilio generalis vel provincialis sacri auctoritate episcoporum. ut de consue. cap. j. **¶** Decretum vero est statutum quod papa de consilio cardinalium ad nullum tamen consulationem statuit: et in scriptis redigit: ut dicitur rescript. cap. pñti. Hic autem decretum sumitur per nomen libri in quo decreta sanctorum patrum descripta sunt. **¶** Capitulum etiam aliter decretum dicitur. eccle. non a i. cap. j. li. vi. in glosa magna in fine: ubi ponitur

differentia inter Decretum. Auctoritatem et Consensum vel collaudationem iudicis. et c. Sed de decretalis epistola dicitur quam papa solus: vel de consilio cardinalium ad consultationem aliquis rescribit et respondet: ut de rescript. cap. j. et glosa. iij. §. omnes tres species. di. iij. Etiam inuenitur hoc decretale: ut xxv. q. j. omnia decretalia. In differentem tamen decreta: canones et decretales ius canonicum occupantur vel canones: et vnum sepe pro reliquo sumitur. Vocantur etiam canonica institutio aliquando dogma: quia consistit in doctrina fidei christiane: de consue. distin. v. cap. fi. Aliquando mandatum: quia consistit in doctrina de moribus. di. liij. denique. Aliquando interdictionem: quando nulla pena adijcitur: de consue. distin. iij. non oportet. Et quandoque sanctionem: quando pena additur. xxvij. q. iij. si quis uerere. Hic etiam decretales in plurali numero utimur pro libro in quo dicta capitula que etiam decretales dicuntur continentur. **¶** Venio nunc ad libros. Primum itaque librum iuris canonici qui decretum dicitur composuit magister Gratianus:

In utroq; iure.

non quidem inueniendo: sed di-
cta sanctorū patrum in diuer-
sis dispersa voluminib⁹ in vñū
volumē debite ⁊ ordinate col-
ligendo. Et hoc circa Annum
domini Millesimum Cente-
simum Nonagesimū tertium.
Fuit etiaꝫ ille gratianus vnus
de tribus fratrib⁹ cuius alter
frater Petrus lombardus li-
brum sententiarū conscripsit: ⁊
tertius petrus comestoris vel
manducatoris qui scholasticaz
hystoriā fecit. ¶ Diuiditur au-
tem hic liber primus decretūꝝ
in tres ptes principales. Qua-
rum prima vocatur distinctio-
nes quia vlti⁹ subdividitur
in partes centū et vñā: quarū
quelibet distinctio dicit⁹ Habet
enim hec prima pars decreti
distinctiones centum et vñam
a quib⁹ ipsa tota nomen est sor-
tita. Iste autem distinctiones
vltius subdividuntur in ca-
nones vel capitula: q̄ canones
interdum propter aliquorum
ep̄lorum prolixitatem subdivi-
di possunt in paragraphos et
paragraphi ipsi si lōgi fuerint
in versiculos. Secunda pars
decreti nominatur cause: ⁊ cō-
tinet in se. xxxvj. causas in q̄s
diuiditur: a quibus et nomen
accepit: quæ cause subdividū-

tur vltius in questiones: et
he questiones in canones vel
capitula: quæ vltia paragra-
phos et versiculos subdividi
possunt: vt supra de distinctio-
ne canonum præmissum est.
¶ Est tamen hic animaduer-
tendum q̄ causa xxxij. habet
questiones sex quarum questio-
num tertia non diuiditur im-
mediate in canones vel capita-
la: sed inibi interponitur tra-
ctat⁹ de penitentia: qui prince-
ps distinctiones septem in
quas diuiditur. Et he subdivi-
duntur in capitula vel ca-
nones et paragraphos: vt su-
pra dicebatur. Et interdum
diuidit⁹ in paragraphos abs-
q̄ capitulis. Tercia et vlti-
ma pars decreti nuncupatur
de consecratione: et habet sub
se quinque distinctiones in
quas diuiditur: quarum que-
libet in plures subdividitur ca-
nones vel capitula: et quana-
doq; in paragraphos vt supra
dictum est.

¶ Versus.

Decretum centum distinctio-
nes dat et vñam.

Triginta causas: et sex addit
tibi mixtas.

Distinguit septem penitencias
consecra quinq;.

Tractatus de modo legendi

Autorem quarum tibi declaro gratianum.

Uel sic breuius. **C.** Distinguit **7. i.** causas dabit. **7. tria** cū sex. Penitet. **v.** versum: vult cōserare reuersum. **C.** Hūc ponēda et notāda sunt exempla allegationū. Et de prima parte decreti nota q̄ illa syllaba **di.** vlt. dist. etiā sola litera. **d.** significat distinctionē. Et numerus immediatus sequens denotat quātam distinctionis. Ultimo ponitur principii canonis vel capituli: in quo auctoritas vel allegatio continetur. Exemplū accipe in prima parte decreti: vbi sic allegatur viij. distinctione: quo iure: et hoc sic abbreviatur **di.** viij. quo iure: id est in p̄ma pte decreti in distinctione. viij. illi⁹ partis in canone q̄ incipit quo iure. Aliud exemplum: distin. xxxvij. nonne. et. c. legimus: id est in prima pte decreti in distinctione tricesima septima eiusdē partis in canonib⁹ qui incipiunt: nonne: et legimus. Item aliud distin. xl. multi: et. c. non loca: et d. l. pōderet: quod declarata ut prius. **C.** In scōda parte decreti nota q̄ per numerū positū ante literā. **q.** dicitur intelligi quōta cause. Et sic omnia talia adiectiva nūmeralia: p̄ma:

scōda: etiā: q̄rta **7c.** vsq; ad tricesimā septimā añ l̄ram. **q.** pōssit: sp̄ includit hoc substantiuū causā. Nec debes ille numerus excedere. **xxxvj.** quia non sunt plures cause in secunda parte decreti: et per literā. **q.** intelligitur questio in nominatiuo vel alijs casibus secundū exigentiā congruatatis. Communiter in ablatiuo allegatur questio: Sed p̄ numerū sequentē istaz literam. **q.** designat quōta questionis illius cause premissae. Et sic m̄erus sequens erit adiectiuum istius substantiui questionis per. **q.** designati. qd̄ nūq̄ subintelligit: sed semp̄ expresse ponitur. Ultimo subiungitur Capitulum illius questionis in quo auctoritas allegata queri debet. Exemplum sume de secunda parte decreti vbi sic allegatur: prima questione prima: principatus: **7** capitulo: cū paulus. Et solet ita breuiari. **j. q. j.** principatus: et valet tantum in secunda parte decreti in prima causa illi⁹ partis: et in prima questione illius prime cause in canonibus incipientibus: principatus: et cum paul⁹. Istō obseruato q̄ in toto iure non breuiatur principii canonis capituli vel legis: sed sp̄

In utroque iure.

integre ponitur prout in libro continetur. Aliud exemplum. **xxj. q. iij.** inter verba. **xxij. q. iij.** si quis suadente. **Itē. xxij. q. j.** noli estimare. **7. ca. militare.** **xxvj. q. v.** non liceat. **7. ca. auruspicine.** ver. nec ideo. Declara ista exempla et signāter ultimū in secunda parte decreti in cā. **xxvj.** in q̄stide q̄nta eiusdem cause. In canonibus q̄ incipiūt: non liceat: et auruspicine: in ver. nec ideo. Quia tñ tractat⁹ de penitētia inseritur in questide tertia ipsius cause tricesime: tertiē vsup̄a dictū est: ideo sumatur exemplū vbi sic allegat⁹: de penitētia distinctione prima: homicidiorum: et capitulo: homicidiū: hoc sic breuiatur. **o pe. di. j. homicidior.** **7. ca. homicidiū:** id est in secūda pte decreti: in causa. **xxij.** in questione tertia istius. **xxij. ca. se** in distinctione prima illius questionis: in tractatu de penitētia: in canonibus qui incipiunt: homicidiorum. **7c.**
E Aliud exemplum de penitētia. dist. **v.** oportet enim. de pe. di. **vij. c. j.** intelige vt prius et specialiter ultimū id est in tractatu de penitētia distinctione: **vij.** et ultima istius tractat⁹ in capitulo primo huius

distinctionis. Et sic quādo allegatur. **c. j. ij. vel. iij.** nō ponit principii capituli vel canonis. **7c.** **E** De tertia parte decreti pone exemplū vbi allegat⁹ hoc mō de con. dis. **j.** nocte sc̄a. **c. missas. 7. c. ois christian⁹.** Qd ita breuiatū sic intelligit⁹. i. in ultima pte decreti q̄ intitulat⁹ de p̄secratōe in p̄ma distinctio ne illi⁹ p̄tis in canonib⁹ q̄ incipiunt: nocte sc̄a. **7c.** Itē aliud exēplū de cō. di. **ij.** in cena. **7. c. liq̄do. o cō. di. v.** nō mediocriter tales **7. c. nusq̄. i. de p̄secratōe** distinctione sc̄da et q̄nta in capitulis incipiētib⁹ in cena: li q̄do: **7** nō mediocriter. **7c.** Ad debet autē in tertia pte decre. vltra q̄ntā distinctionē allegari sicut nec in sc̄da pte vltra se primā. Et in p̄ia pte nō vltra cētesimā p̄iaz. Quia nulla p̄iaz p̄les habet distinctiōes: iō vltra allegās notaret tanq̄ impetus errare: **7** q̄a in q̄libet parte decreti sunt distinctiōes: nota differentiam in allegādo. Nam qñ allegat⁹ distinctio absolute cū numero sine addito alteri⁹ d̄terminatiōis: vt dicēdo di. **j. ij. iij. vel. v. 7c.** Et sic querendū est i p̄ia pte decreti vbi sūt centū **7** vna distinctiōes. Qñ autē allegatur distinctio cum

Tractatus de modo legendi.

addito d̄ pnia: vt sic de pe. di. f. ij. iij. 7c. tunc q̄ri debz i sc̄da pte decreti in causa. xxiiij. 7c. q. iij. illius cause: vbi ponit̄ tractatus de pe. q̄ habet. viij. dist. vltra q̄s nō allegabis ibi: si vclis iurista videri. S3 si allegatur di. cū addito tali d̄ psecratiōe: vt sic d̄ cō. di. f. ij. vcl. iij. 7c. tūc querat̄ in tertia pte decreti vbi sunt iur. v. distin. nec etiā plures allegabis: alias te oñdis iuris ignar. Et sic in oibz his tribus p̄ribz decreti allegat̄ distinctio cū quota sequēte sub ea differētia q̄ inter dū nulla determinatio p̄cedit vt in p̄ia pte: iterdū p̄cedit 7 hoc dupl̄r. Aut p̄cedit. de pe. vt in sc̄da pte decreti. Aut de psecratiōe: vt in t̄ia pte decreti ¶ Item in sc̄da parte allegat̄ quota cause tacēdo illud nomē causa: sed subintelligēdo: 7 sic etiam in feminino genere adiectiuum numerale substantiuat̄ includendo suū substantiuū: vt prima secūda tertia quarta 7c. subaudi cā: deinde substantiuū: questio cū suo adiectiuo exp̄sse ponit̄: scz q̄stiōe prima sc̄da tertia quarta. 7c. Postea initium canonis: vt om̄is: ponderet: nō ne: legim⁹. 7c. Etiā q̄nq; p̄ paragraphos allegat̄ om̄is q̄ no-

mine capitulū 7 subiungit̄ p̄incipium paragraphi: vt. ij. q. vj. §. biduū. Et frequenter q̄n allegatur capitulū: nō est opus al̄legare paragraphū 7 econuerso. Si vero capitulū est longū dicat̄ in p̄zin. m. vel si. aut circa p̄zi. vel si. vbi auctoritas vel text⁹ allegat⁹ habet. ¶ Finaliter dilige decretū si gl̄iscis canonicari. Distigat̄: causat̄: penitet: 7 psecrat: 7 tū d̄ p̄mo libro ¶ Sc̄dus liber iuris canonici q̄ decretales nominat̄ a Gregorio papa. ix. cōpositus est: q̄ in vnam cōpilationē redigi p̄curauit per magistrū Raimū. dum suū capellanū diuersas decretales epistolas p̄decessorū suorū corrigens 7 concordans. Et hoc circa annū dñi Millesimum ducentesimum. xxxj. Et sic penes annos. xxxiiij. p̄ compilationem decreti: decretales in hanc formam redactę fuere. Nam post hoc sub anno domini. M. cclvj. Conciliū lugdunense fuit celebratū ab Innocen. papa. iij. anno sui pontificatus. ij. in quo multas edidit constitutiones quas etiam suo tempore super decretales conscripsit. Et iste liber decretales vocatus diuiditur in quinq; libros parciales. Quo-

In utroq; iure.

in quolibet ulterius subdivi-
ditur in multos titulos vel ru-
bricas. Et tituli in capitula: ca-
pitula in paragraphos: et hi in
terdum in versiculos. Primus
autem liber partialis decreta-
lium tractat de personis eccle-
siasticis et ecclesie ministris: et
de eorum officiis et quomodo ta-
les creandi et ordinandi sunt.
Et continet titulos. xliij. ¶ Se-
cundus liber decretaliū est de
iudiciis: et de requisitis in iu-
dicio. Et habet. xxx. titulos.
Tertius est de vita et honesta-
te clericorum et rebus eorum:
et rebus ecclesiarum: et habet
titulos. l. ¶ Quartus de spō-
salib; et matrimonijs: et de ce-
teris his annexis. Et continet.
xxj. titulos. ¶ Quintus et vl-
timus: liber partialis decreta-
lium est de accusationibus: de
criminib; et de diversis penis p
ipsis infligendis. Et continet ti-
tulos. xli. Omnis bus ergo cō-
putatis totalis liber decretali-
um habet titulos vel rubricas
ducentas minus quidecim: hoc
est centum et octuagintaquin-
q;. De quib; pāctis nota hos
versus. Pars prior officia crea-
ta ecclesieq; ministros. Alte-
ra dat testes et cetera iudicio-
rum. Tertia de rebus et vita

p̄byteroz. Quarta docet qua-
les sint ritus p̄uigior. Quinta
de vitijs et penis tractat eoz.
¶ Vel sic breuius. Iudex: iudiciū
clerus: spōsalia: crimen. Hec ti-
bi designāt: quod q̄q; volumi-
na signāt. De numero tituloz
versus nota sequētes. Bis sep-
tē dēptis simul vno ferto du-
cētos. Qui tituli ponent in tra-
p̄saice et metricē. Nūc sumant
exēpla ex decretalib;: vbi sic al-
legat de sūma trinitate et fide
catholica: dānamus: hoc ita bre-
uiari solet de sum. tri. et si. ca.
dānamus. Aliud exemplū de
electiōe et electi potestate: cū in
cūctis: hoc ita breuiari solet d
elec. cū in cūctis. i. in libro de-
cretaliū sub titulo de electiōe
i ca. qd̄ incipit: cū in cūctis. Aliud
exēplū d̄ so. p̄pe. diligēti. Aliud
d̄ vi. et bo. cle. vt clericoz. Ali-
ud qui cle. vel vouē. ma. p̄tra.
pos. cōsultuit. Aliud de pe. et re.
ois vtriusq; Ista exēpla sic bre-
uiata suo mō sūt explicāda vt
primū exēplū: ita et ita d̄ alijs.
¶ Tertiu libz q̄ sextus appellat
cōposuit Bōisacius papa. viij. i
quo d̄cretales epl̄as suoz p̄de-
cessoz vcz. Grego. x. Inno. iij
Clemētis. iij. et alioz cū suis
pprijs epl̄is recollegit in vnu
libzū quem sextum appellauit

Tractatus de modo legendi

Non sic q̄ ille cū alijs. v. par-
tialib⁹ libris decretaliū in vñū
volumē sextus cōnumeret: sed
q̄a liber est specialis p⁹ dicros
q̄nq̄ editus supplens defectū
vñersorū casuū emergentiū in
alijs non cōprehensorū. Et sunt
p̄mulgate p̄stitutioes libri. vj.
Anno a natiuitate. Millesimo
ducentesimo nonagesimo oc-
tauo nomas Martij. p̄tificat⁹
Bonifacij pape octauo anno.
lxiij. Diuidit autē sextus eodem
modo in quinque libros priales
sicut decretales: et quilibet horū
librorū in titulos: et hi per capi-
tula et paragraphos vt̄ā. Quis
in sexto nō sint tot tituli sicut
in decretalib⁹: nec tot capitula
in titulis. Sed vbi deficit ali-
quid nō plene decisum in de-
cretalibus: id ponitur in sexto.
Sunt nāq̄ nō sumenda exem-
pla de libro sexto vbi sic allega-
tur: de p̄stitutionib⁹: vt anima-
rū: libro sexto: et de rescrip. sta-
tutū. §. cuz. x. nullus. li. c.
Hoc sic itelligit id est in libro
sexto sub titulo de p̄stitutioib⁹
in capitulo qđ incipit: vt ani-
marū. Et sub titulo de rescrip-
tis in capitulo qđ incipit: statu-
tū. in. §. illi⁹ capituli qđ incipit
cū vero: in versiculo: nullus: li.
bro eodē. ¶ Et sciendū q̄ in

sexto allegatur eodē modo: vt
in decretalibus hoc solum mu-
tato q̄ in sexto allegando sem-
per in fine additur. li. vj. p̄p-
ter differentiās librorū: quia om-
nes rubricę sexti sunt etiam in
decretalib⁹. Debet ergo ad ru-
bricam post capitulū addi lib-
ro sexto vt scias esse in sexto.
Quod si non addit querit. c.
allegatū in decretalibus: et sic
errare contingeret ex omissoe
huius additionis: libro sexto
quia capitulū allegatū in sexto
non inueniret in decretalib⁹.
Alia plura possunt exempla su-
mi: vt de iudi. mulieres. §. ce-
terū. et c. se. li. vj. de cle. coniu-
ca: vnico. §. in ceteris asir. eo. li.
de cōces. p̄ben. detestanda: lib-
vj. de cens. quāq̄. eo. li. q̄ sunt
declaranda suo mō vt̄ā. Et tā-
tū de tertio libro. ¶ Quartū
librum iuris canonici qui cle-
mentine dicūt subaudiendo cō-
stitutioes: incepit et edidit cle-
mens papa. v. sub anno: domi-
ni Millesimo Tricētesimo de-
cimo: in consilio Vniuersali: qđ
sex mensibus tantum durauit:
sed ipse clemens morte p̄uen-
tus ad publicū nō perduxit: sed
post eū Joānes papa xxiij. cō-
pleuit cor̄xit in quibsdā mu-
tanit et executioni demādauit.

In utroq; iure.

Que constitutiōes ita collecte dicuntur clemētine a clemente. v. Et fuerunt promulgate. Anno dñi Millesimo Tricentesimo sexto. iij. kalēdas Nouēbris. De quo vide glo. i. p. m. i. clementinaz in x. nouēbris: et in verbo pontificatus. Et fin Joan. and. in p. m. i. b. u. i. b. i. male dicunt isti qui allegāt librum septimū: quia dicte cōstitutiōes non sunt cōnumera- te sub nomine libri: sed debent intitulari *Clemētine*: vt supra dictū est. Et diuiduntur *Clemētine* eodē modo in quinque libros iuxta materiā istius Ro- sus. Iudex: iudiciū: clerus: spō- talia: crīmen. De qua tractant sicut decretales et scriptus: licet pauciores contineāt titulos: et tituli pauciores capitula: i. quos et que rursū diuidunt. Sūt aut exempla taliter in his acci- pienda vbi sic allegat. De here- ticiis ad nostrū in clementinis: hoc sic breuiat: de here. ad no- strū. in cle. id est in cōstitutio- nibus clemētinis sub titulo de- hereticis et manicheis: in capi- tulo quod incipit: ad nostrum. Aliud exemplum de reli. et ve. sanct. si dñm: in clemē. i. de reliquīs et veneratiōe scōrū in capitulo si dñm: in clemētinis:

et sic de alijs. Nā hic allegat p. omnia sicut in decretalib: solu- co dempto q. addit hic in cle- men. Sicut in sexto addit li- bro sexto ppter rationē ibi di- ctā. Et potest bec additio pre- mitti vt sic allegādo: clemē. pa- storalis. s. rursus: in fi. i. in cle- mētinis in capitulo pastoralis: in. s. rursus: in fine illius para- graphi vbi dicit. Qui falcē mie- tit in messē alterius perperā agit. Et bec de allegatiōibus et exēplis iurū canonici quo ad q. tuor libros sufficiāt. ¶ Et vt dicti libri cognoscant sciendū q. decretū sic incipit. Hūanuz gen? duob? regib: naturali vq; iure et morib?. Decretales inci- piūt. Gregori? ep̄s suus suozū dei. Sixt? incipit. Bonifaci? ep̄s seruus suozū dei. Clemē- tine diuersimode solēt incipie- aq; sic. Ioānes ep̄s seru? suozū dei. Qm nulla iurū sanctio. Qñq; sic. Clemēs ep̄s. 7c. fi dei catholicē fundamento. 7c. ¶ Et aq; veniā ad materias decreti in distinctiōib? et cāis et ad rubricas in decretalib?: d li- b. i. legum et allegationib? in eis p. m. i. tto.

¶ Ius est civile vel impa- toriū qd leges appellat traditum est nobis in multis et ge-

Tractatus de modo legendi

neutraliter in quattuor volumi-
nibus q̄ dicūtur libri legales:
vt sunt digestū: codex: institu-
ta: et authenticū: quib⁹ additur
liber scudorū. ¶ Primus ergo
liber iuris ciuilis est digestus
ptinens leges ⁊ statuta roma-
norum. Et continet in se quin-
quaginta libros parciales: qui
in tribus voluminibus cōpre-
hendūtur. ¶ Primū volumē
est digestum vetus qđ habet.
xliij. libros parciales. ¶ Se-
cundū infortiatum: ⁊ hz. liij.
libros parciales. ¶ Tertium
digestū nouū: qđ. xij. habet li-
bros parciales: quibus connu-
merariis erunt. l. libri parciales
Et vocat digestū alio noie pā-
decta: vel liber pandectarū: a
pan grece. i. totum latine: ⁊ de
cta doctina quasi ibi sit tota
doctrina oim iuriscōsultorū: oēs
disputatiōes ⁊ decisiones legi-
timas in se cōtinēs: vt dicit in. l.
ij. l. de ve. iu. em. §. cū oia.
Et iste liber digestū est colle-
ctus ex veteri iure qđ ab vrbe
romana coditū ⁊ a rēpoze Ro-
mulī vsq; ad tēpus Iustiniani
imperatoris fere per mille an-
nos eo trecentos cōfuse statutū
fuit: ⁊ extēdebatur in duo pe-
ne milia librorū: ⁊ decies cēte-
na milia versū. i. paginorū

vel respōsorū: vt habet in. §. cū
offia: pallegato. Vocatur autē
hoc noie digestū: qz oia decidē-
da ibi digerūtur ⁊ solūtur.
Scribit etiam per duplex. ff.
cōtra morem oim librorū lega-
lium: cū nulla littera f. ponat
in hoc noie digestum. Ideo vt
aiūt quidā quia per duos im-
peratores: quorum quiuis Fre-
dericus noīabat: posita manu
ri⁹ rumiatū et digestū: a quo
rū imparorū quolibet noie sum-
pta est prima lra f. 76. Alij di-
cūt esse arbitrarij: nec oim rō-
nē esse reddēdā: vt in. l. nō oiz.
ff. de legi. ⁊ senatuscōsul. ¶ In-
fortiatū autē dicit ab in. i. valde ⁊
forte: qz multū fortes leges in
eo sūt: vel qz dispositiōes vlti-
māz volūtati in illo sunt: vñ
Sū liber en fortis disponēs spo-
lia mortis. Et clausis portis me-
discat lector in ortis. Et habe-
tur in pncipio infortiati i glosa
f. vbi etiā dicit d. noib⁹ disputare
relinq̄ ptinacib⁹ fm Tulliū
⁊ nomia magistralia sūt: ideo
de eis nō est disputādū. Suf-
ficio saltem q̄ attēdatur qđ in
librj dicat fm Sene. vñ Qui
vult seruare scōrū singula fe-
sta. Nō potest stare cū codice
stare digesta. Et nota q̄ qñ in
digesto veteri: infortiato: vñ dī

In utroq; iure?

gesto nouo allēgat aliq̄s text⁹
tunc primo ponit nomen libri
nō ptialis nec veteris noui vlt
infortiari: sed digesti in genere
per duplex. ff. postea titul⁹ vel
rubrica: deinde apponit lex il
lius tituli cū sua determinatio
ne vel nūero sequenti. Et si lex
est longa ponit. §. primus vel
secūsus: vel respōsum primus
vel scdm. ꝛc. Exemplū: in di
gesto sic allegatur. ff. de dā. in
fec. l. si finita. §. si quis aut qđ
ita breuiatū tñ valet. i. i libro
Digestorū sub titulo de damno
infecto: in lege que incipit si fi
nita: in paragrapho: si quis au
tem: illius legis. Aliud exem
plum. ff. ad le. ro. de iac. l. na
uis. §. cū aut. id est. ff. ad legez
rodian de iactu. in lege. naui:
in paragrapho: cū aut. Aliud
exemplū. ff. si quadru. pau. se.
vi. l. j. §. cū arietes. i. digestis
in rubrica: si quadrupes paupe
riem fecisse dicatur. lege pria:
in paragrapho cū arietes. Itē
ff. de vi et vi ar. l. j. §. vim vi.
l. ff. sub titulo de vi et vi arma
ta. i. l. j. ꝛc. ꝛ sic de alijs. **S**e
cundus principalis liber iuris
civilis dicitur **Codex**: qui cōtinet
per statuta: sanctiones: ꝛ diuer
sa pcepta imperatorū. Quā
q̄a communiter loquendo co

det dicatur quilibet liber in se
habens diuersos libros partis
les. Fuerunt tamen ante tem
pus. Justiniani impatoris tres
codices. scz codex **Gregorian⁹**.
Hermogenianus: et **Theodo**
sianus. Ergo diuus Justinia
nus volens circa hoc adhibere
remedium direxit animū suū
ad cōstitutioes imperiales. Et
de istis tribus codicibus extra
uagantib⁹ fecit fieri vnū codi
cem quē suo felici nomine in
titulauit **Codices Justiniani**:
vt patz in rubrica proemij hui⁹
libri. Et scribit per. **L.** mag
nū q̄ est prima litera hui⁹ nois
codex. Diuidit aut in. xij. lib
ros ptiales: quorū vltimi tres
lōge post primos nou ē cōposi
ti sunt: ꝛ vltimi tres raro legū
tur a doctorib⁹. In p̄mis aut.
ix. libris codicē allegat suo mō
sicut in. ff. primo ponēdo nomē
libri codicē: deinde titulū postea
legē cū suo principio vel nūe
ro. Exemplū accipe sic allegāo.
L. de p̄scrip. xxx. vel. xl. an. l.
si qđ. §. pe. id est in libro codicē
sub titulo de p̄scriptiōibus.
xxx. vel. xl. annorum: in lege s̄
qđ: in. §. penultimo. **A**lia exē
pla. **L.** de sacrosan. eccl. sancti
m⁹. in fi. **L.** d. trāsac. l. vt rñ
luz **L.** d. ve. in. enu l. ij. §. si qđ

Tractatus de modo legendi

In rāta. 7c. Que sunt oia extēp
rubricā declaranda. In ultimis
tñ trib⁹ libris hoc refert q in
fine allegationis vt premissum
est) addit nūerus libris; vt alle
gando L. de armor vsu iuxta
principē. l. j. li. x. L. de murile
gulis ⁊ gineciarijs. l. 7c. li. xj.
L. de dignita. l. si vt pponis.
li. xij. silt⁹ o alijs. Et est magis
necessariū quosdā titulos pleni
us scribere: q̄a sunt in his libris
trib⁹ valde rari ⁊ inusitati titu
li q̄a nō frequētant in scolis
legēdo sicut alij libri ix. cod. id.
Et volūt aliq̄ dicere qñ in co
dice allegat nō sit necesse ad
dere. l. dicēdo sic: codice de iu.
di. l. pperandū: sed simpliciter
debeat dici: de iudi. pperādū:
sine hoc addito lege. nisi esset
lex prima. ij. iij. vel penul. vel
antepenul. Tunc cñ oporteat
addi lege pia. ij. vel penul 7c.
Sed siue hoc in toto suat siue
nō: nō est magna vis. Item in
terdū in codice allegat autēti
ca q̄ est antiquo iuri sup addi
ta ⁊ incorporata: vt. L. o epi.
⁊ cle. autē: gñaliter. i. in codice
sub titulo de episcopis ⁊ cleri
cis in autentica ibi incorpora
ta: que incipit generaliter.
¶ Terti⁹ principalis liber vo
cat Autēticū in nūero singula

ri: et autētica autēticorū in l. sic
ro plurali. Et sunt autētica q̄
dam excerpta quasi summa
librozū supradictorū. Et diuidi
tur iste liber in. ix. collationes
quarū quelibet subdividit in ri
tulos. Tituli aut subdividunt
aut subdividunt non in leges
sed in paragraphos: et quando
ex autentico allegat aliq̄s rep
tus p̄mittitur primo nomen li
bri cum p̄positione in. Dein
de ponitur titulus: postea sub
iungitur paragraphus cū ip̄s⁹
inceptione: et in si. ponitur quo
ta collatiōis. Quāvis cñ colla
tio naturaliter p̄cedit paragra
phū qui in ea cōtinet: tñ colla
tio cū sua quota consuevit vl
timo allegari: licet etiā iterduz
omittatur. Exemplū sumas sic
allegando: in aut: de lenonib⁹.
§. sancimus: colla. iij. id est in
libro seu volumine autentico
rum sub titulo de lenonib⁹: in
paragrapho qui incipit sanc
im⁹: sub collatiōe tertia. Alio
exēplū in aut: o trien. ⁊ semis.
§. p̄sideremus. col. iij. id est in
autentico de triente ⁊ semisse:
in. §. cōsideremus. 7c. Item in
aut. vt diui. ius. subsc̄p. ba. glo.
ques. §. f. coll. viij. id est i hoc
libro sub titulo vt diuine ins
tiones subscriptionem habeant

In utroq; iure.

gloriosissimi questoris. 7c. Et nota differentiam inter autenticum et autenticā. Nam autenticū est liber principalis volumini d quo iam mētio facta est: s̄ autētica ē lex vna vel pagra plius incorporatus in libro. *L. 7* allegat hoc mō sicut etiā p̄dīcū est in libro. *L. in aut. mul. tomagis. L. d. sacrosā. eccle. 7c.* ¶ Liber feudorū qui alio noīe d̄ collatio decima: diuidit̄ in duos libros partiales: quorū q̄libet subdividitur in titulos et isti in capitula 7 paragraphos. Un̄ vt exēplariter dicat̄ in allegatiōe huius libri primo ponitur nomen libri: postea titulus. deinde capitulum. 7. §. vt sic allegādo in libro: al̄s 7 cōmuni⁹ in vñ. seu. de pbi. seu. alie. p̄ fre. ca. j. §. hoc edictali. Et hoc breuiatū sic intelligit̄. i. in vñbus feudorū q̄ liber etiā collatio: t. d̄. sub rubrica d̄ p̄ bibita feudi alienatiōe p̄ fredericū in ca. p̄io 7 pagrapho allegato. Et est necesse apponere p̄ fredericū: ad oriam alterius tituli in eodē libro d̄ pbi. seu. alie. p̄ lotariū. Pōt etiā nomen libri vltimo subiūgi: vt in hoc exēplo. q̄. mo. seu. am̄. t. ca. vnico. §. rursus. in vñ. seu. i. in rubrica quibus modis feudum amittat̄: capitulo vnico: in. §.

rursus: in vñbus feudorū. Etia interdū allegat collatiōe decima sic breuiando. col. x. q̄a iste liber post. ix. collatiōes autēticorū editus est. Alia p̄nt accipi exēpla m̄lta. De seu. mar. duc. 7 co. i. de feudo marchie ducarū 7 comitarū. De iues. in man. fac. i. de investitura in manū facta. De mili. vasal. q̄ p̄u. est. i. d̄ milite vasallo q̄ p̄umar est. Quia: va. iu. d̄ domi. fid. i. q̄libet vasallus iurare debeat dño fidelitatē. Et ita d̄ oib⁹ aliis exēp̄is rēdēdo 7 abbreviādo rubricas cū subiūctiōe: tñ ca. 7. §. i quo p̄tinet auctoritas vel text⁹ allegatus. Tñ de libro feudorū. ¶ Quartus liber principalis d̄ instituta vel institutiōes in numero plurali. Et diuidit̄ in quatuor libros p̄iales qui sunt inductorij in alios libros legales: imo deseruiūt etiā canonibus inquantū declarāt fecationes terminorū in iure vsitatorū: q̄ multum vtilis sunt incipientibus tanq̄ ostium in domū in ius p̄bentes in roitū. Quare consultū est omnib⁹ quasi modo genitis pueris 7 adultis lac iuris concupiscētibus per institutionū dogmata sua primaria sumere nutrimenta: vt doctrina p̄ambula inforinati: iustitiani mercantē sanctiōi secu-

Tractatus de modo legendi

ritus inherere. Que a christia-
nissimo Iustiniano imperatore
regulariter deriuata oim impa-
torū auctoritate iubet: vetat: vin-
dicat: punit: atq; pmittit: nuli-
lus ergo tā psumptuos⁹ existat
q; sine institutionū doctris ad
iuriū ⁊ maxie ciuiliū sublimi-
tates cōseēdere attēptet. qm̄ ex
alto irremediabiliter corruunt
qui volare satagunt anteq; pē-
nas assumāt. Fuit autē hic liber
de mādato iustiniani impato-
ris (q; etiā digestū cōposuit) edi-
tus post digestū ⁊ post primaz
cōpositionē codicis: añ tñ secu-
di codicis quē nūc habem⁹ cō-
pilationē p magnificū magi-
strū Tribunianū questorē sa-
cri palatii sui cū Theophilo ⁊
Dorotheo viris illustribus: vt
in pncipio institutionuz dicit. Et
hmodi libri priales subdividit⁹
vltari⁹ in titulos: ⁊ hi in para-
graphos nō in leges nec in ca-
pitula: ⁊ pagrapbi interdū qñ
lōgi sunt in versiculos. In ali-
legatiōib⁹ autē hui⁹ libri talis
mod⁹ obseruat q; pmo liber no-
minat⁹: postea rubrica: deinde
pagrapbus: cū versiculo. Exēpli-
grā insti. de iust. ⁊ iur. §. j. id ē
in libro institutionū sub rubri-
ca de iusticia ⁊ iure. in. §. pmo
vlti⁹ rubrice. Aliud insti. d. iur.
na. gen. ⁊ ciu. §. sed quociēs. i.

instituta de iure naturali gēn-
um ⁊ ciuili paragrapho allega-
to. Item insti. de vere. insti. §.
hereditas. i. de hereditib⁹ insti-
tuēdis: paragrapho qui incipit
hereditas: ⁊ sic d alij exēplis
accipiendū est. Et hec de noib⁹
diuisiōibus et exēplis ipor li-
broz legalū p nunc sufficiant.
Et tñ plen⁹ noscant bi li-
bri nota q; digestū vet⁹ sic in-
cipit. Iuri opēraz datuz prius
nosse opz vnde nomē iuris de-
scendat. Et primus titulus est
de iusticia et iure. Infortiatuz
vero sic incipit. Dotis causa
sēper et vbiq; est pēcipua. Et
primus titul⁹ est soluto matris
monio quēadmodū vos petat.
Sed digestū nouum incipit.
Hoc edicto pmittit⁹ vt sine iu-
re siue iniuria steret opus per
nunciationē inbibet. Et est pri-
mus titul⁹ de noui operis nū-
ciatione **C**odex incipit. Impe-
rator cunctos populos. Et pri-
ma rubrica est d sum. tri. ⁊ si.
ca. pzemittit⁹ etiam proemiū.
hec que necessario. **A**utēticus
incipit. Occupatis nobis cir-
ca totius: r. p. curas. Et est pri-
ma rubrica. Si heres soluere
legatum noluerit. Decima col-
latio q; etiā liber de vlti⁹ sen-
doz dicit sic incipit. **Q**u de feudo
tractaturi sumus videam⁹ pri-

In utroq; iure.

mo qui feudū dare pñt. Et pzi
m. rubrica est de his qui feū
dum dare possunt : et qualiter
acquirat et retineatur. Institu
ta verosic incipit Imperatori
am maiestatem non solum ar
mis decoratā: sed etiā legibus
oportet esse armatam.

Et Notandū etiā est q̄ quidā
liber parvū volumē appellat⁹
est: pñcis in se aliquos p̄dicto
rum librorū totaliū et aliquos
partialiū: videlicet Justi. Au
tenti. Usus feudorū: ⁊ tres vlti
mos libros codicū. scz. x. xj. et.
xij. q̄ raro legi p̄sueuerūt: ⁊ ti
tulos hñt plerosq; rarissimos.

Remissis itaq; no
mib⁹ ⁊ diuisionib⁹
librorū vtriusq; iurī
cū mōis allegādī i
ip̄is. Hñc p̄ breui
aturū glosarū legēdis subiungā
quoddā alphabetū i quo piores
saltē abbreviature textuū ⁊ glo
sarū p̄tinebūt qđ sic incipit. A.
vñ B. re. Quēcūq; l̄zar alpha
beri posita sola in eccl̄ibus in
rio maxime decre. signat no
men propriū viri vel mulieris.
vt Arnoldus. Bernardus: et
sic de alijs. vt de testi. ex pre.
A. i. Ade. et sic de alijs. Ab.
i. abbas. L. Lupus vel de casti
liano. Ac. vel accur. i. Accur
sius. glosator in legib⁹. Hic pu

os habuit filios vnus vocabat⁹
franciscus occurſi: valēs do
ctor q̄ glosis patris sui multas
fecit additiōes. Ali⁹ noie Ler
uotus fecit etiā additiōes que
dñr ceruotinc: modicū tñ valē
tes: quaz vna ponit. L. o edē.
in. l. j. Et sic fili⁹ pōt in iure pa
trē reprehendere. vt. ff. de con
dic. ob. cau. in morib⁹ secus. li
cet possit dari tutor p̄ri furioso
Aliud est albertus doctor.

Ala. id est alanus.

Ap. se. le. i. aplice sedis legat⁹

Ap. re. i. appellatione remota.

Ap. ob. re. i. appellationis ob
ſtaculo remoto.

An. debu. i. antoni⁹ o burrio.

Ar. i. argumentum.

Arch. i. archidiacon⁹ magister
Jo. an. q̄ glosauit etiā sextū et
ſcripſit roſariū ſup decreto:

Ad. no. p. i. ad nrām pñciam.

Aut. vel autē. i. autēticū liber
vel autentica lex incorporata.

Az. i. azo q̄ fecit ſummā vnaq;
in legib⁹ ex q̄ ſumūt examinā
di p̄muatiōes rubricarum.

Et Bern. ber. b. i. bernard⁹ glo
lator decretalium.

Bar. bzip. i. bartholome⁹ bzi
riē q̄ fecit additiōes glo. ſup
decreto: quas ſi decretū habet
ſic inci. glo. ei⁹. Qm̄ nouis ſup
ueniētib⁹ cauſis nouis eſt re
medijs ſuccurrendum.

Tractatus de modo legendi

Bar. i. bartholus de saxo ser-
uato legum interpres.

Bal. id est bald⁹ in vtroq; iu-
re scribens.

Ban. i. bandinus doctor.

Bo. me. i. bone memorie.

Bul. i. bulgarus doctor

But. i. butrius scilicet antoni-
us de butrio.

C. L. in textu posita celestinū
signat: maxime qñ apponitur
hec vbx: pdecessor noster alias
in glosis summis vel lecturis.

L. magnū signat codice cōiter
in ablariuo casu. **Sed. c.** parū
i. capitulo: vel cētesima in di-
stinctionibus. **L. y.** id est cynus
doctor legum.

L. i. id est ciuis.

Cle. i. clemētinē vñ clemētinis

Card. i. cardinalis doctor.

Consti. i. constitutio.

Cōpost. i. cōpostellan⁹ doctor.

En. ec. i. cēsura ecclesiastica.

Con. t. t. r. id est consultationi
tue taliter respondemus.

C. D. sola vel di. i. distinctiōe.

De pe. i. de penitentijs.

De con. i. de consecratione.

Dil. fil. i. dilectus filius.

Dama. i. damasius papa.

Dy. i. dynus doctor.

Dis. ve. i. discretionis vestre.

Do. de ro. i. dñi de rota.

Duran. i. durandus doctor.

C. E. sola et magnū nomē ppi

um e: parua eodē vel eadē: ma-
xime quādo sequitur titulo: di-
stinctione vel lege.

Ec. ro. i. ecclesia romana.

Extra. i. extrauagans.

Et hic est sciendū q̄ quando
in summa de casib⁹: in summa
pisana vel alicubi in libris iu-
ris ponit auctoritas ex decre-
talibus: tunc allegat extra: et
signat extrauagantē: scz textū
vel capitulū extra corpus. De-
cretorum positum Decretales
enim paulo ante cōpilationem:
correctionē: et concordationem
ipsarū erant extrauagantes: qz
vagabantur extra illud volu-
men. Hodie autē p̄ modernos
canonistas capitula in decreta-
libus: in sexto similiter et in cle-
mentinis non consueuerūt al-
legari extra: quia talia capitula
modo non vagantur extra
corpus iuris canonici. Sed le-
gisse p̄dictorū librorum textus
allegat extra: eo q̄a sunt extra
corpus sui iuris. s. ciuilis. Vñ
est q̄ canoniste adhuc hodie
aliquos textus etiam canonici
iuris allegant extra: videlicet
bos q̄ sunt extrauagantes nōdū
incorporati iuri canonico.

Fa. id est facit.

Fe. re. pze. n. id est felicia reorū
datiōis p̄decessoris nostri.

F. t. id est fraternitati tue.

In utroq; iure.

Fi. id est finale vel fine.

ff. id est digestis.

Fri. de zen. i. frideric⁹ d̄ zenis

Fran. de sab. i. frānciscus de sa-
barellis doctor et cardinalis.

Flozi. i. flozianus doctor.

Fri. ipera. i. frideric⁹ impator.

F. t. t. r. id est fraternitati tue
taliter respondemus.

G. in spe. guilhelm⁹ in speculo

G. de mon. lau. id est guilbel-
mus de monte lauduno.

Guil. id est guilhelm⁹ doctor.

Gen. i. gensbelinus doctor.

Gra. id est gratianus compila-
tor decreti.

Go. vel Gof. i. goffredus q̄ cō-
posuit summā in q̄ recitāt exa-
minādi in iure canonico prinu-
antes rubricarū et alia plura.

Gar. i. garcias doctor.

Hu. vel H. i. bugo vel vgutio

Ho. vel hos. i. hostiēsis doctor.

Hen. bo. i. henricus boick.

Hon. i. honozius papa.

Her. i. bermanus doctor.

¶ I. sola vel cum titello sic. j.
de notat infra.

Pro quo sciendū qñ textus al-
legat qui etiā postea habet si-
ue in eodē libro siue i alio eius-
dē tñ iuris tunc dicit infra: et
scribitur p. j. longū: cui supra
poni pōt titellus: et sic. j.

I. ti. pro. c. j. ij. id est infra: ti-
tulo proximo. cf. 76.

I. e. ti. i. infra eodem titulo:

i. breuis signat vñi vel primo

Jo. mo. i. ioānes monachi glo-
sator septi in franciā.

Jo. an. id est Joānes Andree
etiā glosator septi et clemen-
tinarū qui et nouellas cōscrip-
sit valentissimus doctor.

Jo. imo. id est Joannes imola
modernus doctor sup̄ decreta
libus notabiliter scribens.

Jo. vel ioan. i. ioānes glosator
decreti theutonicus quez aliq̄
nomināt ioannē antiquum.

Jo. de lig. id est ioānes de li-
gniano.

Jo. de fan. id est Joannes de
fantusijs.

Inno. vel inoc. i. inocēt⁹ papa.

Imo. i. imola subaudiēdo io.

Iac. de liz. i. iacob⁹ de lizano.

Ia. de are. i. iacobus d̄ arena:

Ia. but. i. iacobus butrigarij.

Ia. bal. i. iacobus balduini.

Ia. de bel. i. iacob⁹ de beluifor

¶ L. sola id est lege: vel quiq̄
ginta in nūero distinctionum:

La. ab. i. lapus abbas doctor.

Lamb. de ramp. id est lamber-
tus de ramponibus.

Ludo. de ro. id est Ludonicus
de roma doctor.

La. vel lau. id est laurētius in
glosis decretalium.

Li. i. libro vel liber fm̄ epigen-
tiam constructionis.

Tractatus de modo legendi

C M. vel mar. id est martianus doctor.

M. vel man. i. mādamus: significanter quā littera. q. sequitur vt.

M. q. id est mādant quatinus

Mo. ca. p. id est monitione canonica premissa.

C Nic. sico. id est nicolaus sicolus doctor: qui aliter dicitur panormitanus vel panormita monachus dermissimus.

Mo. et ve. test. id est noui et veteris testamenti.

Mo. id est nota. **Nota.** i. notat

Novel. id est nouella.

C O. vel op. id est opinio

Ob. id est obstaculo

Odo. id est odofredus doctor.

Ol. vl old. i. oleradus vl oldra.

Osti. vel ost. i. ostiensis: communiter tamen per b. dicitur.

C Pe. i. penitētia vel petrus vl penultimo. Penul. vel penult.

i. penultimo. Paragraphusque in ordine alphabeti non inuenitur abbreviatus cum non sit vna

littera sic solet scribi. s. vt quando capitulum vel aliqua lex est

longa tunc ad citius inueniendum textum allegatum ponitur in capitulo vel lege paragraphus vltimus

vel plures. Nota tamen quod paragraphi sunt duplices: videlicet magnus et parvus: et parvus debet esse niger de incausto in tali forma. s. et talis debet legi

cum sua determinatiōe sequenti hic autē cōiter ponitur in glossis vel in summis recollectis:

Alius autē magnus sic fornat.

C Et debet esse de alio colore scilicet rubeo vel blauco seu flauo.

Et talis legi non debet: sed in legendo dum inuenitur vel dum veniunt ad eum pausari debeat: et in corrigendo libros de notari vt apponatur si non sit tibi. Nam certi

textus et summe distincte sunt per tales: ita quod allegatur per secundum

et c. Si ergo non essent ibi: prima geret primū accipi per secundum et secundum per primo: quod errorem induceret: et vltimus scilicet. s. parvus fecit alium

videlicet magnum et sic apud logicos est terminus secundum de intentionis.

Preal. id est preallegaria.

Prim. id est principio

Per to. id est per totum.

Pri. id est primo.

Preter. i. preteritum: hoc est occasio

Pau. de leaz. id est paulus (ne-

lus de leazaris qui scripsit beate super clementinis.

Pe. de bel. id est petrus de bella pertica doctor legum citramontanus burgundus.

Pe. de samp. id est petrus de sampzana.

P. vel pla. i. placetius doctor.

Pre. di. i. prefulgeat dignitate: vt de testi. in. c. licet. ij.

Tractatus de modo legendi

Pr. id est preterea.

Pa. id est papa.

Pom. id est pōponius imperator.

C. Q. id est q̄stione q̄n ponitur in causis decreti: vel q̄tin? q̄n ponit in textu decretaliū: marie post mādām? ut sic. mādā. q. **C. Ray.** id est raymundus capellanus et penitentiarius. **Bzregorius.** id est de quo in principio decretalium.

Re. id est remota: ut ibi. ap. re. vti

Rof. id est roffredus doctor

Rog. id est rogerius legista

Re. vel Ris. id est r̄nso vel r̄nsio.

Re. id est req̄re vel remissionibus.

C. Sali. id est salicetus doctor

Syco. ab. id. id est sycolus abbas

Se. ap. id. id est sedes apostoliac.

So. id est solutio

Sa. ap. con. id. id est sacro approbante consilio

Se. id est sequenti.

Sequen. id est sequentibus.

S. vel. s. i. supra. **Uñ** q̄n aliqd allegat in aliquo qd prius añ illū locū habitū est in alio vel eodē libro eiusdēz tñ iuris vez aut civil' aut canonici hoc allegatur supra per. s. breuē sed. s. longa sola. id est scilicet.

Spe. id est speculū liber magn?

Spec. id est speculator autor speculī scz guilhelmus warandī.

Sub. ap. ob. i. sublatō appella-
tiōis oblatiō. ut d̄ te. cū oli.

Sa. auc. con. i. sacra auctoritate cōsiliij: ut de iureiur. nimis.

C. Tan. id est tancredus

T. vel ti. id est titulo

Eriam t. id est taliter

Tbo. id est thomas

C. Vin. id est vincētius doctor

Vincē. id est vincētius etiā doctor

Ub. de bo. i. ubertus de bobio

Ulr. id est ultimo

U sola. id est quinqz vel quinta. ut. v. q. v.

Vui. vel vuil. id est vuilbelmus qd italicī scribūt guilbelmus 7 francigene guilbermus

Vui. duran. id est vuilberm? durā di. i. versu vel versiculo.

Ve. id est vetus. ut. ff. vetus.

C. X. id est decima

X. id est vigesima. &c.

Xc. id est nonagesimo. qz. r. p̄posita. c. que fecit centū subtrahit ei. r. sicut etiā in. xl. &c.

C. Zab. id est zabarella videlicet dominus franciscus

C. p. id est consecratione

§. i. pagrapho vel pagraphis de quo supra latius dictū est.

**C. Sunt et alie abbreviaturę de rubricis tam legum quā canonum maxime decretalium de quibus patebit. j. Hec autem de abbreviaturis textuū et glosarum summarum et le-
cturarū vtriusqz iuris preter titulos nūc sufficiāt. Que vtriqz**

Tractatus de modo legendi

primis iurū alūnis difficiles
apparent in primo aggressu. et
raro colliguntur ita copiose.
Quare sit hoc opusculum inci-
pientibus tantomagis acceptū
cariusq; reputatum quāto sol-
licitius est collectum.

Quia ad pmissarū noti-
ciā necessariū est habere rubri-
cas seu titulos vtriusq; iurj ab-
breuiatos ⁊ extēlos: pponā ru-
bricas iuris canonici ppter ea
rū patētatē respectu rubricarū
iurj civilis quas etiā subiūgā.
Enī quia sup̄a pmissi ius ca-
nonicū iuri civilī ratōe digni-
tatis ⁊ excellētie. ⁊c. Sequun-
tur ergo rubricę decretaliū et
psequēs sexti ⁊ clemētinaz:
eo ordie quo ponunt in decre-
talibus primitus abbreviate:
Deinde extēse: ⁊ postea vt eo fa-
cilius mēri teneant metricę in
liij. versib⁹ colligent. Un̄ nota
q̄ bi sunt tituli decretaliū: nō
inspecto ordine alphabeti: ⁊ pri-
mo primi libri: scđo secūdi. ⁊c.
De sum. tri. ⁊ si. ca. i. de sū-
ma trinitate ⁊ fide catholica.
Constit. id est cōstitutionib⁹.
Rescrip. id est rescriptis.
Consue. id est consuetudine.
Postu. pre. id est postulatione
p̄latorum.
Ele. i. electiōe ⁊ electi p̄tate.
Transla. epi. id est translatiōe

episcoporum.

Auc. et vsu pal. id est auctori-
tate et vsu palij.

Renū. id est renūciationibus.
Sup. neg. pre. i. supplenda ne-
gligētia p̄latorum.

Temp. oz. id est tēpibus ordinū
⁊ qualitatibus ordinandorū.

Seru. in oz. sa. id est scrutini-
o in ordine faciendo.

Oz. ab epi. qui re. id est ordina-
tis ab episcopo q̄ resignauit vlt̄
renunciavit episcopatu vel ab
ex communicato.

Eta. et quali. id est etate et q̄li-
tate ordine p̄ficiendorū.

Sa: vnc. id est sacra vncione.
Sacra. ite. vel non. i. sacramē-
tis iterandis vel non.

Ser. nō. oz. i. seruis nō ordinā-
dis ⁊ eorū manumissione.

Fil. p̄el. id est filiis p̄sbyterorū
ordinandis vel non.

Ob. ad rati. i. obligatis ad rō-
cinia ordinandis vel non.

Corp. vici. id est corpore vicia-
tis p̄mouendis vel non.

Biga. i. bigamis nō ordinādis

Le. pe. id est clerici pegrinis.

Off. arch. i. offitio archidiacono.

Off. archip̄e. id est officio ar-
chiep̄sbyteri.

Off. p̄zi. id est officio p̄micrii.

Off. sacri. id est officio sacristę.

Off. custo. i. officio custodis.

Off. vica. i. officio vicarij.

In utroq; iure.

Off. dele. id est officio & potestate iudicis delegati.

Off. le. id est officio legati.

Off. iudi. or. id est officio iudicis ordinarij.

Off. iudi. id est officio iudicis

Ma. et obe. id est maiortate et obedientia.

Treu. & pa. id est treuga & pace

Pac. id est pactis

Transac. i. transactionibus

Postul. id est postulando.

Procur. i. procuratoribus

Sindi. id est sindico

His que vi me. id est his que vi. metusue causa fiunt

In: integ. re. id est in integritate restitutione

Ali. mu. in. cau. fact. i. alienatione mutandi iudicij causa facta

Arbi. id est arbitris.

¶ Tituli Libri Secundi.

Iudi. id est iudicij

fo. cōpe. i. foro competentis.

Li. ob. id est libelli oblatione:

Mu. peti. id est mutuis petitionibus

Lit: contest. id est litis contestatione.

Et li. nō contest. id est ut lite non contestata non procedat ad testium receptionem vel ad diffinitivam sententiam.

Iu. calum. id est iuramento calumnie.

Dila. id est dilationibus

Fer. id est feriis

Or. cogni. id est ordine cognitionum.

Plus pet. i. plus petitionibus

Lau. pos. & propri. id est causa possessionis & proprietatis

Resti. spo. id est restitutione spoliatorum

Do. et contu. id est dolo et contumacia

Eo q̄ mte. in pos. i. qui mittit in possessionem causa rei fuade.

Et li. pen. id est ut lite pendente nihil innouetur

Seques. posses. id est sequestratione possessionis et fructuum.

Confes. id est confessis

Proba. id est probationibus

Test. id est testibus et probationibus

Test. cog. id est testibus cogendis vel non

Fi. instru. id est fide instrumentorum

Presump. id est presumptionibus

Iuretur. id est iureiurando

Excep. id est exceptionibus

Prescrip. id est prescriptionibus

Sē. & re. iu. i. finia & re iudicata

Ap. id est appellacionibus: recursionibus & relationibus

Peregrī. i. peregrinantibus.

Confir. vti. id est confirmacione vtili vel inutili.

¶ Tituli Tercij Libri.

B v

Tractatus de modo legendi

Al. et **bo.** cle. i. de vita et bonitate clericorum.

Coba. cle. et mu. i. cohabitatio ne clericorum et mulierum.

Cle. cōfu. i. clericis coniugatis

Cle. nō resi. i. clericis nō residētibz in ecclesia vel prebenda.

Prebē. i. p̄bendis et dignitatibz

Cle. egro. id est clerico egrotante vel debilitato

Instit. i. institutionibus

Conces. pre. i. concessione p̄bende vel ecclesie non vacantis

Ne se. va. i. ne sede vacante aliquid innouetur.

His q̄ fi. a pre. i. his que sūt a prelatis sine p̄sensu capituli

His q̄ fi. a ma. par. ca. i. his q̄ fiunt a maiori parte capituli.

Et ec. bene. i. vt ecclesiastica b̄nficia sine diminutiōe p̄ferant.

Re. ec. nō alie: id est rebus ecclesie non alienandis.

Preca. i. precario vel p̄carijs

Commo. id est commodato

Depo. id est deposito

Emp. et ven. id est emptione et renditione.

Lo. et conduc. id est locato et conduco.

Re. permu. id est rerum permutatione

Feu. id est feudis

Pigno. id est pignorbz et alijs cautionibus

Fideius. id est fideiussoribus

Solu. id est solutionibus

Dona. id est donationibus

Pecu. cle. id est peculio clericorū

Testa. id est testamentis et ultimis voluntatibus

Suc. ab intest. id est successiōibus ab intestato.

Sepul. id est sepulturis

Parrocb. id est parrochijs et alienis parrochianis

Deci. id est decimis: p̄micijs et oblationibus

Regula. i. regularibus et trāseuntibus ad religionem

Conuer. coniu. id est conuersione coniugatorum

Conuer. infid. id est conuersione infidelium

Voto. i. voto et voti adēptione.

Sta. mo. i. statu monachorū et canonicorum regularium

Reli. do. i. religiosis domibus vt episcopo sint subiecte

Capel. mo. id est capellis monachorū et aliorū religiosorū.

Iurepa. i. iure patronatus

Censi. id est censibus: exactionibus et pcuracionibus

Conse. cc. id est consecratiōe ecclesie vel altaris

Cele. mis. i. celebratione missarū et sacramēto eucharistie et diuinis officijs

Bapt. i. baptismo et ei⁹ effectu

P̄res. nō bapt. id est p̄sbytero non baptisato.

In utroq iure.

Custo. eucha. i. custodia eucha-
ristie: crismat 7 alior sacramē.

Reli. 7 ve. sanc. i. reliquijs et
veneratione sanctorum

Ob. ic. i. obseruatione ieiunior.

Pur. post par. id est purifica-
tione post partum

Ec. edi. id est ecclesijs edifican-
dis vel reparandis

Immu. i. immunitate: als emu-
nitate ecclesiar cimiteriorū et
rerum ad eas pertinentium.

Re cle. vñ mo. i. clerici vel mo-
nachī secularibus negocijs se
immisceant

C Tituli Quarti Libri.

Spon. et matri. id est sponsa-
libus et matrimonijs

Despon. impu. id est desponsa-
tione impuberum

Clan. despon. id est de clande-
stina desponsatione

Spon. du. id est sponsa duorum

Condi. ap. i. cōditōibus appo-
sitis in despōsatiōe vel in alijs
contracibus

Qui cle. vel vo. i. q̄ clerici vel
vouētes mīmoniuꝝ p̄trahere

Co q̄ dux. in ma. i. eo q̄ (p̄st.
duxit in matrimoniuꝝ quā pol-
luit per adulterium

Con. lepro. i. cōiugio leprosoꝝ

Coniu. ser. i. cōiugio seruozū.

Ma ex li. vñ. i. naq̄ ex libe. vñ.

Cog. spi. i. cognatiōe spīali

Cog le. i. cognatione legali

Co qui cog. consan. vr. sue. id ē
eo qui cognouit consanguineā
vxoꝝis sue

Consan. 7 af. i. consanguinita-
te et affinitate

Fri. 7 male. i. frigidis 7 malefi-
cijs: 7 impotentia cocundi.

Ma cō. edic. ec. p̄trac. i. mīmo-
nio p̄tra edictū ecclīe p̄tracto.

Qui. fi. sint le. id est qui filiū
sint legitimi

Qui. ma. ac pos. i. q̄ mīmoniuꝝ
accusare p̄nt vel p̄tra illō testi-
ficari.

Diuz. i. diuorū.

Dona. iter. vi. 7 vr. 7 d̄ dote. i.
d̄ donatiōib⁹ iter viz 7 vxoꝝē 7
d̄ dote p̄ diuorū restitueda.

Se. nup. i. secundis nuptijs.

C Tituli Quinti Libri.

Accu. i. accusatiōibus: inq̄sitio-
nibus 7 denunciatiōibus

Calū. i. calūniatoribus

Simo. i. simonia: 7 ne aliqd. p
spīalib⁹ erigat vel p̄mittat

Ne p̄la. vi. fu. id est ne p̄lati vi-
ces suas vel ecclesias sub anno
censu concedant.

De magi. i. de magistris: 7 ne
aliqd. erigat. p̄ licētia docēdi.

Iude. id est iudeis 7 sarrace-
nis et eozum seruis

Here. i. hereticis 7 manicheis

Scisma. id est scismaticis

Apost. id est apostatis et rei-
terantibus baptisma

Tractatus de modo legendi

His q̄ si. oc. i. q̄ filios occideſt.
Inſan. 7 lang. ex. i. infantib⁹ 7
languidis expoſitis.

Homicidi. id eſt homicidio vo-
luntario vel caſuali

Toznea. id eſt tozneamentis.

Cle. pug. in du. id eſt clericis
pugnantibus in duello

Bali. 7 ſagit. id eſt baliftarijs
et ſagittarijs

Adul. id ē adulterio 7 ſupzo.

Rapto. i. raptorib⁹ incēdiarijs
et violatoribus eccleſiarum

Fur. id eſt furtis

Uſur. i. uſuris

Cri. fal. i. crimine falſi

Sortile. id eſt ſortilegijs

Collu. dte. i. colluſiōe dteged.

Delic. pu. i. delictis puerozum

Cle. vena. i. clerico venatore

Cle. pꝛcuſ. i. clerico percuffore.

Maledi. id eſt maledicijs

Cle. excoꝛnu. id eſt clerico ex
coꝛnicato: interdicto vel de-
poſito miniſtrante

Cle. nō oz. id eſt clerico non oz
dinato miniſtrante.

Cle. per ſal. pꝛo. id eſt clericō
per ſaleum pꝛomoto

Co qui fur. oz. ſuſ. id eſt eo qui
furtive ordines ſuſcepit

Exceſ. pꝛe. id eſt exceſſibus pꝛe
latorum in ſubditos.

No. oper. nun. id eſt noui ope
ris nunciatioe

Pꝛiuite. id eſt pꝛiuegijs 7 ex

ceſſibus pꝛiuegiatorum

Pur. cano. id eſt purgatione
canonica.

Pur. vulga. id eſt purgatio
ne vulgari

Yniu. i. iniurijs 7 damno dato

Pen. id eſt penis

Pe. et re. id eſt penitentijs et
remiſſionibus

Sen. ex. id eſt ſentētia et com
municationis

Ver. ſig. i. verborꝝ ſcꝛitione

Re. iu. id eſt regulis iuris

C. Hūc pꝛemiſſis rubricis de
cretalium abbreviatis et extꝛa

ſis vt eo melius menti teneant
tur ſequuntur verſus de eiſdē

ſecundum ordinem

C. Pꝛima ſupꝛema fides ſtatu
inſcribitꝝ ſeneſcit

Poſtulat elect⁹: translatus au
ctor et uſus

Ynde renuncio ſuppleo: tempo
ribus quoꝝ ſcrutor

Ordo reſignatus: etas vngit
qꝫ ſacramen

Fili⁹ 7 ſeru⁹ obnox⁹ 7 viciat⁹

Hinc bigamus clerus peregrī
nus et archileuita

Archifacer: pꝛimas ſacris cu
ſtos vice fungens

Delegans: legans: iudeꝝ et oz
dine dictus

Judicis officiū maiorꝝ parꝝ pa
cta ſequuntur

Transigo poſtulo: pꝛocuro vel

In utroq; iure.

Indicus esto.

Hinc metus integrat: alienat:
arbitrium dat

Iudicium for-
rumpit libellus
mutua poscēs
Lites ptestās
sine quo non
suscipe testes.

Iuro dilat; feriis ex ordine no-
Plus peto de causa spo- (leo,
liatus restituendus

Est dolus est missus lis pedēs
atq; sequester

Cōfessusq; probo testis; testes
quoq; cogo

Instruo: presumo iussurās ex-
eipiendo

Prescribo: sententio prouoco:
pergoq; firmo

C Diuus bonoz clerus habita-
tans clerusq; iunctus

Non residēs dignus eger vel
debilitatus

Instituo concedendo ne sede
vacante

Et sine cōsensu maior pars nō
minuatur.

Ecclesie res atq; pzecaria com-
modo pono

Vendo loco muto feudum pi-
gnusq; cauendo

Atq; fideiussor soluit dat pe-
culiorum

De testamentis etiam succedo
sepulchris

Parrochijs decimis vult re-
gula religiosis

Coniung; conuersus inuid⁹ vo-
ta redemit

Inde status et monachi dom⁹
atq; capella locorum

Iure patronatus de censib⁹ a-
ra sacrata

Diffusq; baptismus quo nō est
presbyter vsus

Eucharistia reliq; ieiunia pu-
Edes immunes seculi su- (ra

ge clerice merces

Sponsus ⁊ im-
pubes clande-
stia: spōsa du-
orum.

Cōditio vo-
uens q̄ pollus

it atq; leprosus.

Seruus de natis sequitur co-
gnatio duplex

Post consanguineam consan-
guinei gelidq;

Coniugium ventum; sequitur
qui legitimi sunt

Accusare querūt diuorcia vo-
na secunda

Acusatio siue
calūnia simo-
niacis

Prelati rabi-
iudens bere-
ticusq;.

Scismaticus apostaticus na-
ros perimētes

Tractatus de modo legendi

Infans expositus homicidia
torneamenta.

Hinc clericus pugnans post hoc
quoque sagittat adulter

Ecclesie raptor sequitur fur:
hinc et usura

Falsarius foris colludens cri-
men puerorum

Clericus venator percussor ma-
ledicusque

Clericus depositus qui non est
ordo minister

Saltus furti? excessus opus-
que non uellum

Lex priuata subit: sequit pur-
gatio duplex

Iniurie penes remissio post
anathema

Verborum signi: sequitur post
regula iuris

C Hi sunt speciales versus de
rubricis decretalium secundum
ordinem suum. Et ut supra ta-
ctum est ubi dicebatur de de-
cretalibus. clxxxv. sunt rubricae
seu tituli

C Sunt autem capitula in de-
cretalibus tria milia minus. xviii

Versus. Bis centum tituli: sed
quindenos remouebis

Sunt decretales ter milles: sed
absque nouem bis

C Premissis titulis seu rubri-
cis decretalium abbreviatis et
extensis: non inspecto ordine al-
phabetici: sed eo ordine quo pos-

nunt in decretalibus et premissis
libris de eisdem secundum ordinem
ut eo melius mente teneant. Se-
quitur nunc idem tituli siue ru-
brice decretalium extensi per ordi-
nem alphabeti secundum ordinem librorum
eos priuatiu ordinati: ut lector
iuris si indigerit citius inue-
niendo quemlibet illorum re-
currat ad eos.

C Tituli libri Decretalium

Actozitate et
usu pallii: li. i.
titu. viij.

Alienatiōe in
dicij mutandi
causa facta li.

j. titulo. xj.

Arbitris li. j. ti. xliij

Appellatiōibus recusationib?
et rela. li. ij. ti. xxvij

Accusationibus inquisitionis
bus et denuncia. lib. v. ti. j

Apostatis et reiterantibus bap-
tismum. li. v. ti. ix

Adulterijs et stupro li. j. ti. vj

C Bigamis non ordinandis.
li. j. titulo. xxj.

Baptismo et eius effectus. li. iij
titulo. xliij.

C Constitutiōibus li. j. tit. ij.

Cōsuetudine li. j. ti. iij.

Corpore vitiatas non ordinan-
dis. li. j. ti. vi.

Clericis peregrinis et eis non sta-

In utroq; iure.

ne literis recipiendis libro primo. titulo. xxij.

Quæstio possessionis li. ij. ti. xij.

Confessione li. ij. ti. xvij.

Confirmatio de utili li. ij. ti. iij.

Collocatione clericorum et mulierum. li. iij. ti. ij.

Clericis coniugatis. li. iij. ti. iij.

Clericis non residetibus in ecclesia vel prebenda lib. iij. ti. iij.

Clerico egrotante vel debilitato. lib. iij. ti. vj.

Concessione prebende vel ecclesie non vacantis lib. iij. ti. viij.

Commodato. li. iij. ti. xv.

Conversione coniugatorum. li. iij. ti. xxij.

Conversione infidelium li. iij. titulo. xxij.

Capellis monachorum et aliorum religiosorum. lib. iij. ti. xxvj.

Censibus: exactionibus et procuracionibus li. iij. ti. iij.

Consecratione ecclesie vel altaris. li. iij. ti. xl.

Delictis de missariis et de sacramento eucharistie et divinis officiis li. iij. ti. xij.

Custodia eucharistie et crismatis et aliorum sacramentorum li. iij. titulo. xliij.

Illicita dispensatio de li. iij. ti. t.

Indictis appositis in dispensationibus vel alijs contrariis lib. iij. ti. v.

Coniugio leprosor li. iij. ti. viij.

Coniugio seruator li. iij. ti. ix.

Cognatio spirituali li. iij. ti. xij.

Consanguinitate et affinitate. lib. iij. titulo. xiiij.

Calumniatoribus li. v. ti. ij.

Clericis pugnantibus in duello li. v. ti. xiiij.

Collusione li. v. ti. xxij.

Clerico venatore li. v. ti. xliij.

Crimine falsi li. v. ti. xx.

Clerico percussore li. v. ti. xxv.

Clerico maledico li. v. ti. xxvj.

Clerico excommunicato vel deposito vel interdicto ministrante li. v. ti. xxviij.

Clerico per saltum promotus li. v. ti. t.

Dilationibus li. f. ti. viij. (xxv)

Dolo et contumacia li. ij. ti. xliij.

Deposito li. iij. ti. xvj.

Donationibus li. iij. ti. xliij.

Pecuniis et precibus li. iij. ti. xxvj.

Desponsatione impuberum li. iij. titulo. ij.

Divorciis li. iij. ti. xv.

Donationibus inter vivos et viro re: et de dote post divorcium restituenta li. iij. ti. xxvj.

Delictis puerorum li. v. ti. xliij.

Electis et electi potestate lib. f. titulo. vj.

Estate et qualitate in ordine presbiteriorum li. f. ti. xliij.

Eo qui mittitur in possessionem causa rei servande li. ij. ti. xv.

Exceptionibus li. ij. ti. xxv.

Ecclesiastica beneficia sine dimissionis prebende li. iij. ti. xliij.

Tractatus de modo legendi.

Emptione ⁊ venditione. li. iij. ti. xvij.

Ecclesijs edificandis vel reparandis li. iij. ti. xlvij.

Emunitate ecclesiarum cimiterij et rez ad eas pertinētiū li. iij. ti. xlix

Eo qui duxit in matrimonium quā prius polluit p adulterium: libro quarto titulo septimo.

Eo q cognouit p sanguinea pro ris sue vel spōse libro. iij. ti. xj

Eis qui filios occidunt lib. v. titu. x.

Eo qui furtive ordines suscepit li. v. ti. xxx.

Excessibus prelatorum in subditos. li. v. ti. xxxj.

Episcopi pbyterorum lib. j. titulo. xvij.

Foro ppetēti. l. ij. ti. ij. Ferijs li. ij. ti. ix.

Fide instrumentorum li. ij. ti. xxij

Fendis li. iij. ti. xx.

Fiduciariorum lib. iij. ti. xxij.

Frigidis et maleficiatis libro. iij. titulo. xv.

Furtis li. v. titu. xviij.

Falsarijs li. v. ti. xx.

¶ Ha q vi metusue causa fiūt. li. j. titulo. xl.

His que fiūt a prelato sine cōsensu capituli. lib. iij. titulo. x.

His que fiūt a maiori parte capituli li. iij. ti. xx.

Hereticis lib. v. ti. vij.

Homicidio voluntario vel casuali. li. v. ti. xij.

¶ In integrū restitutiōe li. j. ti. xl

Judicijs. li. ij. titulo. j.

Juramento casuali. li. ij. ti. xl.

Jureiurādo li. ij. ti. iij. (v). Institutioibus li. iij. ti. vij.

Jure patronat⁹ li. iij. ti. xxxviii

Judeis ⁊ sarracenis ⁊ eorum suis Infantib⁹ ⁊ lan⁹ (li. v. ti. v)

guidis expositis li. v. ti. xj.

Amurys ⁊ dāno dato lib. vj. titulo. xxxvj.

Ybelli oblatiōe. li. ij. x. iij.

Linis prestatiōe li. ij. x. xlv.

Locato ⁊ conducto. li. iij. ti.

itulo. xvij.

Mozitate ⁊ obedientia li. j. titulo. xxxij.

Mutuis peritiōibus li. ij. titulo. iij.

Matrimonio tracto ptra interdictionē ecclesie li. iij. ti. xvj.

Magistris et ne aliqd erigat p licentia docendi. li. v. ti. v.

Maledicijs. li. v. ti. xxvj.

¶ Nato ex libero ventre. libro

In utroq; iure.

liij. titulo. xx.

Non ordinato ministrante. li.

v. titulo. xxvij.

Novi operis nunciacione lib.

v. titulo. xxij.

Ne clerici seu monachi secula-
ribus negocijs se immisceant.
li. tertio titulo. l.

Ne plari vices alijs concedant
sub annuo censu. li. v. ti. iij.

Ne sede vacante aliquid inno-
ctur li. iij. ti. viij.

Ordinat ab epi-
scopo qui renū-
ciavit ep̄atui:
vel excoīcato.
li. j. ti. xij.

Obligatis ad

raciocinia ordinandis vel non
non li. j. ti. xij.

Off. archidiaconi li. j. ti. xij.

Off. archiep̄isbyteri li. j. t. xij.

Off. primicerij li. j. ti. xxv.

Officio sacriste li. j. ti. xxvj.

Officio custodis li. j. ti. xxvij.

Officio vicarij li. j. ti. xxvij.

Officio vel potestate iudicis

delegati li. j. ti. xxix.

Officio legati li. j. ti. xxx.

Off. iudic ordinarij li. j. ti. xxxj.

Officio iudicis li. j. ti. xxxij.

Ordie cognitionis li. ij. ti. x.

Obsequia ieiunio. li. iij. ti. xij.

Postulatione li. j. ti. v.

Pactis li. j. ti. xxxv.

Postulando li. j. ti. xxxvj.

Procuratorib; lib. j. ti. xxxvij.

Plus petitiōibus li. ij. ti. xj.

Probationibus li. ij. ti. xix.

Presumptiōib; li. ij. ti. xxij.

Prescriptionibus li. ij. ti. xxvj.

Peregrinantibus li. ij. ti. xix.

Prebendis et dignitat. li. iij. ti. v.

Precarijs li. iij. ti. xij.

Pignoribus et alijs cautionis
bus li. iij. ti. xij.

Peculio clericor; li. iij. ti. xxv.

Parrochijs et alienis parrochi-
anis li. iij. ti. xxix.

Presbytero nondum baptisato
li. iij. ti. xlij.

Purificatione p̄ptum li. iij. t.

Privilegijs et excessi (xlvij.

bus privilegiator; li. v. ti. xxij.

Purgatione canonica lib. v. ti.
tulo. xxij.

Purgatiōe vulga. li. v. t. xxxv.

Penis li. v. titu. xxvij.

Penitentijs et remissiōibus.
li. v. titulo. xxij.

Qui clerici v̄l vouētes ma-
trimoniū p̄trahere possunt. li.
iij. titulo. vj.

Qui filij sine legitimi li. iij.
titulo. xvij.

Qui m̄rimoniū accusare p̄nt
vel testificari li. iij. ti. xvij.

Rescriptis li. j. ti. iij.

Restitutiōe in ire li. j. ti. ix.

Rebus ecclesie alienandis vel
non li. iij. titu. xij.

Restitutiōe spoliato. li. ij. t. xij.

Tractatus de modo legendi

Rati pmutatione li. iij. ti. xix.
 Regularibus 7 transeuntibus
 ad religionem li. iij. titu. xxx.
 Religiosis domib⁹ li. iij. t. xxx
 Reliquijs 7 veneratide (vj
 sanctorum li. iij. ti. xlv.
 Raptorib⁹ 7 incēdiarijs 7 vio-
 latoribus eccl. li. v. ti. xvj.
 Regulis iuris li. v. ti. liij.

Summa trini-
 tate et fide ca-
 tholica li. j. t. j
 Supplēda ne-
 gligentia pla-
 torū. li. j. ti. x.

Scrutinio i ordie faciēdo li. j.
 Sacra vinctide li. j. t. xv (t. xij
 Sacramentis iterandis vel nō
 li. j. ti. xvj.

Seruis nō ordinandis. li. j. ti.
 Sindico li. j. t. xxxix. (xvij)
 Sequestratione possessionis et
 fructuum li. ij. ti. xvij.

Snia 7 re iudica. li. ij. t. xxvij.
 Solutiōib⁹ li. iij. ti. xxiij.

Successionibus ab intestato.
 lib. iij. ti. xxvij.

Sepulturis li. iij. ti. xxvij.
 Statu monachorū li. iij. ti. xxv.

Sponsal bns et matrimonijs.
 li. iij. titulo. j.

Sponsa duorū li. iij. ti. iij.
 Scōis nuptijs li. iij. ti. xvj.

Symonia 7 ne aliquid erigat
 vel promittatur li. v. ti. iij.

Scismaticis 7 ordinarij ab eis.

lib. v. titu. viij
 Sagitarijs 7 balistaris li. v. t.
 Sortilegijs li. v. ti. xij. (xv.
 Sententia exēdicationis 7 sor-
 lutiōis li. v. ti. xxxix.

Rassam⁹ epi
 copi vel electi
 li. j. ti. vij.
 Rēporib⁹ or-
 dinationū 7 q̄
 litate ordian-

dozum. lib. j. titu. xj.
 Treuga 7 pace li. j. ti. xxxiiij.
 Transactionibus li. j. ti. xxxvj
 Testibus et attestacionibus li.
 ij. titulo. xx.

Testib⁹ cogendis li. ij. ti. xxvj.
 Testamentis et vltimis volū-
 taribus li. iij. ti. xxvj.

Tornea mentis li. v. ti. xij.

Et ecclesia. bñficia sine dis-
 minutiōe pferant li. iij. ti. xij.

Et lite nō cōtestata nō pcedat
 ad testiū receptionē vl' ad diffi-
 nitivam sententiā li. ij. ti. vj.

Et lite pendente nihil innoue-
 tur li. ij. ti. xvj.

Vita et honestate clericorum.
 lib. iij. ti. j.

Voto 7 voti redēptionē li. iij.
 Usurj li. v. ti. xix. (ti. xxxiiij)

Verborū signatiōib⁹ li. v. t. xl.

In sexto autem libro sunt
 rubricę pauciores: videlicet cir-
 ca. lxxij. et in clementinis ad-
 huc pauciores videlicet. clxxij.

In utroq; iure.

Capitula scire cupiēs in his duob; mor nūcrabit magis pfecto qđ princeat attēdendū est qđ qđ sunt. Et autē faciliter sciuntur in versibus pmissis q rubrice decretalium essent in sexto: et que in clementinis: de sup signade essent cū rubro. vj in sexto. 7. vij. in clementinis: qđ aliquo labore fieri posset: illū ad remouēdū tituli huc rubrice libri sexti 7 clementinarū plequet sequit. ut in eisdē possint sint libri nō inspecto ordine alphaberi. Et primo tituli siue rubrice lib. pmi sexti decretaliū

Tituli primi libri sexti decretalium.

E summa trinitate et fide catholica.
De constitutionibus.
De rescriptis.

De consuetudine

De postulatione prelatorum

De electiōe 7 electi potestate

De renunciatione

De supplenda negligentia prelatorum.

De reponibus ordinū 7 qualitatibus ordinandorum

De filiis presbyterorum ordinandis an non.

De officio vicarij.

De officio 7 potestate iudicis.

De officio et potestate iudicis delegati.

De officio legati.

De officio iudicis ordinarij

De maiestate 7 obedientia

De poctis

De procuratoribus

De his que vi metusue cā fiūt.

De restitutiōe in integrum

De arbitris.

Tituli secundi libri sexti decretalium.

E iudicijs.

De foro cōpetenti.

De litis contestatione.

De iuramento

calumnię.

De restitutione spoliatorum.

De dolo et contumacia

De eo qui mittitur in possessionem causa rei seruande

Et lite pēdere nihil innotetur

De confessio

De testibus et attestationibus.

De iureiurando

De exceptionibus

De prescriptionibus

De sententia et re iudicata.

De appellacionibus recusacionibus et relationibus.

Tituli tertij libri sexti decretalium.

C De vita 7 honestate clericorū

De clericis coniugatis.

Tractatus de modo legendi.

De clericis non residentibus in ecclesia vel prebenda.

De prebendis et dignitatibus.

De clerico egrotante vel obilita

De institutionibus. (to.

De pessione prebende vel ecclesie non vacantis.

Ne sede vacante aliqd inouet.

De rebus ecclesie nō alienandis.

De sepulturis.

De decimis: primitiis: et oblationibus.

De regularibus et transeuntibus ad religionem.

De voto et voti redēptione.

De statu monachorum et canonicorum regularium.

De iure patronatus.

De psecratione ecclesie vel altarj.

De reliquijs et veneratione sanctorum.

De immunitate ecclesie: cimiteriorum et rerum ad eas pertinentium.

Ne clerici vel monachi negocijs secularibus se immisceāt.

¶ Tituli quarti libri
sexti decretalium.

De sponsalibus et m̃rimonijs.

De desponsatione impubey.

De cognatione spiritali.

¶ Tituli quinti libri
sexti decretalium.

¶ De accusationibus: inquisi-

tionibus et denunciacionibus.

De hereticis et manicheis et eorum seruis.

De scismaticis.

De homicidio voluntario vel casuali.

De excessibus p̃latorum in subditos.

De priuilegijs et excessibus priuilegiatorum.

De iniurijs et damno dato.

De penis.

De penitentijs et remissionibus.

De sententijs excommunicationis.

De ṽrborum significatione.

De regulis iuris.

¶ Positis titulis quinq; librorum lib. vii. put sequenter ponuntur in libris nō inspecto alphabeti ordine: ponitur ijsdem tituli siue rubricę prefatorum librorum libri sexti scdm ordinē alphabeti: vt a lectoribus citius inueniri valeant.

¶ Tituli siue rubricę.

Sexti libri decretalium.

Rubricis li. i. titulo. xxiij.

Accusationibus inquisitionibus et denunciationibus

lib. v. titulo. f.

Appellationibus: recusationibus et relationibus li. ii. tit. xv.

Bigamis li. i. tit. xj.

Constitutionibus li. i. tit. ij.

In utroq; iure.

Consuetudine li. j. ti. iij.

Confessio li. ij. ti. ij.

Clericis coniugatis li. iij. ti. ij.

Clericis nō residētibus in ec-
clesia vel prebenda li. iij. ti. iij.

Clerico egrotante vel oebili-
tato lib. iij. ti. v.

Locessioe p̄bēde &c. li. iij. t. vij

Consecratione ecclesie vel al-
taris li. iij. ti. xij.

Cognatioe spūali li. iij. ti. iij.

Dolo & p̄sumacia li. ij. ti. vj.

Decimis: primicijs: et oblatio-
nibus li. iij. ti. xij.

Desponsatione impuberum. li.
iij. titulo ij.

Electioe et electi potestate. li.
j. titulo. vj.

Exceptionibus li. ij. ti. ij.

Eo qui mittitur in possessionē
causa rei seruāde li. ij. ti. vij.

Excessibus prelatorum in sub-
ditos li. v. ti. v.

Filijs presbyterorum ordina-
dis vel non li. j. ti. x.

Foro competenti li. ij. ti. ij.

His que vi metusue causa fi-
ant lib. j. ti. xj.

Hereticis et manicheis et eo-
rum seruis li. v. ti. ij.

Homicidio voluntario vel ca-
suali li. v. ti. iij.

Iudicijs lib. ij. ti. j.

Iuramento calūnie li. ij. ti. iij.

Iurclurando li. ij. ti. xj.

Institutionibus li. iij. ti. vj.

Iurepatronatus li. iij. ti. xvij.

Immunitate ecclesiarum: cimi-
teriorum et rerum ad eas per-
tinentium li. iij. ti. x.

Iniurijs & dāno da. li. v. t. vij

Itis prestacione. li. ij. ti. iij.

Maiozitate & obedientia. lib.
j. titulo. xvj.

Ne sede vacante aliquid inno-
uetur li. iij. ti. viij.

Ne clerici vel monachi nego-
cijs secularibus se immisceant
li. iij. titu. xvj.

Officio vicarij. li. j. ti. xij

Officio et potestate iudicis de
legari li. j. t. xij.

Officio legati li. j. ti. xv.

Officio iudicij ordinarj. li. j. ti.

Postulatioe p̄lator li. j. (xvj.

Pactis li. j. ti. xvij. (ti. v.

Procuratoribus li. j. ti. xij.

Prescriptionibus li. ij. ti. xij.

Prebendis & dignitatib; li. iij

titulo. iij.

Privilegijs et excessibus p̄la-

uilegiatorum li. v. ti. vj.

Penis li. v. ti. viij.

Penitentijs et remissionibus

lib. v. titu. ix.

Rescriptis li. j. ti. iij.

Renunciacionibus li. j. ti. vij.

Restitutioe integz li. j. ti. xvj

Restitutioe spoliatoz li. ij. t. v

Rebus ecclesie non alienandis

lib. iij. ti. x.

Rerū p̄mutatione. lib. iij. ti. x.

Tractatus de modo legendi

Regularibus et transscriptibus ad religionem. li. iij. ti. xiiij.

Reliquijs et veneratione sanctorum. li. iij. ti. xix.

Regulis iuris li. v. ti. xij.

Summa trinitate et fide catholica lib. j. titu. f.

Supplenda negligentia prelatorum li. f. titu. viij.

Senia et re iudicata li. ij. o. xliij

Statu monachorum et canonicorum regularium li. iij. ti. xvj.

Sponsalibus et matrimonijs. lib. iij. titu. f.

Scismaticis. li. f. ti. iij.

Senia excommunicationis: suspensionis interdicti et solutionis li. v. ti. f.

Reponibus ordinum et qualitatibus ordinandorum li. f. ti. ix.

Testibus et attestacionibus li. ij. titulo. f.

Testamentis et vltimis voluntatibus lib. iij. ti. xj.

Et lite pendente nihil innouetur li. ij. ti. viij.

Vita et honestate clericorum. lib. iij. titu. f.

Voto et voti redemptione. li. iij. titu. xv.

Verborum signatione li. v. ti. xj.

¶ Nota quod in libris septi decretalium sunt tituli siue rubricae. lxxij.

In primo libro. xxi. In secundo. xv

In tertio. xix. In quarto. iij.

In quinto. xij.

Equuntur tituli siue rubricae clementinarum: ut in libris earum consequenter positi sunt ordine alphabeti non in speciem.

¶ Tituli primi libri clementinarum.

¶ De summa trinitate et fide

clementinarum.

¶ De summa trinitate et fide de catholica.

De rescriptis.

De electione et electi potestate.

De renunciationibus.

De supplenda negligentia prelatorum

De etate et qualitate. xc.

De officio vicarii.

De officio et potestate iudicis delegati

De officio iudicis ordinarii (tit.

De procuratoribus.

De in integrum restitutione.

¶ Tituli secundi libri

clementinarum.

¶ De iudicijs.

De foro competenti.

De causa possessionis et proprietatis

De dolo et contumacia.

Et lite pendente nihil innouetur.

De sequestratione possessionum et fructuum.

De probationibus.

De iurciurando.

De exceptionibus.

De sententia et re iudicata.

De appellationibus: recusationibus.

In utroq; iure.

abus et relationibus.

C Tituli tertij libri.

C De vita et honestate clericorum.

De prebendis et dignitatibus.

De concessione prebende vel ecclesie non vacantis.

De rebus ecclesie non alienandis

De rerum permutatione.

De testamentis et ultimis voluntatibus.

De sepulturis.

De decimis primitiis et oblationibus.

De regularibus et transeuntibus ad religionem.

De statu monachorum et canonicorum regularium.

De religiosis domibus ut episcopo sint subiecte.

De iure patronatus.

De censibus exactionibus et procurationibus.

De celebratione missarum et sacramento eucharistie et diuinis officiis

De reliquiis et veneratione sanctorum.

De immunitate ecclesiarum cymiteriorum et rerum ad eas pertinentium.

C Tituli quarti libri.

C De consanguinitate et affinitate.

C Tituli quinti libri.

C De magistris et ne aliquid exigatur pro licentia docendi.

De iudeis et sarracenis et eo-

rum seruis.

De homicidio voluntario vel casuali.

De excessibus prelatorum i subditos.

De privilegiis et excessibus privilegiatorum.

De penitentiis et remissionibus.

De sententiis excommunicationis: suspensionis: interdicti: et solutionis.

De verborum significatione.

C Positis titulis quoniam libro

primi clementinarum prout cõter

ponuntur in libris non inspecto alphabeti ordine ponuntur

ijdem tituli siue rubricæ prefatorum librorum clementinarum

secundum ordinem alphabeti ut a lectoribus citius inueniri valeant.

C Tituli siue rubricæ

libri clementinarum.

C Appellationibus: recusationibus: et relationibus libro

secundo titulo undecimo.

Causa possessionis et proprietatis. li. ij. ti. iij.

Concessione prebende vel ecclesie non vacantis: libro tertio. titulo tertio.

Censibus: exactionibus: et procurationibus. li. iij. ti. xij.

Celebratione missarum: et sacramenta eucharistie: et diuinis officiis. li. iij. ti. xij.

Consanguinitate et affinitate. li. iij. titulo. j.

C Dolo et contumacia. li. ij. ti. iij.

C iij

Tractatus de modo legendi

Decimis: primitiis et oblationibus li. iij. ti. viij.

¶ Electione et electi potestate lib. j. ti. iij.

Estate et qualitate in ordine preficiendorum li. j. ti. vj.

Exceptionibus li. ij. ti. ix.

Excessibus prelatorum in subditos li. v. ti. iij.

¶ Foro competenti li. ij. ti. ij.

¶ Homicidio voluntario vel casuali li. v. ti. iij.

¶ In integrum restitutione li. j.

Judiciis li. ij. ti. j. (ti. pj.)

Jurejurando li. ij. t. viij.

Jurepatronatus li. iij. ti. xij.

Immunitate ecclesiarum cimiteriorum: et rerum ad eas pertinentium li. iij. ti. xvj.

Judeis et sarracenis: et eorum servis li. v. ti. ij.

¶ Magistris et ne aliquid expigatur pro licentia docendi. lib. v. titulo. j.

¶ Officio vicarij li. j. ti. vij.

Officio et potestate iudicis delegati li. j. ti. viij.

Officio iudicis ordinarij. lib. j. titulo. viij.

¶ Procuratoribus li. j. tit. x.

Probationibus li. ij. ti. vij.

Prebendis et dignitatibus. li. iij. titulo. ij.

Privilegiis et excessibus privilegiatorum. li. v. ti. v.

Penitentiis et remissionibus.

lib. v. titulo. vj.

¶ Rescriptis li. j. ti. ij.

Renunciationibus li. j. ti. ij.

Rebus ecclesie non alienandis li. iij. ti. iij.

Rerum permutatiōe li. ij. ti. v.

Regularibus et transcurtib⁹ ad religionem. li. iij. ti. xj.

Religiosis domib⁹ ut epō sine subiecte. li. iij. ti. x.

Reliquis et veneratione sanctorum. li. iij. ti. xv.

¶ Summa trinitate et fide catholica. li. j. ti. j.

Supplenda negligentia prelatorum. li. j. ti. v.

Sequestratiōe possessionū et fructuum. li. ij. ti. vj.

Sentētia et re iudicata li. ij. t. x.

Sepulturis li. iij. ti. vij.

Statu monachorum et canonicorum regularium li. iij. ti. x.

Omnia excoīcandiis suspēnsiōis et interdici et solutiōis li. v. ti. vj.

¶ Testamentis et ultimis voluntatibus li. iij. ti. iij.

¶ Ut lite pendente nihil immoetur. lib. ij. ti. v.

Vita et honestate clericorum. lib. iij. titulo. j.

Verborum significatiōib⁹ li. v. ti. viij.

¶ Nota qd in libris clemētiarū decretaliū sunt tituli siue rubricę. xlvij. In primo libro. xj.

In scōdo. xj. In tertio. xvj. In

quarto. j. In quinto. viij.

In utroq; iure.

Dilige ver-
sus quid vult
distinctio que-
ritur.
Et videat q̄
q̄ diuinū ius

dominisq;.

Utrq; sciat per que consistunt
iura quiritum.

Et cur dicatur res ecclesiasti-
ca canon

Regum cur fuerint a primo cō-
dita iura

Nec liceat cuiq; ius naturale
mouere

Hec mala peccati distiguit lu-
dificari

Ex hac cognosces qui leges cō-
posuerunt

Re qua ius nature consuetu-
dine differt

Et naturali cedat q̄ p̄stituū
Sic legi regū lex p̄ualet ec-
clesiarum

Mandato iuris et legum p̄ua-
letur vsus

Omnia iusticie discretio p̄o-
uide pensat.

Non dispensatur vbi natura-
le patet ius

Sic nec agas leuia q̄ quis vi-
det grauioza

Tempus in hac discce quo co-
non ceperit esse

Respicias quod erāt ⁊ eos qui
constituerunt.

Actoz sit papa: si cōcilium ce-
lebrandum

Dicitur hic q̄ bis synodus ce-
lebratur in anno

Hec monstrat quid decretalis
epistola possit

Tanto quis valet quo quis ra-
tionibus instat.

Summos seu minimos recie-
rans locat inferiores

Ista loca distinguit; et ordiat
ecclesiarum

Consecrat hec omnes maio-
res siue minores

Discent ista genus patriam vi-
tamq; sacrandi

Hec dat cuiq; suū veniale de
crimine distans

Sit post baptisma contentus
coniuge sola

Hac augustinus nubentis vo-
ta requirit

Ista sacramento contractū dā-
nat et odit

Hac locus et causa tempus p̄-
sona notantur

Contradicat hec per conciliū
manicheis

Tangit et hec que continent
offerre volentes

Instruit hec leuita minor q̄
contineat se

Ordo sacer non datur ei si q̄s
bigamus sit

Femina pontifici persona do-
mestica non sit

Tractatus de modo legendi

Ista docet presul q̄ debet sobrius esse.

Astruit bec prudens q̄ debeat esse sacrandus.

Hec phibet legere gētilia metra satyre

Scripturas sacras sacrandus scire iubetur

Admonet bec illum qui non extrinseca nouit

Nisi sit ornatu hic non admittitur ipse

Conuenit esse modum gressus verbiq; cibiq;

Lutius est ipsi si sit cunctis bonus hospes

In factis verbis hunc cōdecet esse pudicum

Gloria pontificis est vt procul ingluuias sit

Expedi vt non sit percussorq; quicq; sacerdos

Respuit bec hominem distinctio litigiorum

Mittit in interitum cupidos: bec senus abbozrens

Abijcitur sacrandus in hac si sit neophitus

Non venit ad clerum qui corpus habet viciosum

Judicat bec primo grauiter: sed post moderat: vel miseref.

Sacrari vetat bec omnes quos cura stringit

Prepositus prio datur hic posterus ordo

Idcirco vetat hoc quia sepius hic repetuntur

Reijcit bec seruos sine libertate sacrandos

Eijcit abicis: et corporibus vitiatos

Condeinnatur in hac generatio presbyterorum

Hic baptisatus probibetur si fuit eger

Hec vetat abbate monachos nolente sacrari

Officiu negat bec nisi sit bene quisq; probatus

Nullus erit presul: nisi quem sacer ordo decorat

Indigni laici iubet bec ne pontifices sint

Clerus plebs princeps hic eligit bec petit: hic vult

Usurpans laicus id vt eligat audiat istam

Sed docet bec per quid tribuatur presulis ordo

Cum dissensio sit a pluribus edita stabunt

Et sacretur ab omnibus archiepiscopus bec vult

Instituicq; iubet a preside presbyteros bec

Vult bec sacrari si cui dubius fuit ordo

Si vult hoc presul: lectores cōdiat abbas

Ecclesia titulo vt carens non promoueatur.

In utroq; iure:

Respicit dicta patrum ne pro-
moucas alienum

Abnuat bec recipi cui dimisso
ria non est

Tute suceperis quē sic forma-
ta tuetur

Punit maiores dum promo-
uet inferiores

Distinguit tempus bec in quo
promoucantur

Tempora distinguit et in his
ieiunia ponit

Rectos iudicat: bec modulos
interstitiorum

Ista dat annorum numerum
quo promoucantur

A quibus ipsa partis electio
debeat esse

Sed loca pontificis docet bec
et presbyterorum

Crimine quo careat sacrand?
in hac replicatur

Bec dat pauperibus: lapsosq;
docet reparare

Et nec consensum det pecca-
tis alienis

Sollicit? sit episcopus oppres-
sos releuare

Congruit vt presul primum se-
rat hospiti curam

Incautum largum verat bec:
venantibus obstat

Hac datur impensa viduas in
opelas tueri

Respuitur clerus si non pius
aut cupidus sit

Istic sit regula et q̄ bene pro-
positus sit

Ex hac sacrari probibentur li-
rigiosi.

Tutius ante petat nisi sit satis
ecclesie res

Bec plus corde probat domi-
no q̄ voce canendum

Bec dat obedire maioribus in-
feriores

Non negat ista suas mandare
vices patriarcham

Sed non omnino vetas ista ta-
cere minores

Et seculi princeps non ordi-
net ecclesie res

Urbs non signatos apices nō
vult neq; mittit

Est ius muniri peregrinis qn-
q̄ sigillis

Vniuersale nullum finit ista
vocari

Ista verat ne qui celebrent mi-
si pallia dentur

Modis indecori non pallio
sunt decorandi

Absit vt vna habeat duos p-
uincia patres

Sensum versibus his dat cau-
se questio queuis

Dānat emētes spiritualia gra-
tia christi

Ingressum vendens vel emēs
perdit ecclesiarum

Si p̄ p̄bendis dederis quid
symon habebis

Tractatus de modo legendi

Criminis ignozans fiet reus
ille paterni

Ecclēsiā reddit ista vox q̄ or-
dine prester

Rursus promotos absceidit ius
promouendos

Ecclēsia pax plena sibi cleriq̄
negatur

Causa patens cum sit cun-
ctis non queritur ordo

Ad ius vel synodū nullus tra-
bat ex spoliatum

Nim talem subeat qualem fe-
cisse volebat

Ad testesq̄ duos presul con-
uincitur aptos

Si cadit accusans nō cogitur
reus vltra

Respuitur inre vox dilatoria
si sit.

Sir bonus accusat quemuis li-
cet inferior sit

Mandato legis datur accu-
satio scriptis

Nō plene restitui obeat ius
edocet omne

Eritur iudicijs quāto fuit ex-
spoliatus

Aperte tractetur quāuis in-
ducia detur

Restat vt infamis es homo si
ne lege tacens sit

Vox in mica domestica vox
non obest alieno

Mitti vel duci non debet ad
exteriores.

Liber q̄ bac nō stat simul quē
sua culpa remordet

Judex auditor non fiat presu-
lis vnus

Judicio nullus vnq̄ damna-
tur absens

Erigitur ne quis in quo cadis
hoc repetatur

Torquet in actorem sibi vox
obiecta reatum

Omnis anathema nec agat
nec testificetur

Rite tacet quiuis minor illum
si teneat etas

Dum nequis agere nequeas ⁊
testificari

Ius stituit ne sit quis vnq̄ re-
sis et actor

Hunq̄ damnetur quis cuz nō
possit adesse

Dat ius q̄ quis agat pro se ci-
uilia tantum

Mittit famosum neglecta
probatio flagris

Est accusandus semel et bis
terq̄ vocandus

Nemo proeuret crimen ciuilia
curet.

Baiula iuris iubet vt synoda-
lia fiant

Reuera malus est mala cuius
que male pandit

Aut caput aut lingua delato-
ri copuletur

Omnes infames tacens aut
crimine tanti

In utroq; iure.

Presulis obiecta nisi vera pro
les reprobaris

Judicium expetere nunq; deo
bes alienum

Alter adesse potest si sit pro
uincia discors

Si cadit accusans nō cogetur
reus vltra

Est qui dum viuit nemo si
bi substituendus

Lutus semper erit hic qui se
dante recepit

E dat ius ne statuat successio
rem sibi presul

Nullus amicorum mihi prosit
vt eligar vnus

Electus cū sim prestatur cau
tio dampni

Est secum standum sentētia ni
vetat ipsum

Ordinis est ne quis vnq; rede
at sine scriptis

Et si quis anathema statuit
virtute carebit

Judicis: et alterius nullus est
ordo perendus

Lurent primates bene sua nō
aliena

Et non dubites dotem cū ba
silica retinendam

Ordinet et seruet dispendes
non alienes

Nil præterq; duos psumat sy
mere soldos

Et iudicet vt laicus clerū non
aterabat vllus

Judicium seculi sequitur suspē
sio cleri

Seu bona seu mala sit senten
tia dico tenendam

Et dico q; propriū poterit qd
clerus habere

Ecclēsie si res vendis vel emis
sibi reddas

Si dare vis et des: dare non
potes ecclēsie res

Ex recommoni quesitis vti
mur eque

Si fortasse voles testari: de
proprio des

Ecclēsie baptismali vande
decime sunt

Tempora longa trahunt ius
funeris et decimarum

Et ius est ne quis plus repetat
q; debeat alter

Non nisi civili re frater testis
habetur

Tale quid exerceas non de
bet clericus esse

Si tulerit plus q; dederit id
fenus habetur

Et male quesitā elemosyna nō
fit egenis

Si male quesita tenet digne
non penitet vllus

Et in furia non pena datur cū
pena notatur

Nec retinere licet que sunt p
missa patrono

Solum voce nequit condem
nari mulieris.

Tractatus de modo legendi

Tali die domini placitum nō
debet haberi

Alq̃ probatur in hac probatio
danda neganti

Hec confessio sit nec iuramen-
ta coacta

Tollere non poterit quem cō-
fere solus bonozem

In grauibus si sit deuictus ei
ciatur

Edantur in hac monachi pa-
stozes ecclesiarum

Abbas ecclesiam: presul debet
dare curam

Hic legitur q̃ ius et rem pres-
criptio tollit

Quadragenis domibus pre-
scriptio religiosis

Tales si teneant ius non ta-
men ergo gubernent

Asurpans sine iudicio rem de-
cidet a re

Respici a laicis ius ecclesias
retineri

Queritur an liceat cordis
dimittere votum

Ut sua gonsaldus teneat que
deserat eger

Omne monasterio remanebit
nec redit ille

Dum redit: illicite que contu-
lit illa manebunt.

Terminat hec apud alum-
num synodale statutum

Et non abbates a presule cō-
stituantur.

Et presul clerum non impe-
diat monachandum

Ipso nolente tamen non susci-
piat alter

Sed iam canonicos canon p̃-
bibet monachari

Quem pater offert si placet
erit cum sit adultus

Visam mox vestem si non pa-
ter abdicat hic stet

Offert inuitum nec seruat re-
ligionem

Et si forte placet monacho trā-
sire licebit

Prima sit ex titulo: sit p̃mē
data secunda

Ecclēsiā renui vetat hec alia-
q̃ cupiri

Tertia ne liceat tractare nego-
cia seclī.

An clara veste prohibetur cle-
ricus esse

Examen proprium fugiens: si a-
ne spe graduum sit

Iuramenta licet homini da-
re quando necesse

Si sic esse putat vt ait non pe-
terat ipse

Taliter exemplo quod obedi-
at iste probatur

Nota promissa mutentur tur-
pia si sint

Dum peierare cupis periurus
haberis

Et ex iusta causa multis licet
arma mouere

Tractatus de modo legendi

Flet ~~Solum~~ iustum si pro rebus repetendis

Fas est quandoquidem socio succurritur armis

Inferriq; docet vindictam q; stio quarta

Cum sit ad hoc positus vt puniat ille meretur

Iura iubent homines peruersos ad bona cogi

Ecclesib; sint bereticis spoliandi Tandē de clero nulli licet arma mouere

Si q; est bereticus tua sit sententia nulla

Incerdum mali post mortem corripiuntur

Crimine peccatorum non damnetur domus eius

Tuta sit ecclesia quam lex priuata tuetur

Et si subsequitur let altera de rogat illi

Mentem diuinam rimantes somilegi sunt

Vita non viuunt qui peccant ista tenentes

Homina materiā que per priuordia sumpsit

An q; mor: visces si forte req;.

Tales in cessent cōmunio tollitur ipso

Affectum pontificis non selues tu moriturum

Morte facit penas noli propere quantum

Si sit solenne dirimit connubia votum

Sponsa ligat sponsum proprie non est tamen vxor

Soluit disparitas cultus connubia queq;

Iungitur hic ali; si respuit illa manere

Testatur bigamum sacer augustinus eundem

Viros coniugij persone dissipat error

Tantum conditio poterit si vilius erit

Nam contracta prius non soluit federa sed post.

Parui contrabere nequeunt sponsalia iure

Spūalis naturali non societ

Proxisq; sue cognat; nō societ

Mandatur clandestina ne cōnubia fiant.

Pollutam vetat hoc in morte fraude parentem

Si datur inuita post quando placet reddit illam.

Et nulli nubat nisi patrie spōsio fiat

Ducere lex prohibet in coniugio meretrices

Obstat coniugio sacro complēda libido

Cum sit liber animus nō spōdeat banc pater eius.

Tangere ne liceat aliam quā stirps sibi fiat

In utroq; iure.

Reuera sine mente caro nun-
q; violatur

In simili lapsu nō hanc dimit-
tet adulter

Nullam dum viuit hec hic p
coniuge ducat

Alter non peccet quo damne-
tur minus alter

Frigidus est alij tunc non so-
ciabitur vlli

Vir non abiiciat sine iudicio
mulierem

Tertia si credis purgat con-
fessio crimen

Purgat secretum cordis con-
fessio crimen

Et profecto semel dilectio non
cadit vnq;

Nemo semel si penituit bene
penitet vltra

Ista probat dimissa semel pec-
cata teneri

Magna cautela quicuis pensa-
re tenetur.

Debeat esse gemens et qualis
vulnera purgans

Omnes baptismi maculas quo
tergere possis

Dum tamen in vita post mor-
tem ducere vitam

Et vir non oret: vxor si debi-
ta querit.

Mens vtriusq; nisi sit non be-
ne continet alter

Tanta manet vigente viro que
nescia nupsit

Ault lgo: si venit hic, tunc hec
retinensq; priorum

Cognatam propriam nemo p
coniuge ducat

Omnes vxoris consanguineos
reprobabis

Hunc septennozum gradum
distinguitur ordo

Uxq; status hominis sic est ge-
neratio quarta

Truncus ponitur hic cum ra-
mis vt docet auroz

In testes recipi monstrat tibi
sexta parentes

Tangitur hic q; non incestu
gignitur heres

Utitur hec in quo dispensan-
dum licitum sit

Aut si fraus subeat cogetur il-
la reuerti

Suscepta sobolē vetat
affini sociandum

Tunc raptus fiet cum vt des-
ducitur illa

Coniungetur ei purgatio cri-
mine raptus

Consecrat ecclesias domi-
ni distinctio prima

Panis sacrați fert sacramen-
ta secunda

Tertis dat serias: nobis ieiun-
ia subdit

Baptismaq; docet tēpus di-
stinctio quarta

Confirmat sacra officij: ieiun-
ia laudat

In utroq; iure.

Humilis donato concludit si-
ne beato.

ExPLICIT decretū & significatū.

Sed q̄a decreti rubricas ni-
mis esset studiosus enserare p-
pter maximā multitudinē. Ne
tñ naturā eius preteream ver-
sus subiunxi totā materiā de-
creti significantes. In gñe de
qualibet distinctiōe & oibus q̄-
stionibus cunctarū causarum.

Liber decreto-
rum distincti-
onum est in tres par-
tes. Quarum
primā vocatur
distinctiōes et

huiusmodi sunt centū et vna.
In primis duab; distinctiōib;
tractat magister Gratian; de
iure: ponēdo iur; diuisionē: sub
diuisiones: et diuersar; specier;
differentias et pueniēcias. In
tertia q̄d sit canon quid priui-
legium: & quid officium legū.
In quarta q̄re leges facte sunt
et q̄les esse debeāt: & quādo de
eis vel fin eas sit iudicanduz:
ac de q̄dragesimali obseruatio-
ne. In q̄nta de muliere enixa
vel mēstruosa. In sexta d̄ mul-
tiplici gñe illuſionū. In septia
de cōdiciozibus legum. In octā
q̄ iurati & rariōi sit p̄suetudo
postponēda. In nona q̄ tribu-
nalia regū sacerdotali sunt po-

testari subdita: et q̄ p̄rifices &
reges sese indigēt. In decima
quibus legibus imperatorū sit
obtemperandū: et q̄ mendacia
scriptor; nō sunt admissa cano-
nib;: & si qñ inueniā: sunt cor-
rigēda in opusculis tractatū.
In. xj. q̄ vsus & p̄suetudo legē
& canonē nō vincāt: & q̄ cō. ob.
In. xij. ne p̄suetudine & more:
& quē quisq; modū p̄sallēdi de-
bet tenere. In. xij. q̄ minus ma-
lū est eligendū. In. xiiij. q̄ nō
sunt aliqua p̄mittēda delicta a
nobis: ne alij grauiora p̄mittāt
et q̄ p̄sciēcias valeāt tēperare.
In. xv. distinctiōe quo tpe gñā-
lia cōcilīa ceperūt: et quo & pa-
trū recipiunt opuscula. In de-
cimasexta distinctiōe q̄ synodi
vel p̄cilia roborent auctoritate
Romani p̄rificis. In. xvij. q̄
absq; auctoritate romani p̄rifi-
cis synodus nō debet cōgre-
gari. In. xvij. de pena eor; qui
synodo adesse p̄temnūt de au-
toritate romane sedis. In. xix
de auctoritate decretalū eplā-
rū et apostolicar; sanctionū. In
xx. distinctiōe magister incipit
agere de ministris ecclesie. In
xxj. de diuersis ordinib; & gra-
dib; ministroz. In. xxij. de di-
gnitate Romane ecclesie & quo-
rundam librorum. In. xxij. d̄
ordine ministroz: incipiens a

Tractatus de modo legendi

romano pontifice: descendendo per singulos grad⁹ vsq⁹ ad ostiarium.

An. xxiij. de examinatione ordinandorum.

An. xxv. de officijs clericor⁹: incipiens ab ostiario et ascendendo vsq⁹ ad episcopale dignitatem scz archiepiscopatus et thesaurarii circa mediū illius distinctionis.

Nunc aut magister Gratian⁹ incipit declarare illas. xx. penas et pctā regule apostolicę: quas enumerat apostol⁹ in epistola ad tytū et ad Timotheū.

Et prosequit^r in eadem distinctione. Oportet episcopum et quēlibet ad sacros ordines promouendū esse sine crimine supple notabili. An. xxvj. magister determinat de illa clausula regule apostolice predictę: vnus uxoris vir: primūdo deinceps de primicia clericor⁹ vsq⁹ ad tricesimā quartam distinctionez.

An. xxv. dēmiat illā clausulā regule aplice: sobriū: cui⁹ tñ pte refuat vsq⁹ ad. xliij. distinctionē. An. xxvj. distinctionē prudētē et illā psequit^r in trib⁹ distinctionibus imediate sequētib⁹.

An. xl. et. xlj. distinctione illō ornatum doctorem.

An. xliij. illud: hospitalē

An. xliij. pudicum et doctorem

An. xliij. illud: non violentū

qđ est ps illius qđ dictū est superius distinctiōe. xxv. sobriū

An. xlv. illud: nō percussorem

An. xlvj. illō nō esse litigiosum

An. xlvij. illud: non cupidū: domus sue bene prepositum

An. xlvij. illud non neophitū.

An. xlix. magister breuiter recapitular precepta regule apostolice predictę

An. l. magister agit de lapsu et reparatione clericorum.

An. lj. de curialibus ordinandis vel non

An. lij. de preposteratione sacrorum ordinum

An. liij. d. curis annexis recipiendis in clericū vel monasteriū.

An. liij. de suis et manumissis

An. lv. de corpore virginitatis: bigamis: illitteratis: publice penitentibus ordinandis vel non.

An. lvj. d. filijs psbyteror⁹ et maritis de fornicatiōe: et adulterio.

An. lvij. de baptisatis in egritudine non ordinandis.

An. lvij. de monachis nō ordinandis sine licētia sui abbatis.

An. lix. de laicis litteratis non subito ordinandis.

An. lx. de electiōe personar⁹ ecclesie et in tribus sequentibus.

An. lxij. et. lxx. de consecratione episcopi. An. lxxvj. de pñtatione archiepiscopi.

An. lxxvij. d. ordinatiōe psbyterorum.

In utroq; iure.

In. lxxv. de ordinatione non
iteranda et de coepiscopis

In. lxx. de nō ordinatis ne in
ecclesia ministrent

In. lxx. ne aliq; ordiet sic ritu.

In. lxxj. ne aliquis ordinetur
ā non suo episcopo.

In. lxxij. ne aliq; ignotus sine
litteris pmēdatorijs recipiatur

In. lxxij. q̄l̄r pmēdatoria vel
dimissoria v̄l forata sit faciēda

In. lxxiii. de clericis inuietis
non ordinandis.

In. lxxv. d̄ tpe ⁊ die p̄secratio
nis ep̄oz necnō de t̄pibus ordi
nandoz alioz clericorum.

In. lxxvj. de ieiunijs ⁊ quat
tuor temporibus

In. lxxvij. et. lxxviii. de etate
ordinandorum.

In. lxxix. repetit de ordinatio
ne summi pontificis.

In. lxxx. in quibus locis sunt
ordinādi episcopi vel archiep̄i.

In. lxxxj. ⁊ alijs sequentibus
repetit quedā de p̄ceptis re
gule apostolice et maxime de
continentia clericorum

In. xc. de licit̄ et honestis ope
ribus clericorum.

In. xcj. de modo cantandi in
ecclesia: et electi potestate

In. xcij. de obedientia minoz
erga maiores.

In. xciii. de legato romani pon
tificis et p̄sentationibus et

chidiaconozum.

In. xciii. de excessibus p̄sby
terozum et episcopozum.

In. xciv. ⁊. xcvj. d̄ distic̄ pote
statib; secularib; ⁊ ecclesiasticis.

In. xcviij. repetit d̄ ignotis nō
ordinandis.

In. xcviij. ⁊ alijs sequentibus
tractat d̄ auctoritate archiep̄a

rum ⁊ p̄matuū: et vsu pallij.

In vltia distinctiōe d̄ de vna
puincia ne in duas p̄tes diui

datur sine p̄cipis auctoritate.

Ecūda pars d̄
creti d̄ causz

eo q̄ distincta
sit per causas.

xxxvj. In sim
gulis aut cau

sis apponit magister Gratian⁹
plures questiones in qualibet

illarū allegans pro vtraq; par
te tandem diffinitiuam senten

tiam subiungens: vt per hoc ra
tiones certozum iudiciorū in

struat. In prima igitur causa
dicit de symoniacis que con

tinet in se septem questiones.

In prima queritur vtruz eme
re spiritualia sit peccatum.

Solutio sic. In secunda que
ritur vtruz p̄ ingressu ecclesie

vel mōasterij sit pecunia exigē
da vel p̄soluēda. Solutio. non.

⁊ buluismōi negatiua est vera.
In. iij. queritur vtrū stipēdia

Tractatus de modo legendi

ecclesie emere sit symonia. Solutio sic. In. iij. vtz ille sit reus criminis cui? pater illo ignorante symoniam commisit. Solutio ignorancia facti non iuris excusat esse. In. v. vtz liceat ea retinere quod pater filio symoniace acquisiuit solutio: de rigore iuris non: sed de misericordia secus est. In. vi. vtrum ordinari a symoniaco ignoranter sunt abijciendi vel non: solutio: probata iuxta ignorantiam misericorditer tolerantur. In. vii. vtrum renuntiatio heresi sit recipiendus in dignitate episcopali: solutio: de iuris rigore deponitur: sed ex dispensatione sustinetur.

¶ Secunda causa et quatuor que sequuntur agunt de ordine iudiciario. In que sunt octo questiones. In prima queritur vtz in manifestis sit ordo iudiciarius reprehendus: solutio: sic: nisi sint notoria. c. de manifesta. In. ii. vtrum spoliatus ab aliquo sit iudicandus. solutio: non quando restitutionem. ca. nullus. In. iij. que pena sunt feriendi qui in accusatione defecerit. Sol. talionis. c. calumniator. ca. ea. et q. In. iij. si accusatore deficiente reus sit cogendus ad purificationem. Sol. non. nisi infamia publica laboret: ut hic per totum. In quinta an duorum testimonio episcopali sit persequendus. Sol. sic. ca. psalter. In. vi. quo remedio cavetur ab ecclesia. In. vii. an episcopali

solutio: per appellationem ante sententiam vel post. ca. biduum. In septima an laici ad accusationes clericorum sunt recipiendi: solutio: non iure antiquo sic: de nouo non. In octava qualiter accusatio debet fieri solutio in scripto. cap. in agendo si libellum.

¶ Tertia causa habet. xj. questiones. In prima queritur an restitutio sit fienda quibuslibet spoliatis: solutio sic: nisi in istis casibus: infamatus: apostaticus: iuste spoliatus: preclusus cum suspecto non restituantur. c. patet. In secunda de iudiciis quo spacio sunt dande: an post restitutionem etiam: et an post vocationem ad causam quibuslibet concedende sunt: solutio ad arbitrium iudicis. In tertia quo spacio mensum sint inducie pcedende: solutio: ad arbitrium iudicis. In quarta: vtz infames sint recipiendi ad accusationem: solutio: non nisi contra consimiles. In quinta an testes de domo accusatorum sint producendi vel inimicorum vocari sit audiendum: solutio: inimici minime: nec etiam domestici quibus impam possunt. In. vi. an extra prouinciam reus sit producendus: solutio: non. nisi per appellationem. In septima. an sit audienda eius sententia quam cum reo par infamia malicia: solutio sic: quod diu tollatur ab ecclesia. In. vii. an episcopali

In utroq iure.

ab vno possit iudicari: solutio: nō: nisi septem episcopis referuata sentētia summo pōtifici. **In. ix.** an absens aliquis sit accusandus Solutio nō: nisi sit absens p. p. t. macia. **In. x.** vtrū deficientes vno casu sint admittendi ad p. sequētia: solutio sic: capitulo placuit. **In. xj.** vtrū accusatus in accusatore possit cōuertere accusationē: solutio nō nisi maiori crimine.

¶ Quarta cā habet. vj. q. stio. nes. **In** p. prima querit an in cōmunicatione cōstitutus alius accusare valeat: solutio nō. **In ij.** an infra. xliij. annis possit q. testificari: solutio nō. **In. iij.** an ab accusatiōe. p. bibie? possit restitui existeret: solutio non: capi. sp. acium. **In** quarta vtrū idem possit accusator et testis existeret: solutio nō. c. j. et. ij. **In** q. n. ta: si ad causam vocatus nō venerit die statuta sit excoicad? solutio sic: nisi iustā causam ab sentie probauerit. **In. vj.** an calumniator in propria causa sit audiendus: solutio sic: si causa non sit criminalis.

¶ Quinta cā habet sex q. stio. nes. **In** p. ia querit qua pena sit puniendus q. famosum libellū scripsit: solutio: anathematizandus: nisi scripta p. bauērit. cap. quidā malis. **In** scōa quorūq.

sit q. ad causam vocandus attēteq. sententiā excoicatiōis accipiat: solutio: non solum semel sed etiam bis vel ter. **In** tertia an procurator cām alicui? agere valeat qui per se tūc adesse non potest: solutio: criminalem non: nisi sit illustris p. sona: causam vero iniuriarū quilibet potest. ca. episcopi. **In. iij.** an absq. synodali audiētia ep. sit dānandus Solu. nō. **In. v.** an sit habendus inimicus qui amicum accusaturus est. Solu. nō si hoc agat ex veritate. ca. illi qui. **In. vj.** qua pena sit plectendus qui non probat q. obijcit: solutio talionis. c. epiphaniuz.

¶ Sexta causa habet. v. questiones. **In. j.** queritur an crimine irriteriti vel infamia notati ad huiusmodi accusationem sint admittēdi. Solu. non. ca. sunt plurimi. **In. ij.** si ep. accusationem in accusantem vertere voluerit vtrum simplici verbo eius sit fides adhibēda Solu. nō: absq. certa p. batiōe. **In. iij.** an liceat expetere iudiciū archiep. alterius p. uincie Solu. nō: nisi in causa dānatiōis. **In. iij.** cuius iudiciū sit expetendū cū episcopi p. uincie in sententiā discordēt: solutio: archiep. et coepiscopoz vltime p. uincie. ca. j. r. ij. **In** q. n. ta accusator

Tractatus de modo legendi

re deficiente reus sit cogendus
ad probationem solutio nō: sed
ad purgationem si laborat in
famia. c. actor.

¶ Septima causa habet duas
questiones. In prima queritur
vtrū viuente episcopo alius pos-
sit in eadē ecclesia ordinare: so-
lutio nō nisi transferat vel ce-
dat pze infirmitate tñ vel sene-
ctute dat ei coadiutor. c. Quis
iste. In. ij. vtrū isti q̄ deserunt
causa infirmitatis: valitudine
recepta possint cathedram re-
perere solutio: non.

¶ Octaua causa habet quinque
q̄stiones. In. j. querit an liceat
ep̄m successorē eligere. Solu.
non. c. applica. In. ij. an amicorū
patrocinia debeāt in electione
pualescere Solu. nō. c. illō. In
tertia an sit symonia post ele-
ctionē ppter idēnitatē iuramē-
tum prestare: solutio: sic: si pa-
trus sup hoc processit. c. talia.
In. iij. an liceat clericis iudi-
cia ep̄i de crimine recusare: solutio
nō antecōdēnationē. In. v. an
excusat⁹ corā ap̄lico sine eius.
litteris deat reuerti: solutio nō

¶ Nonā causa bz. iij. q̄stiones.
In. j. querit an ordinar⁹ ab excō-
cato sit audiendus solutio. non.
nisi ignorauerit illū excōcatū
esse ca. ab excōcatione. In. ij. an
liceat ep̄o vel archiep̄o alteri⁹

clericos ordiare: solutio. nō. nō
ne lris dimissiois sui ep̄i. In.
iij. an liceat archiep̄os lbatos
suffraganei sui dānare vel ab
soluere. Solu. nō nisi negligēs
fuerit ep̄s vel ad eū appellatio
deserat vel in casu consimili.

¶ Decima cā bz. iij. q̄stiones. In
j. querit an ecclesia cui⁹ oi dote ad
ep̄m p̄tineat aut ad ei⁹ ordiatio
nē. So. sic. c. regēda. In. ij. an
liceat ep̄is res ecclesie distrabe-
re. So. nō. ca. p̄cauere. In. iij.
qd a singlis ecclesijs note cathe-
dratici valeāt exigere. Solu.
duos solidos. ca. item si quis.

¶ Undecima cā bz. tres q̄stio-
nes. In. j. querit an cleric⁹ a ci-
uile iudicē sit trabēd⁹. Solu.
nō. In. ij. q̄ pena sit feriendus q̄
clericū ad secularē iudicē tra-
xit. Solu. excōcationis. In. iij.
q̄ pena sit q̄ excōcationem vel
iniam ep̄i nō seruauerit: solutio
talis est puniēd⁹ depositioe

¶ Duodecima causa habet quin-
que questiones. In. j. querit an
liceat clericis p̄ptum habere.
Sol. nō regularib⁹. c. nō dicat⁹
In. ij. an liceat eis res eccle-
sie dare vel distribuere. So. non.
nisi in casib⁹ a iure p̄cessis. xij.
q. ij. sine exceptione. In. iij. an
clerici acq̄sita d reb⁹ eccle-
sie possint reliquere q̄bus voluerint.
Solu. nō nisi eccle-
sie. ca. j. d re

In utroq; iure.

na. requirit. In. liij. quib⁹ pñs ea relinquere q̄ de suis ⁊ reb⁹ ecclesie puenert. Solu. prim ecclesie ⁊ partim bered. b⁹. xij. q. iij. c. f. In. v. an liceat clericis facere testamētū Solu. sic. de ppijs licet: d̄ rebus aut ecclie non. ij. q. v. ca. fixum.

¶ Tredecima cā bz. ij. q. In prima querit vtrū decime sint dande rōne territorij: vel psonne. So. rōne vtriusq. xvj. q. j. q̄sisti. In. ij. q̄rit an ius p̄cipiēdi decimas ⁊ funerandi tollat p̄scriptione t̄pis. solutio. sic. q̄a tollitur ius p̄cipiendi decimas. xvj. q. iij. si quis et extra de p̄scrip. de quarta. Sed ius funerandi non tollitur p̄scrip. vt. liij. q. ij. §. non queritur.

¶ Decima q̄rta cā habet sex q̄stiones. In. f. querit an liceat clericis in iudicio sua repetere. So. sic. In. ij. an. sup. rebus ecclie d̄ eadē ecclesia testes sine recipiēdi: solutio. sic. c. sup. p̄udentiā. In. tertia an p̄ter sortē aliqd̄ exigere sit vsura: solutio sic. c. pleriq;. In. iij. an liceat clericis vel laicis vsuras petere solu. nō. xiiij. q. iij. qm̄ nulli. ⁊. c. nec hoc. In. v. an ecclesie vel elemosyne sint faciende de vsuris: solutio. nō. xv. q. v. In. vj. an vsurarij possint agere p̄nitentiam non facta restitutio.

ne: solutio: sic si nō habeant vñ de restituunt. cap. si res aliena ¶ Decimaq̄nta cā bz. viij. q̄stiones. In. p̄ia q̄rit an ea q̄ fiunt ab ignozātib⁹ sint eis imputāda: solutio. non. nisi culpa sua p̄ ignozātia deuenerit. c. si q̄s de clericis. In. ij. an p̄ imp̄eſis patrocinijs liceat clerico munera exigere: solutio. nō. In. iij. an per cōfessionē mulieris cū qua peccauit sacerdos sit p̄dēnandus: solutio. nō. ca. nemini. In. liij. an die dñico debeāt episcopi causas audire: solutio. non. c. placita. In. v. an neganti crimen purgatio sit indicēda: solutio: sic. si laboret infamia. c. p̄byter. In. vj. an in criminalib⁹ p̄fessio sit extorquēda solutio. sic. sed a curialib⁹ nō. In. se prima an ep̄s solus valeat d̄ponere p̄byteruz vel dyaconum solutio. nō. c. felix. In. viij. si cōfessus vel cōuictus de his que ante ordinationē p̄misit valeat ministrare. solutio. non. c. vult. ¶ Decima sexta cā bz. septē q̄stiones. In. p̄ia q̄rit an liceat mōachis p̄p̄is officiū celebrat So. sic. cū p̄missione ep̄i et licentia abbatis. §. ecce. In. secūda an liceat eis in capellis suis sacerdotes instituere. Solut. sic: si eas possidet cū oi iure. ca. visis. In. iij. an iura ecclesiar̄ per p̄scri-

Tractatus de modo legendi

ptione tollant. Solutio: sic. c. pzo. In. iij. an ecclia aduers⁹ eccliam possit p^rscribere. Solu. sic. c. volumus. In. v. an ep^s vel abbas iure territorij. capellam valeat v^edicare. So. n^o. c. si quis. In. vj. si quis rem ecclie ab aliquo iniuste detenta sua auctoritate irrepperit an cadat a causa. So. ipse quidē cadit a causa sed ecclia non. c. si ep^s. In. vij. an liceat alicui de manu laici ecclesiā recipere. Solutio. non. nisi ecclia vel monasteriū habeat ius patronatus ca. si quis deinceps.

¶ Decima septima causa habet iij. questioes. In prima querit^r an reus sit voti cum a proposito cordis sui recedit. Solu. n^o. quantum ad ecclesiā nisi ore p^rnūciauerit. c. j. In. ij. an beneficia sint ei reddenda: qui eis in infirmitate renūciauit. Solutio sic: si non erat sui cōpos. In. iij. an liceat ei q^d se tradit monasterio postea ad p^rpria redire. Solutio. sic: infra annū. In. iij. si retroierit an sint ei sua reddenda. Solutio. sic: si de licentia sui p^rlati recessit: al^o non.

¶ Decima octaua causa habet. ij. questiones. In prima queritur an abbas fact⁹ ep^s acq^rrat monasterio vel ecclie. Solu. dū fuit abbas acquisiuit monaste-

rio: sed dū factus est ep^s: ecclie sic. ca. q^u sit. In scda an p^r ep^m sit abbas eligēdus. Solutio a fratrib⁹ est eligēdus: sed ab ep^o ord. nandus. ca. hoc tantum.

¶ Decimanona causa habet. iij. questiones. In prima queritur an episcop⁹ debeat permittere clericos ad monasteriū transire. Solu. sic. In scda si voluerint an liceat eis eo inuito ad monasteriū trāsire. Solu. sic. c. due sunt. In tertia an liceat canonicis regularib⁹ trāsire ad monasteriū monachoz. Solu. non sine licentia sui p^rlati.

¶ Vicesima cā habet q^utuor questiones. In prima queritur an pueri traditi monasterio cogant^r ibi manere. Solu. n^o: nisi postq^u venerint ad annū discretionis et consenserint. In. ij. si p^rter voluntatē parētū intrauerint monasteriū an possint per eos extrahi d^e monasterio. Solutio sic: infra annum 7 diē: si sunt infra annos discretionis. c. si puella. In. iij. q^u inuitus cūcullā induerit an cogat^r eā retinere. Solu. n^o: nisi postq^u cōsenserit. In quarta an liceat ab vno monasterio trāsire ad aliū. Solutio. sic: artiozis regule.

¶ Vicesima prima causa habet quinq^{ue} questioes. In p^ria querit^r an liceat clerico in duabus

In utroq; iure.

ecclesijs inferibi. Solu. nō: de iure cōi. ca. j. 7. ij. In scōa an liceat clerico a sua ad ecclesiā aliam trāsire. Solu. nō: sine lris dimissionis sui epī. ca. si q̄s iā. In tertia an liceat clericū suscipere pcuratiōnē negociorū seculariū. Solu. nō: nisi causa pietatis. In quarta an liceat clericis ornari fulgidis vestib⁹. Solutio. nō. In q̄nta q̄ pena sint feriēdi clerici qui ad seculare negocium fugiūt. Solutio ex cōmunicationis.

¶ Vicesima secunda cā habet quinq; questiōes. In prima querit an iuramentū sit p̄standū. Solutio. sic: causa necessitatis. In scōa an sit piurus q̄ iurat falsum qd̄ putat esse verū. Solutio. sic: ppter intentionē fallendi. In. iij. an liceat clericis epō denegare certā obediētiā. Solu. nō: aū cōdēnationē. In. iiij. an iuramentū illicitū sit seruandū. Solu. nō. c. in malis 7c. In quinta an sit periurus q̄ cogit alium peierare. Solutio sic: ca. qui peierat.

¶ Vicesima tertia cā bz. viij. questiōes. In prima querit an militare sit peccatū. Solu. nō: in iusto bello. ca. militare. In. ii. an bellū sit iustum qd̄ fit ex edicto pulsandi malas causas boim. Solutio. sic. c. j. In. iiij.

an iniuria ecclesiasti sit armis ppulsanda. Solu. est ab his q̄bus licet. ca. fortitudo. In. iiij. an vindicta sit inferēda. Solu. est ab eo cuius interest. c. ea vidicta. In. v. utrū sit peccatū iudici vel ministro reos occidere. Solu. nō: si fiat cā iusticie. c. etiaz sine pctō. In. vj. an mali sint cogēdi ad bonū. Solu. nō. ca. ad fidez. In. viij. an heretici sint spoliādi suis 7 ecclie bōis. Solu. sic. ca. iā 7c. In. viij. an liceat clericū arma mouere. Solu. nō: manu ppria: nisi in causa necessitatis ca. quicunq;.

¶ Vicesima quarta causa habet tres questioniōes. In. j. queritur an hereticus possit aliquē ex cōdicare. Solu. non. c. audiui mus. In. ij. an post mortē possit aliq̄s ex cōdicari. Solu. pōt p heresi. c. sane. In. iij. an p peccato dñi tota familia debeat ex cōmunicari. Solu. non: sed interdici potest. c. si heres.

¶ Vicesima quinta cā habet duas questiōes. In. j. q̄rit an auctoritate priuilegij q̄s ptra ius cōe valeat se tueri. Solutio valet. s. vltimo. In. ij. an sequētia priuilegia derogent priorib⁹. Solu. sic: si dent ex tota sciētia vel certa scia. c. rescripta. ¶ Vicesima sexta cā habet septem questiōes. In. j. queritur

Tractatus de modo legendi

an sint fortilégi q̄ sub ficto nomine religionis futura pmittūt. Solurio. suno. *In. ij.* an sit peccati esse fortilégum. Solu. sic. ca. soz. *In. iij.* a q̄bus gen⁹ diuinariōis sumpsit exordiu. Sol. a persia. *In. iij.* q̄d sunt ḡna diuinariōis. Solu. q̄r tuoz fm nūmer: duo vero fm formā. *In. v.* an fortilégi sint excomunicādi. Solu. sic. c. contra ydoloꝝ. *In. vj.* vtrū excomunicatus ab ep̄o possit reconciliari a presbytero. Solu. nō incōsulto ep̄o: nisi in causa necessitatē. c. ab infirmis. *In. vij.* an morientibus sit penitētia in dicēda. Solu. non: sed inuolutescenda. c. admoneant.

C Vicesima septima cā habet duas questioes. *In. j.* querit an coniugiū possit esse inter vouētes. Solu. non: si votū sit solēnisatū. secus si simplex. c. j. 2. ij. *In. ij.* an liceat sp̄sle a sp̄so recedere. Solu. nō: si desponsatio sit de p̄nti. c. desponsatam.

C Vicesima octaua causa habet tres questiones. *In. j.* queritur an sit coniugiū inter infideles. Solu. non. c. nō oportet. *In. ij.* an liceat cōuerso ad fidē ducere aliā viuente priore. Solu. sic: si diuinus sit ab infideli. c. si infidelis. *In. iij.* an bigam⁹ sit qui habuit vnam vxorem ante baptisma et aliam post. Solu.

sic: et hoc ratione baptisml. **C** Vicesimanona causa habet ij. questioes. *In. j.* queritur an sit matrimonium inter seruū et ingenuā. Solu. sic: nisi error impediat. *In. ij.* cū dep̄benderit illa soze seruū an liceat ei ab illo recedere. Solu. sic. c. si quis ingenuus.

C Tricesima cā habet v. questioes. *In. j.* querit an sit obitu reddēdū vxori q̄ p̄ptū filiū d fonte suscepit. Solu. sic: nisi ex p̄sensu vtriusq̄ sit factū. c. dictū est. *In. ij.* an sp̄salia p̄trabant inter infantes. Solu. nō infra septimū annū. c. vbi nō ē. *In. iij.* an sp̄siales vel adoptiuū filij cū naturalibus possint cōputari. Solu. non. c. j. *In. iij.* vtrū liceat aliquē ducere cōmatrē vxorij sue in vxorē. Sol. sic vxore mortua: si cōmaternitas p̄cessit matrimoniū. c. sciscitaz. *In. v.* an clādestina desponsatio manifeste p̄iudicet. Solu. nō quantum ad ecclesiam.

C Tricesima prima causa habet tres questiones. *In. j.* queritur an possit duci in vxorem que prius polluta est per adulterium. Solu. potest cū dederit ei fidē prius adultero viuēte viro. nisi machinat⁹ esset in mortē eius: ca. si q̄s viuēre. *In. ij.* an filij sit inuita tradē

In utroq; iure.

da viro alicui in vxore. Solu. non. ca. f. f. In. iij. an post patris sponsionē ipsa possit nubere alij. So. pōt si nō p'senserit. ¶ Tricesima secūda cā habet. viij. questidēs. In. f. querit an licet meretricē ducere in vxorē. Solu. sic: cū renūciat. In. ij. an ipsa sit coniunx appellata q̄ ducit causa incontīnētie. Solu. est. In. iij. cuius arbitriū sequitur mulier an aui liberi vel patris originarij. Solu. aui. In. iij. an viuēte vxore liceat alicui ex ancilla filios querere. Solutio. nō. In. v. si ea q̄ inuita opprimis pudicitia amittere cōprobat. Solu. nō. f. f. In. vj. si adulter adulteram dimittere possit. Solu. non. In. vij. an vir dimissa vxore adultera et ea viuente possit aliā ducere. Solu. non. In. viij. si hoc saltē casu infidelem ducere possit ea conditione vt reuertatur ad fidem. Solutio. non. c. solum. ¶ Tricesima tertia causa habet q̄nq; questionēs. In. f. querit an ppter impotentia coeundi sit aliqua a viro separāda. Solu. sic. ca. si quis. In. ij. an separata possit ei nubere cū quo prius fornicata est. Solu. pōt: penitētia peracta. c. in adolescētia. In. iij. an sola p'tritiōe cordis possit deleri peccatū. Solu. sic: v-

bi facultas confitēdi non superpetit: si confessionem non contēpserit tūc potuerit haberi. ca. p'pōstera. In. iij. si tempore orationis vxoris q̄s debeat reddere debitum. Solu. sic. In. v. an vir sine cōsensu vxoris possit vouere continentia vel ecdūerso. Solutio. non. ¶ Tricesima q̄rta habet duas questionēs. In. f. querit an rea adulterij sit que credens virū mortuum nubsit alteri. Solu. non. In. ij. an redeunte priore cogēda sit redire ad primūz & recedere a secundo. Solu. sic. ¶ Tricesima q̄nta causa habet decē questionēs. In. f. querit an liceat aliquam ducere ex cognatione propria. Solutio. nō. In. ij. an liceat aliquam ducere ex consanguinitate vxoris sue. Solutio. non. In. iij. vsq; ad quem gradum debet quis abstinere a consanguineis suis et vxoris sue. Solutio: vsq; ad septimūz s'm antiquos. In. iij. querit q̄re vsq; ad septimūz gradū computatur cōsanguinitas. Solu. ad istar septē etatū huius seculi. In. quinta quō gradus consanguinitatis sunt cōputadi. Solu. sicut oñdis in arboze. In. vj. q̄ iure p'pinq̄tatem firmare debeāt. Solu. p'pinq̄i & vicini. In. vij. an illi

Tractatus de modo legendi

Qui in incestu nati sunt filij reputentur. Solutio. non. In. viij. si sanguinei ignoranter coniuncti simul possint remanere. Solutio. non: nisi ex dispensatione romani pontificis in quito gradu vel supra. In. ix. an matrimonium se paratum per falsos testes: si postea apparuerit ecclesiam fuisse deceptam sit reitegrandum. Solutio. sic. c. quisquis. In. x. si relicta aliquid viri ad secundas nuptias transierit: an ples ex eis suscepta poterit copulari sanguineis prioris viri. Solutio. non.

C Tricesimasexta causa bz. ij. questionibus. In. j. queritur an is qui virginem opprimit raptum commisit. S. sic. ca. de raptoribus. In. ij. an rapta raptori nubere possit patre consensum prestante. Solutio. sic ca. denique.

C Tercia pars decreti de de consecratione: eo quod ita incipit. Et est diuisa in. v. distinctiones. In. j. agitur de consecratione ecclesie. et celarii. In. ij. de sacro eucharistie. In. iij. de festiuitatibus per circulum anni celebrandis. In. iiij. de baptismo. In. v. de confirmatione et ieiunio. Et sic terminatur liber in duobus ca. de spiritu sancto.

C Incipiunt tituli legales secundum ordinem alphabeti diuersorum voluminum iuris civilis.

C Incipiunt rubricæ

ff. veteris.

A

Adoptionibus et emancipationibus. li. j. c. viij. Alienationes iudicii mutandi causa factæ

libro. iij. titulo. viij.

Arbitris. li. iij. ti. viij

Ad senatusconsultum velletianum lib. xvj. titu. j.

Ad legem acquiriam. li. ix.

Ad legem rodianam ne iactu. li. xiiij

Ad exhibendum. li. x. ti. iij.

Alcoribus. li. xj. ti. v.

Ad senatusconsultum macedoniam num. li. xiiij. ti. vlti.

Actionibus empti et venditi. li. xix. ti. j. Infortiati. **A**

Actio rex annotay li. j. ti. iij.

Agnoscedis vel alendis liberis a parentibus vel patronis liberis

libro primo titulo quarto.

Administration et sensu tutorum et curatorum. li. ij. ti. viij.

Acquirenda vel amittenda hereditate. lib. v.

Ad senatusconsultum silleianum et claudianum. lib. v.

Annuis et mensuris legatis et fidei commissis. lib. ix.

Alimentis et cibariis legatis li. x

Auro et argento mundo ornamentis vnguentis vestibus et vestimentis statutis legatis. lib. x.

Alimentis et transferendis legatis.

In utroq; iure.

gatis et fidei commissis. lib. x.
Ad senatusconsulti trebelliani
nū et assignandis libertatib. li. xiiij.
Ad senatusconsultū verculiani
nū et officianum. li. xiiij.

ff. noui.

A

Aqua pluuiali arcenda. li. f.
Adeptione libertatis. li. ij.
Acquirenda possessione. li. iij.
Acquirēdo rex dñio. li. iij.
Aqua quotidiana et estial. l. v.
Actiōib⁹ et obligatiōib⁹. li. vj.
Arboribus cedendis. li. v.
Acceptilationibus. li. viij.
Arborū furtim cesarum. li. ix.
Abigcis. libro nono.

Accusationibus et inscriptionibus. libro decimo.

Ad legē iuliā maiestatis. li. x.

Ad legē iuliā de adulterijs. l. x.

Ad legē iuliā de vi publica. li. x.

Ad legē iuliā de vi priuata. li. x.

Ad legē corneliā de sicarijs. li.

Ad legē pompeianā de
particidijs. lib. x.

Ad legē corneliā de falsarijs. l. x.

Ad legē iuliā repetundarū. li. x.

Ad legē iuliā de annona. li. x.

Ad legē iuliam peculatus. li. x.

Ad legē iuliam de ambitu. l. x.

Ad legē flauianā de plagiarijs. l. x.

Ad senatusconsultum turpilianum. lib. x.

Ad quib⁹ appellare nō licet. li. xj.

Ad quo appellet quis. li. xj.

Appellatiōib⁹ et relatiōib⁹. li. xj.

Appellatiōib⁹ recipiēdis. li. xj.

An per aliā causā appellatiō
nis rescindi possit. li. xj.

Apud eū a quo appellat aliam
cām agere q̄s appellatur. li. xj.

Ad municipales. li. xj.

Albo scribendo. li. xj.

Administratiōe rex ad ciuita
tem pertinentium. li. xj.

ff. veteri. B

Bonorum possessio

siōib⁹. lib. xij.

Infortiari B

Bonorum possessio

fide furioso in

fandi furdo et ceco petēda. l. xij.

Bonorum possessione contra
tabulas. lib. xij.

Bonorum possessione fm ta
bular. lib. xij.

Bonis libertorum. lib. xij.

Bonorum possessione ex testamē
to militis. li. xij.

ff. noui.

B

Bōis auctoritate iudicis possi
dendis seu vendendis. li. iij.

Bonis damnatorū. li. x.

Bonis eorū qui ante sententiā
mortem sibi psciuerunt. lib. x.

ff. veteris.

L

Constitutioib⁹ pncipū. li. x.

Calumniatoribus. li. iij.

Communia prediorū tam rusti
ca q̄s vrbanoz. li. viij.

Communi diuidendo. li. x.

Conditione causa data et con

Tractatus de modo legendi

Ya non secuta. lib. xij.

Conditione ob turpem vel in-
iustam causam. lib. xij.

Conditione indebiti. li. xij.

Conditione sine causa. li. xij.

Capite minutia. li. xij.

Conditione furtiva. li. xij.

Conditione ex lege. li. xij.

Conditione triticaria. li. xij.

Contrabenda emptione et ven-
ditione: et de pactis interpro-
rem et venditorem. li. xvij.

Comodari vel conducti. li. xij.

Constituta pecunia. li. xij.

Compensationibus. li. xvj.

Infortiati. **L**

Concubinis. lib. j.

Confirmatio tutoze et cura. l. ij.

Contraria tutelae actio. li. ij.

Curatoribus furioso vel alijs
extra mores dandis. li. iij.

Adiudicatio institutionis. li. iij.

Adiudicatio et demonstra. li. xj.

Adiudicatio pro tabulis. l. xij.

Collatione bonorum. li. xij. t. vj.

Collatione doris. li. xij. t. vij.

Coniungendis cum emancipato
liberis eius. li. iij. t. x.

Carboniano edicto. li. iij. t. x.

ff. noui. **L**

Collusio et regenda. li. ij. t. vlt.

Confessio. li. iij. t. ij.

Cessione bonorum. li. iij. t. ij.

Curatore bonis dando. l. iij.
t. viij.

Collegio illicio. li. ix. t. penul.

Cloacia. li. v. t. xij.

Concussionibus. li. ix. t. xij.

Confractoribus et expilatori. li. ix.

Crimine expilate bere. l. ix. t. xij.

Crimine stellionatus. li. ix. t. xj.

Custodia et exhibitio. l. x. t. iij.

Cadaveribus punitio. l. x. t. vlt.

Caprius et postliminio reuer-
sis. lib. xj. t. xv.

Castralis peculio. l. xj. t. penul.

Censibus. lib. xij. t. xv.

ff. veteris. **D**

De Divisione et qualitate ve-
rum. libro primo. t. viij.

Dolo malo. lib. iij. t. iij.

Depositi vel pro. l. xvj. t. vlt.

Distractio pignorum et hypothe-
carum. li. x. t. penul.

Diuortijs. li. xiiij. t. ij.

Donationibus inter virum et uxorem. li. xiiij. t. j.

Infortiati. **D**

Dote prelegata. li. ix. t. iij.

Doris collatione. li. xij. t. vj.

ff. noui. **D**

Danno infecto. li. j. t. ij.

Donationibus. li. j. t. penul.

Donationibus causa mortis. li. j.
t. vlt.

Diuersis et temporibus prescrip-
tionibus. li. vj. t. iij.

Doli mali et metus exceptione.
li. vj. t. iij.

Duobus reis stipulandi. l. vij. t. ij.

Decurionibus. li. xij. t. ij.

Decretis ab ordine faciendis

In utroq iure.

libro. xij. tit. ix.

ff. veteris.

E

Co per quem factum erit
quo min⁹ quis in iudicio si stat
lib. ij. titu. x.

Edendo. li. ij. tit. xij.

Co quod certo loco dari oportet.
li. xij. titu. iij.

Exercitoria actio. li. xij. tit. f.

Exceptione rei vendite ⁊ tradite.
lib. xvj. tit. vlti.

Editio edicto et de reabibitoria
actione. li. xvj. tit. j.

Ex quib⁹ causis maiores. xxv.
annis restituuntur. li. iij. tit. vj.

Euictionibus. li. xvj. tit. penul.

Infortiati.

E

Excusationib⁹ et tēporibus eorum
id est tutor. li. iij. tit. f.

Co q̄ pro tutore vel curatore
negocia gessit. li. iij. tit. v.

Ex quibus causis in possessionem
eatur. li. iij. tit. iij.

ff. noui.

E

Exceptione rei iudicate. li. vj.

Co qui appellauerat in prouincia.
lib. xj. tit. xj.

Exceptionibus et prescriptionibus.
lib. vj. tit. f.

Effractoribus. li. ix. tit. xvij.

Extra ordinarijs criminibus.
libro. ix. titu. xj.

Exceptione doli mali et met⁹.
lib. vj. titu. iij.

Euictionibus ⁊ dupli stipulatione.
li. xvj.

ff. veteris

F

Er̄s et dilationib⁹ et diuersis
tribus li. ij. titu. xij.
Fidei comis-
saria beredita-

tatis petitione. li. v. tit. vlti.

Finium regundorum. lib. x.

Familiæ heriscunde. li. x. tit. ij.

Fugitiuis seruis. li. x. tit. iij.

Fide instrumentorum. li. xij.

Fundo dotali. li. xij. tit. vlti.

Infortiati.

F

Fundo instructo vel instru-
to legato. li. ix. tit. vij.

Fideiussorib⁹ ⁊ mādatorib⁹ be-
redib⁹ tutor. curator. l. iij. tit. vij

ff. noui.

F.

Fidei commissarijs libertati-
bus. lib. ij. tit. v.

Fluminibus et ne quid in flu-
mine publico. li. v. tit. xj.

Fonte. li. v. tit. xvj.

Furtis. li. ix. tit. ij.

Furti aduersus nautas campe-
nes stabularios. li. ix. tit. v.

Furib⁹ ⁊ balnearijs. l. ix. tit. xvij

Infortiati.

B

Gradibus et affinitatibus et
nominibus eor. li. xij. tit. x.

ff. noui.

B

Blande legēda. li. v. tit. xvij.

ff. veteris.

B

Co his qui sui vel alieni ius
ris sunt. li. ij. tit. vj.

his q̄ infamia notant. li. iij. tit. ij

Tractatus de modo legendi

His qui eiecerunt vel effuderunt. lib. ix. ti. iij.

Hereditibus tutorum vel curatorem. lib. iij. ti. vij.

Infortiati. **H**

Hereditate vel actione vendita. lib. xvij. titu. iij.

His qui in testamento delicti vel inducunt vel inscribunt. li. iij. t. iij

Hereditibus instituendis. li. iij. titulo. v.

His que pene causa relinquuntur. lib. ix. ti. vij.

His qui pro non scriptis habentur. lib. x. ti. vij.

His quibus ut indignis legata auferuntur. lib. x. ti. vi.

ff. noui. **H**

His qui in fraudem decretorum. lib. iij. titu. ix.

ff. veteris. **I**

Iusticia et iure. lib. j. ti. j.

Jurisdictione omnium iudicum. li. ij. ti. j.

In ius vocandi. lib. ij. titu. iij.

do. lib. ij. titu. iij.

In ius vocati ut eant. li. ij. ti. vij.

In integrum restitutione. lib. iij. titulo. iij.

Judicis ubi quis agere debet. lib. v. titu. j.

In officioso testamento. libro. v. titu. ij.

Judicio finium regundorum.

lib. x. titu. ij.

Jureiurando siue voluntario siue necessario. li. xij. ti. iij.

Interrogationibus in iure faciendis. lib. xj. ti. j. alias interrogatorijs actionibus.

In litem iurando. li. xij. ti. v.

Institutoz actione. lib. xiiij. titu. iij.

In rem verso. li. xv. ti. iij.

In die adiectide. li. xvij. ti. ij.

In quibus causis pignus vel hypotheca. li. x. ti. ij.

Juris et facti ignorantia. libro xxiij. titu. vlti.

Juredorium. li. xxiij. ti. iij.

Infortiati. **I**

Impensis circa res dotales factis. li. j. titu. ij.

Iniuste rescripto et irrito testamento. li. iij. ti. iij.

Jure deliberandi. li. iij. ti. vi.

Jure codicillorum. li. vij.

Jure patronatus. lib. xiiij.

ff. noui. **I**

Jure aureorum annulorum. lib. ij. titu. x.

Interdictis libro quinto ti. f.

In tenere actum priuato lib. v. titu. xvij.

Judicati in solutione. li. viij. titu. pe.

Incendio ruina et naufragio. lib. ix. titu. ix.

In iurijs et famosis libellis. li. ix. titu. x.

In utroq; iure.

Ilicitis collegiis. lib. ix. ti. pe.

Interdictis et deportatis et re-

legatis. lib. x. ti. xij.

Iure fisci. lib. xj. ti. xiiij.

Iure immunitatis. li. xij. ti. vj
ff. veteris.

Legibus et se-
natuconsultis
et longa sue-
tudine. lib. j.
titu. iij.

Lege rodia de
sactu libro. xiiij. titulo. ij.

Lege commissoria libro. xvij.
titulo. iij.

Locati et pducti. li. xix. titu. ij.
Infortiati.

Legitimis tutoribus libro se-
cundo titulo quarto.

Liberis agnoscendis. libro pri-
mo titulo. iij.

Liberis et posthumis heredi-
bus instituendis: vel exhereda-
dis. li. iij. titu. ij.

Legatis et fidei commissis pri-
mo. li. vj. titu. j.

Legatis et fidei commissis se-
cundo. li. vij. titu. j.

Legatis et fideicommissis ter-
tio. li. viij. titu. j.

Liberatione legata. li. x. titu. iij.

Lege falcidia libro. xj. titu. ij.

Legatis prestandis circa tabu-
las bonorum possessione perita
libro. xij. titu. iij.

Libertis vniuersitatis. li. pñij.

titulo tertio:

ff. noui.

Liberali causa. li. ij. ti. vñ.

Loco publico fruendo. li. v. ti. ix

Locis et itineribus publicis li-
bro quinto titulo. vij.

Libero homine exhibendo li-
bro quinto titulo. xvij.

Liberis exhibendis et deducē-
dis. lib. v. titu. xix.

Litigiosis. li. vj. ti. pe.

Libellis dimissorijs. li. xj. t. vj

Legationibus. li. xij. ti. vij.

ff. veteris.

Minoribus. xxv
annis. li. iij. ti.
tu. iij.

Mortuo infe-
rendo libro. xj
titulo ultimo.

Mandati vel pducti libro de
cimo septimo titulo primo.

Infortiati.

Militari testamento libro qñ-
to titulo primo.

Magistratibus conueniendis
libro tertio titulo octauo.

ff. noui.

Manumissionibus. li. ij. ti. j.

Manumissis vindicta libro se-
cundo titulo secundo.

Manumissionibus que seruis
ad vniuersitatē pertinentibus
imponuntur. lib. ij. titu. iij.

Muneribus et honoribus li-
bro duodecimo. titulo quarto:

Tractatus de modo legendi

Namumissia in testamento li
bro secundo titulo quarto.

ff. veteris

A

E quis est qui
in ius vocabit
vi eximat. li. ij.
titu. septimo.
Negocijs ge
stis. li. iij. tit. v.

Haute capones stabularij vt
recepta restituat. li. iij. tit. vlti.
Horalibus actionibus libro. ix
titulo vltimo.

Haurico fenore. li. xij. tit. ij.

ff. noui.

A

Houi operis nunciacione libro
primo titulo primo.

Hatalibus restituendis libro se
cundo titulo vndecimo.

He vis fiat ei qui in possessio
nem missus fuit libro. v. tit. iij.

He quid in loco sacro fiat li
bro quinto titulo sexto.

He quid in flumine publico ri
pa ve eius. lib. v. titu. xij.

He de statu defunctorum post
quinquennium querat. li. ij.

Hibil debet innouari penden
te appellatione. li. xi.

Handinis libro. xij.

Houationibus et delegationi
bus libro octauo.

ff. veteris

O

Origine iuris et omnium
magistratum. lib. j. titu. ij.

Officio consulis libro primo

titulo decimo.

Officio pfecti ptozio. li. j. tit. xj
Officio pfecti vrbis libro pri
mo titulo duodecimo.

Officio questoris. li. j. titu. xij

Officio pretoris. li. j. tit. xij.

Officio pfecti vigilum. li. j. tit. xv

Officio proconsulis et legati
libro primo titulo. xvj

Officio prefecti augusti li. pri
mo titulo. xvij.

Officio presidis. lib. j. tit. xvij.

Officio pcuratoris cesaris li
bro primo titulo. xix.

Officio iuridici. li. j. titu. xx.

Officio eius cui mandata est
iurisdictio. lib. primo titu. xxj.

Officio assessoris. lib. primo.

Operibus seruorum. libro sec
undo titulo. xxij.

Inforciati.

O

Optione vel electione legata
libro nona.

Obsequijs a liberis et libertis
parentibus et patronis prestan
dis libro. xij. titu. vlti.

Operibus libertorum. lib. xij
titulo primo.

ff. noui.

O

Operibus publicis. libro duo
decimo titulo decimo.

ff. veteris

P

Pactis. li. ij. tit. xij

Procuratoribus et
defensoribus. lib.

tertio. titu. tertio

In utroq; iure.

Petitiōe hereditatis. libro qn
to titulo tertio.

Possessoria hereditatis peti-
tione libro quinto.

Postulando. libro tertio ti. j.

Publiciana in rem actione. li-
bro sexto. titulo secundo.

Pignoratitia actione. lib. xij.
titulo ultimo.

Peculio. libro. xv. ti. primo.

Periculo ⁊ cominodo rei ven-
dite. lib. xvij. titu. sexto.

Prescriptis verbis et in factū
actionibus. li. xix. titu. vlti.

Pro socio. li. xvij. ti. vlti.

Pignozib⁹ ⁊ hypotheticis ⁊ q-
lib⁹ ea cōtrahant. li. xx. ti. j.

Probationibus ⁊ presumptio-
nibus. lib. xxij. titu. tertio.

Pactis dotalib⁹. li. xx. iij. t. iij

Inforziati. P

Penu legata. li. ix. ti. ix.

Peculio legato. lib. x. ti. vij.

ff. noui P

Pro soluto libro tertio.

Publicanis et vectigalibus li-
bro primo titulo quarto.

Pro emptione. libro tertio ti-
tulo quinto.

Pro herede. libro tertio ti. vj.

Pro donato lib. tertio ti. vij.

Pro derelicto. li. tertio. ti. vij.

Pro legato. lib. tertio. titu. ix.

Pro vote libro tertio titu. pe.

Pro suo. lib. tertio titu. vlti.

Privilegio creditorum. libro

quarto titulo sexto.

Precario lib. quinto titu. xv.

Pactis interemptorem et ven-
ditorem. libro octauo.

Pretorijis stipulationibus lib-
ro octauo titulo penul.

Privatis delictis lib. ix. titu. j.

Publicis iudicijs lib. x. titu. j.

Privilegijs veteranorum lib-
ro undecimo titulo ultimo.

Reuocatozibus. libro nono
titulo decimoquinto.

Pupillaribus actionibus lib-
ro nono titulo ultimo.

Pemis. libro decimo titu. xix.

Per quem appellauit in pro-
uincia defendi.

Pollitatioib⁹. li. xij. titu. xij.

Pro senetis. libro duodecimo.
titulo. xij.

ff. veteris.

Q

Quod quisq; iu-
ris in aliter sta-
tuit ipse eodem
statuitur. libro se-
cundo titulo
secundo.

Qui satisfacere coguntur. libro
secundo titulo octauo.

Quod cuiusq; vniuersitat⁹ no-
mine vel contra eam agetur.
libro tertio titulo quarto.

Quib⁹ et causis maioris. xv
annis in integrum resti. libro.
quarto titulo sexto.

Quod metus causa gestū est.

E ij

Tractatus de modo legendi

Quod metus causa gestū est.
lib. quarto titulo secūdo.

Quando dies vsu fructus le-
gati cedit. lib. vii. titu. iij.

Quādmōdū seruitutes amit-
tantur. lib. viij. titu. vlti.

Quib⁹ modis vsu fructus vel
vlus amittat. li. vii. ti. iij.

Quibus rebus ad eundē iudi-
cem catur. lib. xj. ti. ij.

Quod cū eo qui in aliena po-
testate est negotium gestū es-
se dicatur. li. xiiij. ti. v.

Quādo de peculio actio est an-
nalis. lib. xv. titu. ij.

Quod iussu. libro quindecimo
titulo vltimo.

Que res pignori vel hypothecae
obligari possit. libro vicesi-

mo titulo tertio.
Qui priorores in pignore babe-
antur et de his qui in priorum
creditorum locum succedunt.
li. xx. titulo. iij.

Quibus modis pign⁹ velypo-
thecca soluitur. hb. xx. ti. v.

Quibus causis pignus vel hy-
potheca contrahitur libro vi-

cesimo titulo secūdo.

Infortiari

Qui petant tutores ⁊ curato-
res et ubi petantur. libro secū-

do titulo vj.
Quando ex acco tutorum vel
curatorum minores conueniri
et agere possunt. libro secūdo ti-

tulo nono.

Quod falso tutore anctorū ge-
stū esse dicatur. li. xiiij. titu. iij.

Quando dies legatorum vel
fideicommissorum cedit. li. xij.
titulo. ij.

Quemadmodū testamēta ope-
riantur inspiciantur et descri-

bantur. l. b. v. titu. iij.

Quibus non competit bonorū
possessio. li. xiiij. titu. xij.

Quis ordo in bonorū possessio-
nibus seruetur. li. xiiij. ti. xv.

ff. noni.

Qui sine manumissione ad li-
bertatem perueniunt. libro se-

cundo titulo octauo.

Qui et a quibus manumissi li-
berantur. l. b. ij. titu. ix.

Quibus ad libertatē pelama-
re non licet. li. secūdo ti. xij.

Que in fraudem creditorū fa-
cta sunt. hb. q̄rto. titu. ix.

Quorū bonorum. libro quinto
titulo secūdo.

Quorum legatorum. libro q̄n-
to titulo tertio.

Qui vi aut clam. li. v. ti. xxiij.

Questionib⁹. libro decimo ti-
tulo. xviij.

Quarum rerum actio non va-
tur. hb. vj. titu. v.

Quando appellare licet libro
xj. titulo. iij.

Quis et a quo appellatur. li
bro ynd. cimo titu. iij.

In utroq; iure

Quando appelladum sit libro
vndecimo titu. iij.

Que sententia sine appellatio-
ne rescindatur libro vndecimo
titulo octauo.

ff. veteris.

R

Erum diuifio
ne libro primo
titulo octauo.

Receptis q ar-
bitriū recepe-
rūt vt senten-

tiam dicant idest de arbitris.
libro quarto titulo octauo.

Rei vendicatione. li. vj. ti. j.

Rebus creditis si certū petat:
et de conditione. li. xij. ti. j.

Religiosos et sumptibus fune-
rum libro vndecimo titu. vij.

Rescindenda venditione. lib.
xvij. titulo quinto.

Rerum permutatione lib. xij.
titulo quarto.

Ritu nuptiarum. li. xxiij. ti. ij.

Repudijs et diuorijjs. li. xxiij
titulo vltimo.

Inforciati

R

Rebus eorum qui sub tutela
vel cura sunt sine decreto non
alienandis vel supponendis li-
bro. iij. titulo penul.

Rebus dubijs. libro decimo ti-
tulo quinto.

Regula carbonaria libro deci-
mo titulo septimo.

Finoui.

R

Re iudicata et effectu senten-
tiarum et interlocutionibus. li.
iij. titu. j.

Ripa munienda. lib. v. ti. xiiij.

Rebus auctoritate iudicis pos-
sidendis. lib. iij. titu. v.

Remissionibus. lib. v. ti. xxiij.

Retus de fonte. lib. v. ti. x.

Rem pupilli vel adolefcētis sal-
uam fore. lib. viij. titu. vj.

Rem ratam haberi et de rati-
habitione. li. viij. titu. vlti.

Receptatozib⁹. li. ix. titu. xvj.

Requirendis reis et absentib⁹
puniendis. li. x. titu. xvij.

Re militari. lib. xj. titu. xvj.

Regulis iuris. lib. xij. ti. vltis.

ff. veteris

S

Satu homi-

num libro pri-

mo titulo vlt.

Senatozibus

libro primo ti-

tulo nono.

Siquis in ius vocatus nō i-
rit libro secundo titu. v.

Si quis ius dicenti non obre-
perauerit. lib. ij. titu. iij.

Si et notali causa agatur quo
modo caueatur. lib. ij. titu. fr.

Si quis caut omib⁹ in iudicio
sistendi: causa factis nō obre-
perauerit. lib. ij. titu. xj.

Si pars hereditaris petat li-
bro quinto titulo quarto.

Si ager pccigalis vel empt

Tractatus de modo legendi

teoticus petas. lib. vj. ti. vlti.

Si usu fruct⁹ petas vel ad ali
um ptinere noscas. li. vij. t. vj

Seruitutibus vrbanorum pre
diorum. lib. octauo titu. scdo.

Seruitutib⁹ rusticoz predioz.
lib. octauo titu. tertio.

Si seruit⁹ vdicet⁹ vel ad aliū
ptinere negetur. lib. viij. ti. v.

Si quadrupes pauperie id est
damnum fecisse dicatur libro
nono titulo primo.

Seruo corrupto. lib. xj. titu. iij.

Si inensor falsum modum di
cat libro vndecimo titu. sexto.

Sepulchro edificādo. libro vn
decimo titulo vltimo.

Seruis exportandis lib. xvij.
titulo vltimo.

Sponsalibus. li. xxiij. titu. j.

Inforciari S

Soluto matrimonio quēadmo
dū dos petatur. li. primo ti. j.

Si v̄tris nomine in possessio
ne missa. lib. primo titu. v.

Si mulier v̄tris nomine ca
lumnie causa ipsius esse dice⁹.

lib. primo titulo sexto.

Suspectis tutoribus et curato
ribus. lib. ij. titu. vltimo.

Si q̄s ab intestato vel alio mo
do possideat hereditatem. lib.

quinto titulo quarto.

Si quis aliquod testamēto ir
rita prohibuerit vel coegerit.

libro quinto titulo vltimo.

Seruitute legata. lib. ix. ti. iij.

Suppellecrilegata. libro nono
titulo vltimo.

Si certum petas. li. duodecimo

Si a parente quis manumiss⁹
fuerit. lib. xij. titu. xij.

Si quid fraudem patroni fa
ctum sit libro. xiiij. titu. v.

Si tabule testamenti nulle ex
tabunt. lib. xiiij. titu. vj.

Successorio edicto. li. xiiij. t. ix

Quis et elegit. heredi. libro.
xiiij. titulo penul.

Si cui plusq̄ licuit per legem
falcidiā legatum esse dicatur
libro vndecimo titulo vltimo.

ff. noui. S.

Si libertus ingenuus esse dica
tur. lib. ij. titu. xiiij.

Separatōibus. lib. iij. ti. vij.

Superficiebus. lib. v. ti. xvij.

Siluiano interdicto libro qua
to titulo vltimo.

Stipulatione seruoꝝ libro se
ptimo titulo vltimo.

Solutionibus et liberationib⁹
bus libro octauo titu. tertio.

Si quis in test. liber esse iuss⁹
libro nono titulo quarto

Si familia furtum fecisse dica
tur. li. ix. titu. vj.

Sepulchro violato. li. ix. ti. xij.

Sententiam passis et restitui
ris. libro decimo titulo pe.

Si tutor vel curator vel ma
gistratus appellat libro vnde

In utroq; iure.

imo titulo decimo.

Si appellatione pendere mora
superueniat. li. xj. titu. xij.

Si tabule testamenti exabstulit
libro. xij.

ff. veteris.

R

Ransactionibus.

li. ij. titu. vlti.

Tributoria a-

ctione. li. xij.

titulo quarto.

Testibus. lib.

xij. titulo ultimo.

Inforciati

T

Tutoribus et curatoribus da-
tis ab his qui ius dandi habent:
et quibus ex causis dari possunt.
libro secundo titu. v.

Tutelis. lib. ij. titu. j.

Tutela testamentaria libro se-
cundo titulo secundo.

Testamentis et qui testamen-
tum facere possunt: et quemadmo-
dum testamenta fiant. li. iij. tit. j.

Testamentis militum. lib. v.

Tritico vino et oleo. li. ix. tit. vj.

ff. noui.

T

Tabulis exhibendis libro quin-
to titulo quinto.

Tigno iniuncto. li. ix. tit. iij.

Turba libro. viij.

Termino amoto. lib. viij.

ff. veteris

T

Usu fructu et quemad. quo
utatur fruatur. lib. vj. tit. j.

Usu fructu accrescendo. libro.

septimo titulo secundo.

Usu fructu earum rerum que

usu consumuntur. lib. vj. tit. v.

Usu et habitatio. li. vj. tit. viij.

Usu fructuarius quemadmo-
dum caueat. lib. vj. tit. vlti.

Usuris et fructu et mora. lib.
duodecimo titulo primo.

Inforciati.

V

Ventre inspiciendo: custodi-
doque partu. li. j. tit. v.

Vulgari et pupillari institutio-
ne. lib. viij. titu. vj.

Usu et usufructu et redditu et
habitatio: et opis per legatum vel
fideicommissum datis. li. ix. tit. ij.

Ut legatorum et fideicommissorum
seruandorum causa caueatur libro
duodecimo titulo tertio.

Ut in possessione legatorum vel
fideicommissorum seruandorum causa
esse liceat. li. xij. tit. vlti.

Unde legitimi. li. xij. tit. viij.

Unde liberi. li. xij. tit. vij.

Unde cognati. li. xij. tit. ix.

Unde vir et vxor. li. xij. tit. xj.

Veteranorum militum successio-
ne. lib. xij. tit. viij.

Ut legibus senatusconsulto bono-
rum possessio def. li. xij. tit. xv.

Ventre in possessione mittenda
et curatorum eius. li. xij.

ff. noui.

V

Usurpationibus et usucapionibus.
libro tertio titu. tertio.

Via publica et itinere publico

E iij

Tractatus de modo legendi

fruendo. lib. quinto titulo. x.

Et in flumine ripa ve nauiga
re liceat. lib. v. ti. xij.

Si et vi armata. lib. v. ti. xv.

Et si possides 7 utrobi. li. v. ti.

Et migrado li. v. t. xv (xv)

Verborum obligationibus. li.
vij. titulo. j.

Si bonor raptor li. ix. ti. vij.

Eocatione 7 excusatione muer
rum. li. xij. titu. v.

Varijs et extraordinarijs con
gnitionibus li. xij. titu. xij.

Verborum significatione. lib.
ro duodecimo titu. xv.

Sequuntur rubrice

Lodiciis A

Bigcis. libro
nono.

Apostatis li.
j. titu. vij.

Assessorib⁹ et
domesticis. li.

j. titu. xlvij.

Annonis libro primo. t. xlvij

Aduocatis diuersorum iudi
ciorum. lib. ij. ti. vij.

Aduocatis diuersorum iudi
cum li. ij. titu. vij.

Alienatione iudicij mandandi
causa facta. li. ij. ti. liij.

Aduocatis fisci. li. ij. ti. non

Ad exhibendu. li. iij. ti. xij.

Actionibus et obligationib⁹
lib. iij. titu. decimo

An p⁹ p facto suo l. iij. t. xiiij

Actionibus hereditarijs. lib.
iij. titu. xvj.

Actione pignoratitia. li. iij.

Actione exercitoria. li. iij. ti
tulo. xv.

Ad senatusconsultum mace
donianum. lib. iij. titu. xlvij.

Ad senatusconsultum silleia
num li. iij. titu. xlv.

Actionibus empti et venditi.
lib. iij. titu. xlv.

Alendis liberis a parentibus.
li. v. ti. xlvj

Administratione tutorum et
curatorum. li. v. ti. xlvij.

Alimentis pupillis prestandis
lib. v. titu. lj.

Arbitrio tutelae li. v. ti. lij.

Auctoritate prestanda lib. v
titu. lx.

Acreore et curatore vel tutore
dando. li. v. ti. lxij.

Adeunda 7 abstinentia heredia
tate. libro. v.

Ad senatusconsultum trebel
lianum li. vj. titu. xlvij.

Ad legem falcidiam li. vj. ti
tulo. xlv.

Ad senatusconsultum terculie
num li. vj. titu. lv.

Ad senatusconsultum officia
num li. vj. ti. lvj.

Affertide tollenda li. vij. t. lvij

Acquirenda 7 retinenda pos
sessione aduersus creditores li.

septimo titu. xlvij.

In utroq; iure.

Annali exceptione. libro septi-
mo. titulo. xij.

Alluvionibus vel paludibus.
lib. vij. ti. xlij.

Appellationibus li. vij. ti. lxij

Acceptilationibus li. viij. ti-
tulo. xliij.

Adoptionibus liberorum lib.
viij. ritu. xlvij.

Ad legem iuliam maiestatis.
libro nono. ritu. viij.

Ad legem iuliam de adulte-
riis et stupris li. ix. ti. ix.

Ad legem iuliam de vi publi-
ca et priuata li. ix. ti. xij.

Ad legem corneliam de sicca-
riis li. ix. ritu. xvj.

Ad legem flauiam de plagia-
riis libro nono. ritu. xx.

Ad legem fiscelliam libro no-
no ritu. xxj.

Ad legem corneliam de falsa-
riis li. ix. ritu. xxij.

Ad legem iuliam repetunda-
rum li. ix. ti. xxvij.

Ad legem iuliam de ambitu.
lib. ix. ritu. xxvj.

Abigeis. libro nono. ti. xxvij.

Abolitiōib⁹ libro nono ti. xlij.

Ad senatusconsultum turpi-
lianum libro nono ti. xlv.

Criū librorū. **L. A.**

Annona et tributis libro deci-
mo ritu. xvj.

Apochis publicis li. x. ti. xxij.

Abletis li. decimo. ti. liij.

Auri publici persecutoribus
lib. x. ritu. lxx.

Auro coronario li. x. ti. lxviij.

Argenti precio qđ thesauris in-
fertur li. x. ti. lxviij.

Annonis ciuilibus lib. vnde-
cimo ritu. xxiiij.

Alexandrie primatibus li. vnd-
decimo ritu. xxviij.

Administratiōe reipublice. li.
vndecimo ritu. lxx.

Aqueductu. li. xj. ritu. xlij.

Armorum vsu infcio principe
interdicto li. xj. ti. xlvj.

Agricolis censitis et colonis.
lib. vndecimo ti. xlvij.

Agricolis et mancipijs dñiciis
vel fiscalibus. libro vndecimo
ritulo decimosextimo:

Agentibus in rebus lib. duo-
decimo ritu. vicesimo.

Apparitoribus prefectorū pre-
torio et priuilegijs eorum. lib.
duodecimo ritu. liij.

Apparitoribus prefecti vrbis
lib. duodecimo ritu. liij.

Apparitoribus mgroꝝ militū
et priuilegijs li. xij. ritu. liiij.

Apparitoribus proconsulis &
legati. li. duodecimo ti. lv.

Apparitoribus comitis orien-
tis li. duodecimo. ti. lvj.

Apparitorib⁹ comitū agē. li. xij.

Apparitoribus prefecti annonę
lib. duodecimo ritu. lviiij.

Codicis

B.

E v

Tractatus de modo legendi

Bonis libtorū
et iurepatrona
tus li. vj. t. iij
Bonozū pos
sessione secun
dum tabulas.

libro sexto titulo. decimo.

Bonorum possessione contra
tabulas li. vj. titu. xj.

Bonis damnatorū seu proscri
ptorum li. ix. ti. xlij.

Bonis conscientium sibi mor
tem li. nono titulo. l.

Bonorum possessione contra
tabulas testamenti liberti lib.
sexto titu. duodecimo.

Bōis maternis ⁊ materni ge
neris li. sexto titu. lix.

Bomis q̄ liberis lib. v. titu. lx.

C Tristū li. codicis **B**

Bonis auctoritate principis
possidentis. lib. decimo.

Bonis vacanribus et incorpo
ratione lib. decimo.

C Tristū lib. codicis. **L**

Contractioni
bus rei fami
liaris li. f.

Contracrib⁹
iudiciū vel co
rum qui sunt

circa eos libro scdo titu. liij.

Causis ex quibus infamia ali
cui irrogatur. li. iij.

Communio vtriusq̄ iudicij.
li. tertio titu. xxxvij.

Communi diuidūdo lib. iij. t.
xxxvij.

Consoztibus eiusdem vel test.
libro tertio titu. xxxix.

Conditioe indebita. li. iij. t. v

Conditioe ob causam dato
rum lib. quarto ti. sexto.

Conditioe ob turpem cau
sam li. quarto titu. septimo.

Conditioe furtiua li. iij. t. viij

Conditioe ex lege li. iij. ti. ix.

Cōstituta pecūia l. iij. t. xvij

Cōmodato li. quarto ti. xxiij.

Cōpensatōibus li. iij. ti. xxxj

Contrabenda emptione. lib.
iij. titu. xxxvij.

Communium rerum aliena
tione lib. quarto ti. liij.

Commercij et mercatoribus
lib. quarto titu. lxiiij.

Concubinis li. v. ti. lxxvij.

Confirmādo tutore li. v. t. xxx

Contrario iudicio tutelae libro
quinto titu. lix.

Curatore furiosi vel prodigij
li. quinto titu. lxxj.

Carboniano edicto li. vj. t. xvj

Collationibus li. vj. ti. xix.

Codicilis libro vj. ti. xxxvj.

Communia de legatis et fidei
commissis li. vj. ti. xliij.

Conditioe inserta legatis vel
fideicommissis li. vj. ti. xlvj.

Caducis tollendis li. vj. ti. l.

Communia de successione
libro sexto titulo. lviij.

In utroq; iure.

Collusione detegenda lib. sex.
to titulo vicesimo.

Communia de usu capionib⁹
lib. septimo titulo. xxxj.

Communi seruo manumisso.
li. septimo titu. septimo.

Communia de inanumissioni
bus li. septimo titu. xv.

Communicationes vel episto-
las li. septimo. ti. lviij.

Confessio. libro septimo ti. lx.

Contrabenda vel committenda
stipulatioe libro. viij. ti. xxxviij

Creditorum euictionem nō de-
bere li. viij. ti. xlvj.

Crimine peculatus li. nono ti-
tulo. xxviij.

Custodia reor. lib. ix. ti. iij.

Crimie sacrilegij. li. ix. t. xxi

Crimine expilate hereditatis
libro nono. ti. xxxij.

Crimine stellionatus li. nono
titulo. xxxij.

Calumniatorib⁹ li. ix. ti. xlvj

Consumendi lib. codicis

Conueniendis fisci debitori-
bus. lib. decimo titu. ij.

Capiendis et distrabendis pigno-
ribus tributoz li. x. titu. xvj.

Canone largitionum titulo
rum li. decimo. titu. lx. iij.

Conditis in publicis horreis.
x. titu. xvj.

Collatione donatorum vel re-
uelatorum aut translatorū lib.
Decimo titulo. xxxviij.

Collatione eris lib. x. ti. xxi

Curionibus et filijs eorum

Classicis vel classibus. libro
vndecimo titulo duodecimo.

Curialibus urbis Rome. lib.
sexto titu. xij.

Collegiatis li. xj. ti. xvij.

Canone frumentario urbis Ro-
me. li. xj. titu. xxi.

Capitatione ciuiū cens. b⁹ exi-
menda. li. xj. titu. xlvij.

Colonis palestinis. lib. xj. ti. l.

Colonis tracensib⁹. li. xj. ti. l.

Colonis illiricianis li. xj. t. l.

Censibus censitorib⁹ equato-
rib⁹ et inspectorib⁹ li. xj. t. xvij

Collatioe fundorum p^{ri}mo
nialium emphiteoticorum. li.
bro vndecimo titu. lxj.

Conductoribus et procurato-
ribus prediorum fiscalium. li.
bro vndecimo titu. lxvij.

Collatioe fundorū fiscalium vel
rei priuate vel dñice: vel ciui-
tatis vel templi. li. xj. ti. lxix.

Cipressis ex luco damnesi vel
per seisper egiptum non excide-
dis. lib. xj. titu. lxix.

Consulibus et non spargendis
ab his pecunijs et de prefectis
et magistratib⁹ et praeiis mi-
litum. li. xij. titu. iij.

Consistorianis militib⁹. xij. t. x

Comitibus et tribunis scola-
rium. lib. xij. titu. xj.

Cominib⁹ rei militarij li. xij. t.

Tractatus de modo legendi

Comitib⁹ et archiepis sacri palatii. lib. duodecimo titu. xiiij.

Comitibus qui p^racurationez petunt lib. duodecimo ti. xiiij.

Curiosis li. xij. titu. xxij.

Castrensi oim palatinor⁹ peculio. lib. duodecimo titu. xx.

Castrensi peculio militum p^rsecuti annuarum. libro. xij. titu. xxxvi.

Comestatu. li. xij. titu. xliij.

Cursu publico et angarijs et perangarijs li. xij. titu. l.

Cortalibus principibus. lib. duodecimo titu. lvij.

Locicis **D**

Defensoribus ciuitatum. li. f. titu. liij.

Diuersis f^rscripris et pragmatiq⁹ sancio-

nibus lib. j. titu. xxvj.

Dolo malo li. ij. titu. xxvj.

Dilationibus. li. ij. ti. xj.

Deposito lib. liij. titu. cxi. cxiimo quarto.

Donationibus ante nuptias et propter nuptias li. v. ti. iij.

Doris promissione li. v. ti. xj.

Dote cauta non numerata lib. v. titu. xv.

Donationibus inter virum et uxorem li. v. titu. xvj.

Diuore o⁹ facto apud quem liberi maritari debeant li. v. ti. xxvj.

Diuidenda tutela li. v. ti. liij.

Dediticia libertate tollenda li. vj. titu. v.

Distractioe pignorum li. viij. titu. xxvij.

Duobus reis stipulandi: et duobus reis promittendi. lib. viij. titulo. xl.

De donationib⁹ li. viij. ti. liij.

Donationibus q⁹ sub modo vel conditione fiunt li. viij. titu. lv.

Trium li. **Locicis.** **D**

Delatoribus. li. x. ti. xj.

Defensoribus. libro decimo.

Discussoribus li. x. ti. xxx.

Decretis decurionu⁹ super immunitate quibusdam concedenda li. x. titu. lxxj.

Diuersis p^redijs urbanis et rusticanis templozum et ciuitatum: et omni redditu ciuili libro vndecimo titulo. lxxvj.

Dignitatibus li. duodecimo ti. f.

Domesticis et protectozibus li. duodecimo titu. xvij.

Decanis lib. xij. titu. xxvj.

Defertoribus et occultatorib⁹. lib. duodecimo titu. xlv.

Diuersis officijs et apparitoribus iudicum: et probatozib⁹ eorum lib. duodecimo. ti. lix.

Locicis **E**

Emendatione li. j. ti. iij.

Episcopis et clericis li. f. ti. vj.

Edendo lib. ij. titu. f.

Episcopali audientia et diuersis

In utroq; iure.

De capitulis. libro primo ritu. vj

Errore calculi lib. ij. ti. v.

Errore aduocatorum libro secundo titulo undecimo.

Ex quibus causis alicui infamia irrogatur li. ij. ti. xij.

Etiā p. procuratorē in integre restitutionē agi posse li. ij. ti. xlij.

Ex qb⁹ caus maiorēs li. ij. t. liiij.

Ex olitris defūctorū inq̄rū heredes pueniant. li. liiij. ti. xvij.

Exercitoria actiōe li. liiij. t. xxv.

Eunuchis libro q̄rto ritu. xlij.

Edictis actionib⁹ libro quarto titulo. lix.

Ex quo pro tutor negotia gerit libro quinto titulo. xlvj.

Excusationibus et temporib⁹ eorum lib. v. ritu. lxij.

Excusationibus veteranorum. libro quinto titulo. lxxvj.

Edicto successorio. li. vj. ti. xv.

Edicto diui adriani tollendo. libro sexto titulo. xxxij.

Executiōe rei iudicare. libro primo titulo. liiij.

Edificijs priuatis li. viij. ti. x.

Etiā ob cyrographariā pccūā pign⁹ teneri posse l. viij. t. xxvij.

Exceptionibus siue p̄scriptio nibus. lib. viij. ritu. xxxvj.

Euictiōibus. lib. viij. ti. xlv.

Emancipationibus liberorum. lib. viij. ritu. xlix.

Exhibendis vel transmittendis reis lib. v. ritu. iij.

Emendatiōe suoz. li. ix. ti. xlv.

Emendatiōe p̄p̄quoz l. ix. t. xv.

Trium li. l. odicis. E

Eractiōibus. li. x. ti. xix.

Excusatiōib⁹ mūcz. li. x. t. xlvj.

Excusatiōib⁹ artificū. l. x. t. lxxij.

Expensis ludoz. lib. xj. ti. xlij.

Eq̄stri dignitate li. xij. t. xxxvj.

Eractiōe et trāllatione militarium annonariū. li. xij. ti. xxxvj.

Executozibus et eractozibus.

libro duodecimo. titulo. lxij.

Erogatione militaris annone.

libro duodecimo. ritu. xxxvij.

Odicis. F

Filio familias

li. ij. t. xxij.

Fideiussorib⁹

minorū. li. ij.

ritulo. lvij.

Formulis. li.

secundo.

Ferijs. lib. iij. titulo. xij.

Familie herciscunde. libro. iij.

titulo. xxxvj.

Finiū regūdoz. li. iij. t. xxxviij.

Fide instrumentoz. li. iij. t. xxj.

Fido totali. li. v. ti. xliij.

Fideiussorib⁹ tutor. l. vi. t. viij.

Fugitiuis seruis. lib. vj.

Furti et suo corrupto. l. vj. t. j.

Fideicommissis. li. vj. ti. xliij.

Falsa causa adicra legato vel

fideicommissis. lib. vj. ti. xliij.

Fideicommissarijs libertatib⁹

lib. vj. ritu. iij.

Tractatus de modo legendi

Fructibus et litium expensis.

libro septimo. titu. liij.

Fideiussoribus et mandatori-
bus. lib. octauo titu. xij.

Famosis libellis. li. ix. ti. xxxvj

Falsa moneta. li. ix. ti. xxiiij.

Trium li. Codicis

Fide instrumentorū et iure ba-
ste fiscalis. lib. x. titu. iij.

Fiscalibus vsuris. li. x. ti. viij.

Filij familias ⁊ quēadmodum

pater p his teneat. li. x. ti. lvij

Frumento vrbis constantino-

polis. lib. xj. ti. xxxij.

Frumēto alexādrino. li. xj. ti.

Fabricētib⁹. l. xj. ti. ix. (xxvij).

Fundis limitosis ⁊ terris ⁊ pa-

ludibus et pascuis. li. x. ti. lix.

Fūdis patrimonialib⁹ ⁊ saltuē

sib⁹ ⁊ empbiteoticis. li. xj. ti. lxj

Fundis reipublice ⁊ saltibus

diuine domus. lib. xj. ti. lxx.

Fugitiuis colonis p̄rimoniali-

b⁹ ⁊ empbiteoticis. li. xj. ti. lxxij.

Fundis et saltibus rei domini

ce. li. vndecimo titu. lxxj.

Filijs officialiū militarium q̄

moziū in bello. li. xij. ti. xlvj.

Codicis.

B

nali oboliōe

li. xj. ti. xliij.

Triuz li.

codicis

B

Gladiatorib⁹

li. xj. titu. xliij

Brege dñico. li. xj. ti. lxxiiij.

Codicis

D

Hereticis et manicheis ⁊

samaritanis. li. j. titu. viij.

His qui ad ecclesiam confugia-

unt libro primo. titu. xv.

His qui in ecclesia manumita-

tuntur. lib. primo titu. xvj.

His qui ad statuam confugiūt

lib. primo titu. xxviij.

His qui potentiorū noie titulos

predijs affigūt. li. ij. titu. xv.

His que vi metusve causa fiūt

li. secundo titu. xx.

His qui veniam etatis impe-

traverunt. li. scōdo titu. xlv.

Hereditate vel actione vendi-

ta. li quarto titu. xxxix.

Hereditibus turoz. li. v. ti. lv.

Hereditib⁹ institucdis ⁊ q̄ p̄sone

non p̄nt constitui. li. vj. ti. xliij.

His q̄ sub modo legari. lib. vj.

titu. quadragesimoquinto.

His quib⁹ vt indignis heredi-

tates auferunt. lib. vj. ti. xxxv.

His que pene nomine in testa-

mento vel codicillo relinquū-

tur. li. vj. titu. xij.

His que sub modo legari vel

fidei commissi relinquuntur.

libro sexto. titu. xlv.

His quibus ante apertas tabu-

las hereditates transmittunt.

libro sexto titulo. l.

His qui a non domino manu-

mittuntur. li. septimo titu. x.

His qui ppter metū a semētis

In utroq; iure.

Judicis non appellauerunt. li. bzo septimo. titu. lxxviii.

His qui in prior creditoy loco succedunt. li. viii. ti. xix.

His qui accusare non possunt. libzo nono titulo primo.

His qui parētes et liberos occidunt. li. ix. ti. xviij.

His qui sibi ascribunt aliquid in testamento. li. ix. ti. xxiiij.

His qui latrones vel alijs criminibus reos occultauerunt. li. bzo nono titu. xxxix.

Trium li. codicis. D

His qui ex publicis rationib; mutuam pecuniam acceperūt. libzo decimo titulo sexto.

His qui se defendūt. li. x. ti. xiiij.

Honoribus vel munerib; non priuandis inter patrē et filiū et o interuallis. li. x. ti. lxxix.

His qui sponte mūera publica suscipiunt. li. x. titu. xliij.

His qui a principe vacationes acceperunt. li. x. titu. xliij.

His qui mūero liberorum vel paupertate excusationē meruerunt. libzo decimo ti. liij.

His q; nō impletis stipēdijs sacramēto soluti sunt. li. x. t. liiiij.

His q; in exilio dati vel in ezdine sunt remoti. li. x. ti. lviij.

His q; ex publica collatiōe illata sūt nō vsurpādis. li. x. t. lxxj.

Honoratoy vehiculis. li. xi. ti. lxxv.

His q; ex officio qd; ad. (xix.

ministrauerunt conueniuntur. libzo vndecimo. titu. xxxviij.

His qui in sacro palatio. libzo duodecimo. titu. xxxviij.

Codicis.

3

Ades et celi-
colis. li. j. t. xij.

Juris et sacri
ignozātia. lib.

primo. tit. lxxj.

Justiniano co-

dice confirmando. li. j. titu. ij.

An ius vocando. li. ij. titu. ij.

An integrum restitutionib; mi-

nozū. xxy. annis. li. ij.

An in quibus causis restitutio in

integrum necessaria nō sit. li.

bzo. secundo titu. xliij.

An integrū restitutiōe postula-

ta ne quid noui fiat. li. ij. ti. l.

Jureiurando propter calumni-

am dādo. li. ij. titu. lviij.

Inuitus nemo agere vel accu-

sare cogatur. li. tertio.

Judicis. li. tertio. titu. f.

Jurisdictione omnium iudicū.

libzo tertio. titu. xiiij.

An in quibus causis militantes.

libzo tertio. titu. xxy.

An officio testamento. lib. ter-

tio. titu. xxxviij.

An officiosis donationibus li-

bzo tertio. titu. xxxij.

An officios; vorib;. l. iij. ti. lxxj.

Jure emphyteutico. libzo quar-

to. titulo. lxxj.

Tractatus de modo legendi

Iurciurando. libro quarto
Incestis et inutilibus nuptijs.
 libro quinto titulo quinto.
Interdicto m̃i monio iter pu-
pillam et tutorem seu curatozē
liberosq; eorum. li. v. ti. vj.
Iure dotium. li. v. ti. xij.
In quibus causis tutore habē-
ti tutor vel curator dari pos-
sūt. libro quinto. titu. xxvij.
In litem dando tutore vel cu-
ratore. li. v. ti. xlv.
In litem iurando. li. v. ti. liiij.
Institutionibus et substitutio-
nibus. li. vj. ti. xliiij.
Iure aureoz̃ anuloz̃ l. vj. t. vij
Impuberum et alijs substitu-
tionibus. li. vj. ti. xlv.
Iure oliberadi: et o adeūda et
ecq̃rēda hereditate. l. vj. t. xxx
Indicta viduitate. li. vj. ti. xl.
Ingenuis et manumissis. libro
 septimo. titu. xliij.
In q̃b⁹ causis cessat lōgi t̃pis
prescriptio. li. vij. titu. xxv.
Interdictis. li. viij. ti. j.
In quibus causis pignus taci-
te contrahitur. li. viij. ti. xv.
Iure dominiij impetrando. li
 bro octauo. titu. xxxliij.
Inutilibus stipulationibus. li.
 bro octauo. ti. xxxix.
Ingratis liberis. li. viij. ti. l.
Infantib⁹ expositis. li. viij. t. liij
Infirmādis penis celibat⁹. li
 bro. viij. titu. lyij.

Iure liberorum. li. viij. ti. lxx
Iniurijs. li. ix. titu. xxxv.
Trium li. Codicis
Iure fisci. li. x. titu. j.
Inditionibus. li. x. ti. xvij.
Imponendis iucratiuis deseri
prionibus. li. p. ti. xxxv.
Incolis et vbi q̃s domiciliū ha-
bere videt: et de his q̃ studioz
causa in alia ciuitate degūt. li.
 bro decimo. titulo. xxxix.
Infamibus. li. p. ti. lvij.
Inenarchis. li. x. ti. lxiiij
Immunitate nemini concedē-
da. lib. x. ti. xxxv.
Iure reipublice. li. xj. ti. xxxix.
In q̃b⁹ causis coloni sensiti do-
mios accusare pūt. li. xj. t. xlix.
Codicis.
Legibus et p̃stitutionibus
principū et edictis. li. j. t. xvij.
Litis contestatione. li. iij. t. ix.
Lege aquilia. li. iij. ti. xxxv.
Locato et p̃ducto. li. iij. ti. lxx
Legitima tutela. li. v. ti. xxxj.
Libertē et eoz̃ liberj. li. vj. t. vj
Liberis p̃teritis vel exbere-
datis. lib. vj. titu. xxvij.
Legatis. li. vj. ti. xxxvij.
Legitimis heredib⁹ l. vj. t. lxx
Lege fusia canina tollenda. li.
 bro septimo titulo tertio.
Latina libertate tollenda. li.
 bro septimo titulo sexto.
Liberali causa. li. vij. ti. xvj
Liberj exhibēdis. li. viij. t. viij

In utroq; iure.

Iustitiae pignoris. l. viij. t. xxxj

Litigiosis. li. viij. ti. xxvij.

Latoribus. li. viij.

Trium li. **C**odiciis **L**

Libertinis. li. x. ti. lvi.

Legationibus. li. x. ti. lxij

Lustralis auri collaride. li. xj.

Locatione prediorum civilium vel
fiscalium. li. xj. titu. lxvij.

Locorum et itinerum custodia
lib. xij. titu. xlij.

Lucris aduocatorum et processibus
officiorum. lib. xij. titu. lxij.

Codiciis. **C**

Mandatis pri-
cipum. lib. pri-
mo. titu. xviij.

Modo mul-
crarum que a
iudicibus infli-

guntur. lib. primo. titu. liij.

Magistrantibus municipalibus:
libro primo titu. lv.

Mandati. li. iij. ti. xxxv.

Monopolis. li. iij. ti. lix.

Magistrantibus conueniendis
libro quinto titu. lvj.

Mortis causa donatione. lib.
ro octauo. titu. lvij.

Mulieribus que seruis propriis
se iunxerunt. lib. ix. ti. xj

Maleficiis et mathematicis. li.
bro nono titu. xviij.

Mutatione nominis. lib. ix. ti. xxx

Trium li. **C**odiciis. **C**

Municipiis et originariis. li.

bro decimo. titu. xxvij.

Mulieribus primoniis. li. x. t. xl.

Mulieribus in quo loca mune-
ra serui congruentia et bona
res agnoscunt. li. x. titu. lx.

Metallariis et metallis et per
curatoribus metallorum. li. xj. t. vj

Murilegulis et gincetariis. li.
vndecimo titulo septimo.

Metropoli berito. li. xj. ti. xxx

Medicamentis validis. li. xj. t.

Manna. lib. xj. ti. xlv. (xxv.

Macipis et colonis primonia
lium et saltuensis et emphyteoti-
corum fundorum. lib. xj. ti. lix.

Magistris scrinioy. li. xij. t. ix

Militari veste. li. xij. ti. xxxix

Mensoribus. li. xij. ti. xxvij.

Metaris et epidometicis. lib.
xij. titulo quadragesimo.

Codiciis. **C**

Nuo codice co-
ponendo li. j. t. j

Ne sanctum ba-
ptisma iteret.
libro. j. titu. ix

Nemini licere

signum saluatoris christi. li. j. t. xj

Ne christianum macipium be-
reticus habeat. li. j. ti. xij.

Ne comitibus rei militaris vel
tribunis lauacra prestant. li. j.

Ne multi patrie sue administra-
tio. libro primo.

Ne liceat potentioribus patro-
cinium. lib. ij. titu. xij.

Tractatus de modo legendi

Ne fisco v'l res publica pcuratio
nē alicui⁹ p̄ster cāe. li. ij. t. xvij

Negocijs gestis. li. ij. ti. xix.

Ne q̄s i cā sua iudicet l. iij. t. v

Moralib⁹ actiōib⁹. li. iij. ti. xl.

Ne vxor pro marito conuenia
tur. lib. iij. titu. xij.

Ne filius p patre. li. iij. ti. xij

Mō n̄serata pecūia. l. iij. t. xix

Ne seruus pro dñō. li. iij.

Nautico fenore. li. iij. ti. xxij

Mundinis. li. iij. ti. lx.

Noua vectigalia institui non
posse. lib. iij. titu. lxij.

Nuptijs. lib. v. titu. iij.

Ne fideiussōres v'l mādatores
votum dentur. li. v. ti. xix.

Naturalibus et legitimis libe
ris. lib. v. titu. xxvij.

Ne p dote mulier bona quō
dā mariti abdicat. li. v. t. xxij

Ne tutor vel curator vectigal
conducatur. lib. v. titu. xlij.

Necessarijs 7 suis heredib⁹ in
stituēdis. lib. vj. titu. xxvj.

Ne de statu defunctorū p⁹ qnā
quēnium querat. li. vij. ti. xix.

Nudo iure quireritum tollendo
libro septimo titu. xxvj.

Ne rei dñice vel temploꝝ vē
dictatio tēporis exceptione sub
moueat. lib. vij. ti. xxix.

Nouationibus et delegationi
bus. lib. viij. titu. xlij.

Ne liceat in vna eadēq; cā ter
tio appellare. lib. vij. ti. lxxj.

Nili aggeribus non rumpen
dis. li. ix. titu. xxvij.

Ne sine iussu principis liceas
cōfiscare. li. ix. titu. xlvij.

Trium li. Codicis

Ne fiscus rē quā vendidit cui
cat. lib. x. titu. v.

Ne opes a collatiōibus exigā
tur. lib. x. titu. xxij.

Naub⁹ nō excusādis. l. xj. t. iij

Nauticularijs seu nauclerijs.
lib. vndecimo titulo primo.

Ne quid oneri publico impo
natur. lib. xj. titu. iij.

Nausfragijs li. xj. titu. v.

Nulli licere in frenis 7 sellis
margaritas 7 sinaragdos ap
tare: libro vndecimo. ti. xj.

Nautis tiberinis li. xj. ti. xxv.

Ne q̄s liber inuic⁹ actiō reipub
lice agere cogat. li. xj. t. xxvj

Ne rustici ad vllum obse
quium lib. xj. titu. liij.

Non licere habitatoribus me
tro comedere. lib. xj. titu. lv.

Negociatores ne militent: li
bro duodecimo. titu. xxij.

Codicis

Officio p̄fecti p̄torio orie
tis et illirici. lib. j. ti. xxix.

Officio p̄fecti p̄torio affri
ce. lib. j. titu. xxx.

Officio p̄fecti vrbis. l. j. t. xxj

Officio magistrorum militum
libro. j. titu. xxij.

Officio questoris. li. j. ti. xxij

In utroq; iure.

Officio magistri officiorum: lib. primo. titu. xxiiij.

Officio comitis sacri patrimonij lib. j. titu. xxv.

Officio comitis et legati: libro j. titulo. xxxvj.

Officio comitis orientis: libro primo titulo. xxxvij.

Officio prefecti augustalis: libro primo. titu. xxxviii.

Officio vicarij: lib. j. ti. xxxix.

Officio pretoris. li. j. ti. xj.

Officio rectoris prouincie: libro primo: titu. xij.

Officio prefecti vigilum: libro primo: titu. xij.

Officio civilium iudicum: libro primo: titu. xliij.

Officio militarium iudicum: libro primo: titulo. xliij.

Officio eius qui gerit vicem presidis: lib. j. titu. xlvij.

Officio prefecti annonae iudicum diuersarum militiarum: lib. j.

Officio diuersorum iudicum: libro primo: titu. xlv.

Officio iudicum alexandrie: libro primo: titu. lvi.

Ordine iudiciorum. li. iij. ti. viij.

Operis libertorum. li. vj. titu. ij.

Obsequijs patrono prestandis lib. vj. titu. v.

Ordine cognitionum. li. vij. t. xix.

Epis noui nunciatio: li. viij. v.

Epibus publicis. li. viij. t. xij.

Trium li. Codicis

Obligatio de votorum l. xij. t. xlvij.

Omnis agro deserto: et quoniam steriles cum fertilibus imponuntur: lib. xj. titu. lviij.

Codicis.

D

De paganorum sacrificijs et templis. lib. j. titu. xliij.

Pactis: lib. ij. titu. xij.

Precibus imperatori offerendis lib. j. titu. xxiij.

Postulando: lib. ij. titu. vj.

Procuratoribus lib. ij. ti. xij.

Pedaneis iudicibus: libro tertio: titulo tertio.

Plus petitiōibus: lib. iij. ti. x.

Petitiōe hereditatis: libro tertio titulo tricesimo primo.

Probatōibus: li. iij. ti. xij.

Pignoraticia actione: lib. iij. titulo. xxiiij.

Plus valere quod agitur quam quod simulate concipitur: libro quarto. titu. xxiij.

Per quas personas nobis acquiritur: lib. iij. titu. xxviij.

Prohibita sequestratio: libro quarto titulo quarto.

Pro socio: lib. iij. ti. xxxviij.

Patribus qui filios distraxerunt: lib. iij. ti. xliij.

Periculo et commodo rei vendite: lib. iij. ti. xlvij.

Pactis inter emptorem et venditorem: lib. iij. ti. liij.

Pactis conuentis tam super vote quam super donatione propter nuptias

Tractatus de modo legendi

- P**etias 7 parafernis. li. v. t. xxiij
Periculo tutoris et curatoris. libro. v. titu. xxxij.
Predijis 7 alijs reb⁹ minoruz sine decreto nō obligandis vel alienandis. li. v. titu. lxxij.
Posthumis heredibus institutis. lib. vj. ti. xxvij.
Peculio eius qui libertatem meruit. libro septimo.
Prescriptione longi temporis. libro septimo. titu. xxiij.
Pro quib⁹ causis serui accipiunt p^{ri}miū libertatē. li. vij. ti. xiiij
Pena iudicis qui male iudicauit. li. vij. titu. l.
Priuilegio fisci. li. viij. t. lxxiiij
Priuilegio votis. li. viij. t. lxxv
Precario. li. viij. ti. ix.
Publicis opibus. li. viij. ti. xij.
Pignozibus. li. viij. ti. xiiij.
Pretorio pignore. li. viij. t. xxiij
Partu pignozis et omni causa libro octauo titu. xxv.
Pactis pignoz. li. viij. ti. xxxv.
Patria pot^{est}ate lib. viij. ti. xlvij.
Postliminio redēptis 7 ab hostibus reuersis. li. viij. ti. lv.
Priuatis carceribus inhibendis. lib. nono titu. v.
Penis. lib. ix. ti. xlvij.
Trium li. codicis. **P**
Penis fiscalibus et ditores p^{ri}ferri. l. x. titu. septimo.
Petitionibus bonozum sublati. lib. x. titu. duodecimo.
- P**redijis curialium sine decreto non alienan. li. x. ti. xxxij.
Prebendo salario. li. x. ti. xxv.
Professorib⁹ 7 medicis l. x. t. liij
Peculio successorum parentis. libro decimo. titu. lix.
Ponderatoribus et auri illatoribus. lib. x. titu. lxx.
Potioribus ad numerā nominandis. li. decimo ti. lxxij.
Predijis 7 omnibus reb⁹ nauiculariorum. lib. xj. ti. ij.
Priuilegijs corporatoz vrbis rome. lib. xj. ti. xiiij.
Periculo noiator. l. xj. t. xxxij
Pistoribus. li. xj. ti. xv.
Pascuis publicis et priuatis. libro vndecimo. titu. lx.
Periculis eoz qui p magistratib⁹ iteruenerūt. li. xj. t. xxxiiij
Predijis damnatorum vel dominiciis. li. xj. ti. lxxvij.
Priuilegijs dom⁹ auguste vel rei priuate. li. xj. ti. lxxiiij.
Palatijis 7 domib⁹ li. xj. t. lxxv
Prefectis pretorio sacre vrbis libro duodecimo. titu. quarto.
Pretoribus et bonoz prefecture. lib. xij. ti. u. ij.
Prepositis sacri cubiculi 7 de omnibus cubicularijs 7 priuilegijs eozum. lib. xij. ti. v.
Primicerio et sacerdotio 7 notario. lib. xij. ti. xvij.
Prepositis libroz. li. xij. t. xvij
Professoribus qui in vrbē cō-

In utroq; iure.

Katinopoli docētes ex lege me
ruerunt comitiūam. li. xij. r. xv

Prepositis sacrorum scrinioꝝ.
lib. xij. titu. xij.

Principijs agentium in rebꝫ.
libro duodecimo. ti. xij.

Privilegijs coꝝ q̄ in sacro pa-
latio militāt. li. xij. ti. xxvij.

Privilegijs scolari. li. xij. r. xxij

Palatinia. li. xij. titu. xxij.

Publice lericie vel consulum
nūciariones. lib. xij. ti. lxij.

Perfectissima dignitate. li. xij
titu. i. r. xij.

Primip lo. li. xij. titu. lxj.

Prodicis.

Q

Quando libellꝫ
p̄ncipi dari li

ris cōtestationē
facit. li. j. r. xxij

Qui et aduer-
sus quos resti-

tutio in integrū non postulet.
libro secundo titu. xij.

Qui per procuratorem.

Quibꝫ ex causis minores in in-
tegrum restituantur. libro se-

cundo titu. liij.

Qui p̄ sua iurisdictione iudic-
iū dare v̄l dari possūt. li. iij. titu.

Qui legitimā in iudic. o p̄lo-
nē habent vel non. li. iij. ti. vj.

Quando inter pupillos et vi-
duas libro tertio titu. xij.

Quando sine iudice liceat se vi-
dicare. li. iij. titu. xxvij.

Quibꝫ ex causis militātes l. iij

Quando fiscus vel priuatus.
libro quarto titu. xv.

Quod cū eo qui in aliena po-
testate est negocium gestū esse

dicitur. li. iij. titu. xxvj.

Que res vendi nō possunt. li. a
bro quarto titu. xl.

Que res exponari non debēt.
libro quarto titu. xij.

Quando ab emptione recede-
re libro quarto titu. xlv.

Qui petant tutores vel cura-
tores l. b. v. titu. xxxj.

Qui dare tutores vel curato-
res possunt vel non p̄nt l. v. r.

Quā mulier iure officii (xxxv
tio fungi p̄d. li. v. titu. xxxv).

Quā ex sacro tutoris vel cura-
toris minores agere vel cōue-

niri possunt. lib. v. ti. xl.

Quando tutores vel curatores
esse desierint. lib. v. ti. lxj.

Qui numero liberorū se excu-
sant. lib. v. titu. lxxij.

Qui facere testamentū possunt
vel non. li. vj. titu. xxj.

Qui morbo. li. v. titu. lxix.

Qui tu elaz nūtero. li. v. r. lxx

Quando decreto opus nō est.
libro quinto titu. lxxij.

Qui admitti ad bonorū posses-
sionē p̄nt: 7 infra q̄d ip̄s li. vj. r.

Quā nō petenti p̄ces pe (viij
tēribus accrescūt. li. vj. ti. ix.

Quando dies legari vel fidei
f. iij

Tractatus de modo legendi

commisſi cedat. libro. vi. ti. liij.
 Quēadmodū teſtamenta ape-
 riantur: li. vi. titu. xxxj.

Qui manumittere nō poſſunt
 libro. vii. titu. xj.

Qui non poſſunt ad libertatē
 peruenire li. vii. titu. xij.

Quibus ad libertatē pclama-
 re non licet li. vii. ti. xvij

Quib⁹ nō obijciſ lōgi tpiſ p-
 ſcriptio li. vii. ti. xxxvj.

Quadriennij pſcriptione. li.
 bzo. vii. titu. xl.

Quō ⁊ quādo iudex ſententiā
 debeat pferre li. vii. ti. xliij

Quibus res iudicata non no-
 cet lib. ſeptimo titu. lvij.

Quando prouocare neceſſe nō
 eſt lib. vii. titu. lxx.

Quorum appellaciones non re-
 cipiuntur. li. vii. titu. lxxj

Qui bonis cedere poſſunt: li.
 bzo. vii. titu. lxxij.

Quor⁹ bonor⁹ li. vii. ti. ij

Que res pignori obligari poſ-
 ſunt libro. vii.

Quor⁹ legatorū. li. vii. ti. iij.

Qui poriores in pignore habe-
 antur. li. vii. titu. xvij.

Quibus cauſis pignus tacite
 contrahitur. li. vii. titu. xv

Quā debitorēs venditiōnē pi-
 gnoris impedire pnt. li. vii.

Que ſit longa conſuetudo: li.
 bzo octauo titu. liij

Quādo civilis actio pzeiudic-

et criminali: li. ix. ti. xxxj

Queſtionibus: li. ix. titu. xij

Qui accuſare nō pnt: li. ix. ti. j

Trium li. Codicis

Quādo ⁊ quib⁹ quarta pars d-
 betur ex bonis: li. x. ti. lxxij

Quēadmodū civilia mune-
 ra vendicantur: li. x. titu. liij.

Quib⁹ mūerib⁹ vel pſtatiōib⁹
 nemi liccat excuſare li. x. ti. lv

Qui etate: li. x. titu. xlvij.

Qui morbo ſc excuſabāt l. p. t.

Quib⁹ mūer: b⁹ excuſan- (l.

tur bi q poſt impletā militiam

vel aduocationē p puincias ſu-

is cōmodis vacantes pmozā-

tur: et de priuilegijs eorum.

Conſtitutio greca ⁊ de pdu-

ctiōibus vectigaliū fiſci li. x. t.

Quo quiſqz ordine cō- (lvij

ueniatur libro. xj. titu. xxxv.

Queſtionibus et magiſtris offi-

ciorum. li. xij. titu. vj.

Qui militare poſſūt vñ nō: ⁊ d-

ſeruis ad militiā vñ dignitatē

aſpirātibus: ⁊ vt nemo vel du-

plici militia vñ dignitate ⁊ mi-

litia vtator ſimul libro duode-

cimo titulo triceſimotertio.

Codicis

Reſtitutione minorū que

ſiunt in integrum libro ſecun-

do: titulo. xxij.

Reputationibus que ſiunt in

iudicio, libro ſecundo: titulo.

xliij.

In utroq; iure.

Restitutio militum: li. ij. ti. ij.
 Receptis arbitris: li. ij. titu. lv
 Rei vindicatione in integrum:
 libro. iij. ti. xxij.

Religiosis et sumptibus fune-
 rum. li. ij. titu. xliij.

Rebus creditis et iureiurando
 libro quarto titu. j.

Rebus alienis non alienandis
 libro quarto titu. l j.

Rescindenda venditione: lib.
 quarto. titulo. xliij.

Rem alienam gerentibus: li-
 bro quarto titulo. liij.

Res permutatio et peremptio
 bis actione. li. iij. titu. lxiiij.

Rei propterea actione et stipula-
 tu. lib. v. titu. xij.

Repudijs et diuorij et rerum
 amotarum: li. v. ti. xviij.

Repudianda bonorum posses-
 sione: lib. vj. titu. xvij.

Re iudicata: li. vij. titu. liij.

Res inter alios acta vel iudica-
 ta alijs non nocet. li. vij. ti. lxj

Relatiōib⁹: li. vij. titu. lxij.

Reuocandis his que in fraudem
 creditorum alienata sunt libro
 octauo titu. lxxvj.

Remissione pignorum: lib. viij

Ratiocinatio operum libro octa-
 uo titulo. xij.

Reuocandis que in fraudem.
 libro octauo.

Reuocandis donationibus: li-
 bro octauo titu. lxxvj.

Raptu virginum seu viduarum
 necno et inonialium: li. ix. ti. xij.

Requirendis rebus. li. ix. ti. xl.

Trium li. Codicis R

Rebus postularis: lib. decimo.

Re militari: li. xj. titu. lxxv

Rogatione militari: libro. xij.
 titulo. lxxvj.

Codicis

S

Summa trini-
 tate et fide ca-
 tholica: libro
 j. titulo. iij.

Sacrosanctis
 ecclesijs et re-

bus et privilegijs earum: libro
 primo titu. quinto.

Senatusconsultis. li. j. ti. xix.

Si contra ius vel utilitatem pu-
 blicam aliquid fuerit postula-
 tum: libro primo titu. xxv.

Statuis et imaginibus: libro
 primo titu. xxvij.

Sacrificijs paganis et templis:

Si tutor vel curator in (li. j.
 teruenerit. lib. ij. ti. xxv.

Si in communi eademque cau-
 sa in integrum restitutio postu-
 letur. lib. ij. titu. xxvj

Si aduersus rem iudicatam:
 libro secundo. titu. xxvij.

Si aduersus venditionem: li-
 bro secundo titu. xxvij.

Si aduersus venditionem pignoris:
 lib. ij. titu. xxix.

Si aduersus donationem li-

Tractatus de modo legendi

libro secundo titulo. xxx.

Si aduersus libertatem. libro secundo ritu. xxxj.

Si aduersus transactionem libro secundo ritu. xxxij.

Si aduersus solutionem a debitoze vel a se factam. libro secundo ritu. xxxij.

Si aduersus dotem: libro secundo ritu. xxxij.

Si aduersus delictu. libro secundo ritu. xxxv.

Si aduersus vsucapionem. libro secundo ritu. xxxvj.

Si aduersus fiscum: libro secundo ritu. xxxvij.

Si aduersus creditorem libro secundo ritu. xxxvij.

Si ut se ab hereditate abstineat libro secundo ritu. xxxix.

Si obmissam hereditatem libro secundo ritu. xl.

Si minor se maiorem dixerit libro secundo ritu. xliij.

Si sepius restitutio in integrum postuletur. lib. ij. ritu. xliij.

Si maior factus ratum habuerit. lib. ij. ritu. xlvj.

Satisfacendo. libro. ij. ritu. lvj.

Sportulis et sumptibus et diuersis iudicijs faciendis. libro tertio titulo secundo.

Servitutibus et aqua: libro tertio titulo. xxxij.

Si certum petatur. li. iij. ti. j.

Subfragio. libro. iij. ti. ij.

Si seruus extero emi se mactauerit. li. iij. ti. xxxvj.

Sequestratione pecunie probibita. libro. iij.

Si propter publicas pensationes venditio fuerit celebrata: libro quarto o ritu. xlvj.

Sine censu et reliquis fundus comparari non posse: libro quarto titulo. xlvij.

Si quis alteri vel sibi: libro quarto titulo. l.

Si seruus exportandus venierit ne prostituatur: libro quarto titulo. lvj.

Si mancipium ita fuerit alienatum ut manumittatur: libro. iij. titulo. lvij.

Sponsalibus. lib. v. ritu. j.

Si rector prouincie: libro quarto titulo secundo.

Si quacunque predictus potestate vel ad eum pertinetes ad superiorum iurisdictionis sue aspirare temptauerit nuptias: libro. v. titulo septimo.

Si nuptie ex rescripto petantur libro quinto ritu. vij.

Secundis nuptijs: libro quinto titulo nono.

Si secundo nupserit mulier: libro. v. ritu. x.

Soluto matrimonio quemadmodum dos petatur. lib. quinto titulo. xix.

Si constante matrimonio dos

In utroq; iure.

Toluta fuerit: libro quinto titu-
tulo. xx.

Si ex pluribus tutoribus vel
curatoribus vnus agere vel cō-
ueniri possit. li. v. ti. xij.

Suspectis tutoribus vel cura-
toribus: l. b. v. titu. xliij.

Si mater in dicitatem pro-
miserit. li. v. titu. xlvij.

Si ptra matris voluntati tu-
tor datus sit. lib. v. titu. xlvij.

Si tutor nō gessit. li. v. ti. lvj.

Si ex falsis allegationibus se
excusauerit. li. v. ti. lxvij.

Si tutor reipubl. ce causa abie-
rit. li. v. titu. lxx.

Si quis ignorās rem minoris
esse sine decreto comparaucrit
lib. v. titu. lxxij.

Si maior sacrus sine decreto
factam alienationem confirma-
uerit. li. v. titu. lxxv.

Seruis fugitiuis: lib. vj. ti. j.

Si in fraudē patroni a liberto
alienatio facta sit: libro sexto.

Si quis aliquē testari pibue-
rit vel coegerit. li. vj. ti. xxxij.

Si omīssa causa testamenti. li
bro sexto titu. xxxix.

Suis et legitimis liberis: lib-
ro sexto. titu. liij.

Seruo pignori dato manumif-
so. lib. vij. titu. vij.

Seruis reipublice manumit-
tendis: libro septimo titu. ix.

Senatuscōsulto claudio tōl-

lendo: libro septimo titu. xxv.

Sentenrijs pfectorum pieto-
rio: libro septimo titu. xlij.

Sentērijs ex periculo recitā-
dis libro septimo titu. xlv.

Sentēcijs et interlocutiōibus
omniū iudicū. li. vij. ti. xlvj.

Sentētia que sine certa quāri-
tate ferē: lib. septimo ti. xlvij.

Sentētijs que p eo qd interest
proferunt. li. vij. ti. xlvij.

Si a nō ppetere iudice sentētia
lata esse dicat lib. vij. ti. xlvij.

Senten: iam rescindi nō posse
libro septimo titu. l.

Si plures vna sentētia cōdem-
nent libro septimo titu. lvj.

Si ex falsis instrumentis lib-
ro septimo titu. xix.

Si pendente appellatiōe mor-
in: cruen. tit. li. vij. ti. lxxij.

Si vnus ex pluribus appella-
uerit libro septimo titu. lxx.

Si de momēanea possessione
fuerit appellatū lib. vij. ti. lxx.

Si p vi v' alio mō. l. vij. t. v.

Si aliena res pignori obligata
sit libro octauo titu. xvj.

Si antiquior creditor pignus
vēdiderit lib. octauo titu. xx.

Si cōmunis res pignori data
sit libro octauo titu. xxj.

Si in causa iudicati pign' cap-
tum sit libro octauo titu. xxij.

Si pignus pignori datum sit
libro octauo titu. xxij.

Tractatus de modo legendi

Si ex vendito pignore agatur
libro octavo titu. xxiij.

Si vn⁹ ex plurib⁹ heredibus
creditor vel debitorib⁹ partē
suam soluerit: li. viij. ti. xxij.

Si pignoris conuentionē nūc-
ratio consecuta nō sit libro oc-
tauo titulo. xxiiij.

Solutionibus et liberationib⁹
libro octauo titulo. xliij.

Si quis imperatori maledixe-
rit libro. ix. titu. vij.

Si quis eam cuius tutor fue-
rit stuprauerit. lib. ix. titu. x.

Sepulchro violato: li. ix. t. xix

Sediciosus: li. ix. titu. xxx

Sententiam passis et restitu-
tis libro nono titulo. Ij.

Triū li. Codicis S
Sentencijs aduersus fiscū la-
tis retractandis libro. x. ti. x.

Supindicto libro. x. ti. xvij.

Superatidibus: li. x. titu. xx.

Si seru⁹ aut libert⁹ ad decurio-
natū aspirauerit: l. x. ti. xxxj.

Si curial⁹ relicta ciuitate rus
habitare maluerit l. x. ti. xxxvj

Si propter inimicitiaz creatio
facta sit libro x. titu. lxiiij

Sumptū recuperatione: li-
bro decimo titu. lxvij.

Susceptorib⁹ prepositis et ar-
charijs libro decimo titu. lxx.

Suarijs et susceptorib⁹ vini et
ceteris corporatis li. xj. ti. xvj.

Studijs liberalib⁹ p⁹rbis rome

et constantinopolis li. xj. ti. xvij.

Sumpt⁹ inuiti mūeris ad oēs
primere collegas: li. xj. ti. xxxvij

Spectaculis et seruis lenoni-
bus libro vndecimo titu. xl.

Silentiarijs et decurionibus
eorum libro. xij. titu. xvj.

Stratoribus: li. xij. ti. xxxiiij.

Salgamo hostibus non p⁹be-
do: lib. xij. titu. xxxix.

Codicis **T**

Ransactionib⁹
li. ij. titu. iij.

Temporib⁹ in
integrū restitui-
tionis. l. ij. t. liij

Testibus: libro

quarto titulo vigesimo.

Tutellis: libro quinto.

Tutoribus et curatoribus illu-
strum: libro quinto.

Testamentaria tutela libro qn-
to titulo. xxx.

Tutore vel curatore qui non
satisfecit. libro. v. titu. xliij.

Testamento militū. li. vj. ti. xx.

Testamentis et quēadmodū te-
stamenta ordinent. li. vj. ti. xxij.

Temporibus et reparatidibus
appellationum. lib. vij.

Testamentaria inarumissione
libro septimo titulo secundo.

Tabulis exhibendis libro oc-
tauo titulo septimo.

Trium li. Codicis **T**

Tbesauris. li. x. titu. p⁹.

In utroq; iure.

Tabularijs scribis et olographis libro decimo titu. lxxij.

Tironibus libro. xij. ti. xlvj.

Tractatorijs et statutis. li. xij.

Uodicijs U

Eteri iure enunciendo lib. j. titulo. xx.

Ut lite pendente vel postpurationem: libro

primo titulo. lxxij.

Ut omnes tam civiles q̃ militares iudices libro. j. ti. xlvj.

Ut que defunctis advocatis paritum iudex suppleat libro secundo titulo undecimo.

Ut nemo priuatus titulos: libro secundo titulo. lxxj.

Ut nemini signu impingere liceat sine auctoritate iudicis: libro secundo titulo. lxxj

Ubi et apud quos cognitio restitutionis habenda est libro secundo titulo. lxxij.

De vrozibus militu: libro secundo titulo. li.

Ut nemo inuitus agere vel accusare cogatur: li. iij. ti. vij.

Ubi de criminibus agi oporteat libro tertio titu. xv.

Ubi fideicommissum peti oporteat: libro tertio titu. lxxij.

Ubi conueniatur qui certo loco dare permisit. li. iij. ti. lxxij.

Ubi de possessione agi oportet

at. libro tertio titulo. lxxj.

Usufructu et habitatione: libro tertio: titu. lxxij.

Ubi in rem actio exerceri debet: libro quarto titu: xij.

Ubi de hereditate agitur: libro tertio titu. xx.

Ubi agi oportet de rationibus tam publicis q̃ priuatis. li. iij. ti. lxxj.

Ut quis de curiali vel cobortali aliave conditione conueniatur libro tertio titu. lxxij.

Ubi status causa agi debeat: libro tertio titu. lxxij.

Ubi senatores vel clarissimi: libro tertio titulo. lxxij.

Ut actiones ab herede et contra heredes incipiant: libro quarto: titulo undecimo.

Ubi cause fiscales. li. iij. t. lxxj

Usufructu et ministerio seruorum libro quarto.

Usuris libro. iij. titu. lxxij.

Uecigalibus et commissis: libro quarto titu. lxxij.

Ubi petantur tutores vel curatores libro quinto ti. lxxij.

Ubi tutor cause post pubertatem assit libro. v. titu. lxxij

Ubi pupilli educent. li. v. ti. lxxj

Ubi pupillaribus. li. v. t. lxxj

Ubi liberi. li. vj. ti. lxxij

Ubi legitimi et unde cognati: libro sexto titu. lxxij

Ubi vir et vxor: li. vj. t. lxxij.

Verborum et rerum significatio

Tractatus de modo legendi

zione libro sexto titu. xxxviii.
 Usuris et fructibus legatorum
 vel fidei commissorum libro sex
 to titulo. xlvij.

Ubi de possessione legatorum
 vel fideicommissorum seruian-
 doz causa agatur li. vii. ci. lviiij
 Usurpatione pro emptore libro
 septimo titulo. xxvij.

Usucapione pro donato. libro.
 vii. titulo. xliiij.

Undicta libertate. li. vii. ci. f.
 Usucapione pro dote libro se-
 ptimo titulo. xxix.

Usucapione transformanda: li-
 bro septimo titulo. xxxj.

Usucapione pro herede: libro
 septimo titulo. xxx.

Unde vi. li. viij. ci. iij.
 Uti possidetis: libro octauo ti-
 tulo sexto.

Ubi bonorum raptorum libro
 nono titulo. xxxiij.

Ut infra certum tempus cri-
 minalis questio agatur libro no-
 no titulo. xliiij.

Trium li. Codicis U
 Venditione rerum fiscalium li-
 bro decimo titulo quarto.

Ut nemini liceat in emptione
 specierum se excusare de mūe-
 re siccome. li. x. titu. xxviij.

Uacatione publici muneris: li-
 bro. decimo titu. xliij.

Uerbis o'oberis et iuratis:
 lib. xj. titu. viij.

Ueter a nūmismatis potesta-
 te: lib. xj. titu. x.

Ut cenibus pro equitatoribus
 libro. xj. titu. lvij.

Uendendis rebus c'uitatis li-
 bro vndecimo titu. xxxj.

Uenariōe scraz. li. xj. ci. xliiij.

Ut nemo ad suū patroc n um
 suscipiat viccs: lib. xj. ci. liij.

Ut null' et vicarijs alioz vi-
 cariorum pro debitis teneatur:
 libro vndecimo titu. liij.

Ut dignitatum ordo seruetur
 libro. xij. titu. viij.

Ueteranis. li. xij. ci. xlvj.

Incipiunt Rubrice
 Autenticorum.

Administratio
 officijs in sa-
 cris appella-
 tionibus: col-
 latione tria.
 Appellatio-

nibus: et infra que tempora de-
 beat appellari col. iij.

Apud quos oporteat causas
 dicere monachis col. vj.

Arm's. col. vj.

Administrationibus col. viij.

Appellationibus col. viij.

Alienatione et emptio: et loca-
 tate et hypothecis: et alijs di-
 uersis contrahibus col. x.

Constitutio Iustiniani ad
 prefecum pretorio col. j.

Consulibus col. iij.

In utroq; iure.

- C**onstitutio q̄ ascriptio 7 libera natos liberos cē vult. col. v.
Consanguineis et uterinis fratribus col. vj.
Collationibus et alijs capitulis col. prima.
Defensoribus ciuitatum col. iij.
Deposito col. vij.
Duob; reis pmittendi. col. vij.
Eccelesiasticarū rex immobilium alienatione 7 solutione col. iij.
Exhibendis et introducendis reis col. v.
Executionibus est qui cōueniuntur et recōueniuntur. col. vij.
Equalitate donis et ppter nuptias donationum col. vij.
Eccelesiasticis titulis col. ix.
Fideiussoribus mandatoribus 7 solutionibus col. j.
Filijs ante dotalia instrumenta natis col. iij.
His qui ingrediūtur ad appellationem col. v.
His q̄ obligatos se habere res prohibent minorum col. vj.
His qui ingrediuntur monasteriū: 7 substantijs eorum col. vj.
Heredibus ab intestato venientibus col. ix.
Iusiurandum qđ prestat ab his qui ad ministrationem accipiunt col. ij.
Incestis 7 nepharis nuptijs. col. iij.
Iureiurādo a moniēte p̄sisto. p̄
 p̄ mēsurā substantie sue. col. v.
Judicibus col. vj.
Immensis donationibus in filios factis col. vj.
In medio litis nō fieri sacras formas col. vij.
Interdictis collegijs hereticorum col. ix.
Lenonibus col. iij.
Litigiosis 7 decima parte litis col. vij.
Monachis col. j.
Mandatis principū col. iij.
Mensura ordinandorū clericorum collatione. iij.
Non eligendo scōo nubentes mulieres. colla. j.
Non alienandis aut permutandis ecclesie rebus immobilib;. colla. ij.
Nuptijs colla. iij.
Nullū credentem agricolę tenere illius terras et quantā debeat vsuram dare. col. iij.
Necq; viz quod ex dote est nec mulierē ex spōsalitia largitate lucrū propriū habere col. vij.
Priuilegijs dotū hereticū mulieribus nō prestandis col. v. ij.
Quomō oporteat ep̄scopos et reliquos clericos ad ordinationem deduci: et de expensis clericorum. colla. j.
Quibus modis naturales filij efficiuntur legitimi col. vj.
Questore. col. v.

Tractatus de modo legendi

Que de dignitatibus alijs ab episcopatu liberet filiū a patria potestate. colla. vij.

Quibus modis naturales efficiuntur sui col. vij.

C Referēdarijs palatij. col. iij.
Restitutionibus. col. iij.

Restitutio fideicommissi. col. ix.
Raptu mulierum que raptoribus nupserunt. col. ix.

C Scenicas non solū si fidei iussorē sed et si iusiurādū dederūt sine piculo recedere. col. v.

Scritissimis et reuerendissimis episcopis clericis et monachis. col. v.

C Triēte et semisse et successidi b⁹ filiorum et nepotum naturalium.

Tabellionibus. col. iij (co. iij)
Testibus. col. vij.

Tempore non solute pecunie super dote. col. vij.

Restitutio inspectis a parētibus in filios factis. col. vij.

C Et determinatus sit nūmer⁹ clericorum sanctissime maioris ecclesie. colla. f.

Et iudices sine quoquo suffragio fiant. col. ij.

Et ecclesia romana cētū annorum habeat prescriptionē. col. ij.

Et nullus mutuas agricole teneat eius terras. col. v.

Et ponatur nomen imperatoris in instrumentis. col. v.

Et decreto ecclesiasticarum reformationum fiant. col. v.

Et non fiant pignorationes per alijs personis. col. v.

Et ea que sunt insinuata super clericis in maiori ecclesia dentur. col. v.

Et clerici qui recedunt alijs pro eis surrogatis prebeant surrogatis emolumenta col. v.

Et in priuatis domibus sacra non fiant mysteria col. v.

Non defuncti seu funera eorum non iniuriēt a creditoribus. col. v.

Et immobilia ante nuptiales donationes nec hypothecae donentur col. v.

Et facte noue constituciones per insinuationes earum post duos menses valeant. col. v.

Et nullus fabricet oratorij domos preter voluntatem episcopi col. v.

Et ab illustribus et qui super eam dignitatem sunt col. v.

Et ordinarie prefecture urbane col. v.

Et omnes obediant iudicibus prouinciarum col. v.

Et bi qui obligatas habere se prohibet res minorum aut erogati sunt eis: ad eorum gubernationē penitus non accedant col. vj.

Et non luxurientur contra naturam homines col. vj.

Et liberti de cetero aureo non egeant annullo col. vj.

Et clerici apud episcopos proprios

In utroq; iure.

primum conueniantur. col. vj.

Ut sine prohibitione matres debitorum et creditorum tutelam minorum gerant col. vij.

Ut exactione inuitatis dotis prime et secunde viro ad secunda vota migrante preponatur ex pria vel ex priori matre filij col. vij.

Ut nec miles nec federatus. col. octaua.

Ut diuine iussiones subscriptionem beneant gloriosissimi questoris col. viij.

Ut cum de appellacione cognoscitur secundum illas leges debeat iudicari quo tempore dare sententie obtinebant col. viij.

Ut liceat matri et auie et alijs parentibus post legitimam partem liberis derelictam quod voluerint habere facultatem col. ix.

Ut sponsalicia largitas specialis contrarius sit. col. ix.

Ut litigantes iurent quod non promiserunt dare iudicibus nec dabunt col. ix.

Ut fratrum filij succedant pater ad imitationem fratrum col. ix.

Ut nulli iudici liceat habere loci seruatores nisi in certis causis col. nona.

Ut differentes iudices audire interpellantium allegationes compellantur. col. ix.

De iuris nauticis col. ix.

Incipiunt rubricae

institutionum.

Deptionibus lib. j. ti. xij.

Attiliano tutore vel eo qui a lege attilia datur. li. j. ti. xij.

Deuctoritate tutorum li. j. ti. xij.

Deceptione legatorum et translatione. li. ij. titu. xij.

De assignacione libertorum li. iij. t. ix.

De acquisitione per arrogacionem: libro. iij. ti. xj.

De actionibus lib. iij. ti. vj.

De bonorum possessionibus: lib. tertio titu. x.

De capitis diminutione libro primo titu. xvij.

De curatoribus dandis et confirmandis lib. j. titu. xxiij.

De codicillis lib. ij. ti. xxiij.

De consensu et obligacione: lib. iij. titulo. xxxij.

De donationibus: li. ij. ti. xvij.

De duobus reis stipulandi vel promittendi libro tertio. ti. xvij.

De diuisione stipulationum li. iij. xix.

De excusacionibus tutorum et curatorum libro primo titulo. xxi.

De hereditatione liberorum libro secundo titu. xij.

De eo cui libertatis causa bona adijciuntur li. iij. ti. xxi.

De emptione et venditione. l. iij. xxiij.

De exceptacionibus li. iij. ti. xxiij.

De fiduciaria tutela li. j. t. xxi.

Tractatus de modo legendi

Fideiussoribus li. iij. ti. xxj.

C Bradib⁹ cognationū li. iij.

C His q⁹ sui vel alieni (ti. vj.)
iuris sunt. li. j. ti. ix.

His qui possunt dare tutores
vel curatores li. ij.

Dabitariōib⁹ ⁊ vsu. li. ij. ti. v.

Heredit⁹ institutōis li. ij. r. xij.

Hereditum qualitate ⁊ differē-
tia. li. ij. ti. xvij.

Hereditariis que ab intesta-
to deservuntur. li. iij. ti. l.

Vis per quos agere possumus
lib. iij. titu. p.

E Justitia et iure li. j. ti. ij.

Iure naturali gentium ⁊ ciuili
li. lib. j. ti. iij.

Iure personarum. li. j. ti. iij.

Ingenius lib. j. titu. v.

Incorporeis reb⁹ li. ij. titu. ij.

In officioso testamento libro.
ij. titu. xvij.

Inutilibus stipulationibus li.
iij. titulo. ix.

Iniurijs li. iij. titu. iij.

In iudicijs li. iij. ti. xvj.

C Libertinis li. j. titu. vj.

Lege fuscia canina lib. j. ti. viij.

Legitima agnatorum tutela. li.
bro j. titu. xvj.

Legitima patronorum tutela.
lib. j. titu. xvij.

Legitima parentum tutela li.
j. titu. xij.

Legatis libro secundo ti. pr.

Lege falcidia li. ij. titu. xij.

Legitima agnatorum successio-
ne li. iij. titu. ij.

Litterarum obligatione lib. iij.
titulo. xij.

Locatione et conductione libe-
ri. titulo. xv.

Lege aquilia. li. iij. ti. iij.

C Militari testamento l. ij. r. xj

Mandato li. iij. ti. xvij.

C Pupijs lib. j. titu. x.

Floralibus actionibus libro q⁹
to titulo nono.

C Obligationibus que ex cō-
tractu vel quasi contractu na-

scuntur libro tertio titu. xvij.

Obligationibus libro tertio ti-
tulo. xij.

Obligationibus que ex cōsen-
su. libro tertio ti. xxiij.

Obligationibus que ex delicto
nascuntur li. iij. ti. j.

Obligationib⁹ que quasi ex ma-
leficio nascuntur. li. iij.

Officio iudicis li. iij. ti. xvij.

C Patria potestate libro pri-
mo. titulo. ix.

Pupillari substitutione libro
secundo titulo. xvj.

Pena temere litigantium lib.
iij. titu. xvj.

Per quas personas nobis ac-
quiritur li. iij. ti. xij.

Perpetuis ⁊ tēporalib⁹ actio-
nibus et que in heredes et ab

heredibus transcūt libro quar-
to. titulo. xij.

In utroq; iure.

Publicis iudicijs: libro quarto: titulo. xvij.

¶ Qui ex quibus causis manducari non possunt libro primo titulo sexto.

Quibus modis ius patrie potestatis soluitur li. j. ti. xij.

Qui dari possunt tutores in testamento li. j. titulo. xiiij.

Quibus modis tutela finitur: libro. j. titu. xij.

Quib; alienare liceat li. ij. titu.

Quib; est pmissum facere testamentu. li. ij. ti. xij.

Quibus modis testamenta infirmantur li. ij. titulo. xvij.

Quibus modis re contrahitur obligatio li. iij. ti. xv.

Quibus modis tollitur obligatio li. iij. titu. xxx.

Quod cum eo qui aliena potestate est negociu gestu esse dicat: libro quarto titulo. vij.

¶ Rerum divisione li. ij. ti. j. Rebus corporalibus et incorporealibus li. ij. titu. ij.

Replicatio b; li. iij. titu. xiiij.

¶ Satisfactione tutoru et curatorum li. j. titu. xiiij.

Suspectis tutoribus et curatoribus li. j. ti. xxv.

Seruitutibus li. ij. ti. ij.

Singulis reb; perfideicommissu relictis lib. scdo titu. xxiij.

Senatusconsulto orf. c. an o: lib. tertio titu. iij.

Senatusconsulto tercaliano: lib. iij. titu. iij.

Successione cognatorum lib. tertio titulo. v.

Servili cognitione: libro tertio titulo. vij.

Successione libertorum: libro tertio titulo. viij.

Successionib; sublatis que fiabant per bonorum venditione ex senatusconsulto claudiano: libro tertio titulo. xij.

Stipulatione senozum: libro tertio. titu. xvij.

Societate li. iij. titu. xxvj.

Si quadrupes pauperum in fecisse dicatur libro tertio titulo. ix.

Satisfactionibus li. iij. ti. xj.

¶ Tutelis lib. j. titu. xij.

Testamentis ordinandis libro secundo titulo. x.

¶ Usus. uctu usu si habitatio ne libro. ij. titu. iij.

Usucapionibus li. ij. ti. vj.

Vulgaris substitutione libro secundo titulo. xv.

Verborum obligatione libro. tertio titulo. xvj.

Ab bonorum raptorum: libro quarto titulo. ij.

¶ Varia rubre cap; pmi libri institutionu q sunt uero. xxvj.

¶ Justiciarius nature: personar; subsunt.

Ingenuos debent libertini sonare.

Tractatus de modo legendi.

Non omnis dominus seruos sic liberat vt vult.

Fusia lex: iuris alieni: patria virtus.

Muber: adoptabit: soluet: tutela dabitq.

Agnatos: capitis patronos atq. parentes.

Est fidus tutor: est attilianus: et auctor.

Finit: curator: teneatur sat dare tutor.

Exculat tutor: suspectus erit remouendus.

C Rubrice scđi sunt. lxxv.

Res: corpus: seruit: vsufructus sit: et vsus.

Est vsucapiens: est donatus: est alienans.

Quero: detestari: miles: pmittere non vult.

Ex heres: hic instituit: bis substituyendo.

Infirmit: vel inofficit: heres qualia: legat.

Hinc adimit: falcate: committit singula: coder.

C Rubrice tertij sunt. lxx.

Fert intestatus: agnatis: tertul. et orlic.

Cognatis: gradibus: seruus: libertus inherent.

Signo libertos: possessus: et arrogo querens.

Post adiecta bda: successio dupla recessit.

Obligo: re. verbis: duo cū seruus stipulantur.

Diuidit: est et inutilis: atq. si deiubet omni.

Litera: consensus: emit: et loca binc sociabit.

Et post mandatū: quasi contra bō. querito: rollo.

C Rubrice quarti sunt. lxxvii.

Delictum: rapit: acquilij: iniuria sublit.

Et quasi delinquens: ago: vel gero: noxia: pauper.

Per quos: sardabo: perperce: et excipiens: replicabo

Sunt interdita: cū penis: officioq.

Publica iudicia reperis in finem locata.

C Finis tituloz institio num: qui sunt numero. xcix.

C Incipiunt rubrice de vsu feudozum.

Lienatione seu iudi.

An maritus succedat vxori in bñficio.

Apud quem

vel quos controuersia feudi

An remoueri debeant testes.

An mutus vel alius imperfectus.

An ille qui interficit fratrem domini sui.

In utroq; fure.

Alienatione feudi paterni.

An agnatus vel fili⁹ defuncti

An apud iudicem vel dñm.

C Beneficio fratris et qualiter frater.

Beneficio femine.

C Controversia inuestiture.

Contentione inter dominum et vasallum.

Contentione inter dñm et fidelē

Inuestitura feudi.

Contentione inter me et dñm.

Constitutiones domini lotbaryi feudorum.

Controversia feudi inter pares terminanda.

Controversia inter dñm emptoris et vasallum.

Consuetudine recti feudi.

Clerico qui inuestituram facit.

Capitulis conradi.

Controversia inter masculū.

Controversia inter dominum et emptorem.

Capitaneo qui curā vēdidit.

Controversia inter vassallum et alium de beneficio.

Constitutiones dñi frederici.

C Episcopū vel abbatē vel abbatissam vel dñm plebis feudum dare non posse.

Eo qui finem fecit agnato de feudo paterno.

Eo qui sibi et heredibus suis masculis et feminis inuestituram acceperit.

C hic finitur lex: deinde consuetudines incipiūt.

Imperator lotbarius.

Inuestitura de re aliena facta

Inuestitura q̄ titius cepit a

sempronio.

Inuestitura in maritum facta.

Inuestitura apud pares cinere terminanda.

In quibus causis feudū amittatur.

C Lege conradi.

C Milite vasallo q̄ prumax ē dimis valuasoribus.

Mutus vel alius imperfectus feudum retineat.

C Natura feudi.

Nova fide firmata.

Natura successionis feudi.

Notis feudorum.

C Pace iuramento firmāda.

Per quos fiat inuestitura et per quos restituatur.

Pace tenēda et c⁹ violatorib⁹

Prohibita alienatione per lotbarium.

Prohibita feudi alienatione per fredericum.

Pugna.

C Qui feudum dare possunt.

Qui successores feudum.

Quo tempore milca inuestituram petere debeat.

Tractatus de modo legendi

Quibus modis feudum amittatur.

Qui successores teneantur.

Quemadmodum feudū ad familiam pertineat.

Quibus modis feudum constitui potest.

Quid sit inuestitura.

Quod precedere inuestituram debeat fidelitas.

Qualiter vasallus iurare debeat fidelitatem.

Qualiter olim feudum poterat alienari.

Quis dicatur duximarchio.

Que fuit prima causa beneficii admittendi.

Qui testes sunt necessarij ad probandam nouam inuestiturā.

Quid iuris sit post alienationem feudi.

Qualiter dominus de proprietate priuetur.

Que sunt regule.

Quot testes sunt necessarij ad probandam ingratitudinem.

De Successione feudi.

Si controuersia fuerit in inuestitura.

Si episcopus vel abbas vel abbatissa.

Si de inuestitura inter dominum et vasallum lis oriatur.

Si de feudo controuersia fuerit.

Si de feudo vasallus ab aliquo interpellatus fuerit et do-

minus eū defendere noluerit.
Si negatum fuerit beneficiū a vasallo.

Si vasallus feudo priuetur cui debeat deferri.

Si vasallus feudi conditiones negauerit ex certa scientia.

¶ Vasallo decrepite etatis quod feudum resuauit.

Vasallo qui contra constitutionem lotharij feudum alienauit. Notis feudorum.

¶ Digesti veteris.

Primus liber habet titu. xxiij.

Secundus. xv.

Tertius. vii.

Quartus. ix.

Quintus habet titulos. v.

Sextus. iij.

Septimus. viij.

Octauus. vj.

Nonus habet titulos. iij.

Decimus. iij.

Undecimus. ix.

Duodecimus. ix.

Tredecimus. viij.

Decimusquartus. iij.

Decimusquintus. iij.

Decimussextus. iij.

Decimusseptimus. iij.

Decimusoctauus. ix.

Decimusnonus. iij.

Vicesimus. ij.

Vicesimusprimus. iij.

Vicesimusecundus. vj.

Vicesimustertius. v.

In vtroq; iure.

Nicesimus quartus. iiij.

Et sunt simul. clx.

¶ Infortiati.

¶ Primus liber hz titulos. viij

Secundus. ix.

Tertius. x.

Quartus. viij.

Quintus. viij.

Sextus liber habet titulos. j.

Septimus. j.

Octauus. j.

Nonus. x.

Decimus habet titulos. x.

Undecimus. iiij.

Duodecimus. iiij.

Treddecimus. viij.

Decimusquartus. xviij.

Et sunt simul. xviij.

¶ Digesti noui.

¶ Primus liber habet ti. vj.

Secundus. xvj.

Tertius. xj.

Quartus. xj.

Quintus. xxiiij.

Sextus habet titulos. viij.

Septimus. iiij.

Octauus. viij.

Nonus. xxx.

Decimus habet titulos. xxv.

Undecimus. xiiij.

Duodecimus. xviij.

Et sunt simul. clxxiiij.

¶ Codicis.

¶ Primus liber habz titulos. l.

Secundus. lviij.

Tertius. xliij.

Quartus. xlvj.

Quintus habet titulos. lxxiiij

Sextus. lxx.

Septimus. lxxv.

Octauus. lix.

Nonus liber habet titulos. lxx.

Decimus. lxxiiij.

Undecimus. lxxviij.

Duodecimus. lxxiiij.

Et sunt simul. decliij.

¶ Autenticor; siue nouellarū constitut ionū.

¶ Prima collatio habet ti. viij

Secunda. xj.

Tertia. viij.

Quarta. viij.

Quinta habet titulos. xviij.

Sexta. xiiij.

Septima habet titulos. ix.

Octaua. x.

Nona. xiiij.

Et sunt simul. xcviiij.

¶ Decima collatio autenticor; siue nouellarū constitutionum aut liber siue vsus feudoz habet titulos. lxxxj.

¶ Institutionum.

¶ Primus liber habet titulos. xxiiij.

Secundus. xxvj.

Tertius. xxiiij.

Quartus. xviij.

Et sunt simul. xcv.

f f n j s.

B iij

IUS EST ARS BONI ET EQUI, CV
ius merito quis nos sacerdotes **L. i. sacra dantes**) appellat. ff.
de instit. 2 iur. l. j. Resp. ij. Nam ppinqu⁹ finis iuris est discernere inter equū 7 iniquū 7 efficere bonos: non solū metu penarū
sed et exhortatione premiozum. iij. dis. facte sunt.

¶ Vel ius est præceptum seu ordinatio
pncipantis vel domini circa subditos. Et sic ius triplex di-
stinguatur. Nam talis pncipans quo est.

¶ Deus, & dicitur Ius diuinum quod cō-
tinetur in decalogo. Etodi. xx. 7 alibi in. **L. tā veteri q̃ noua:**

¶ Natura & dicitur Ius naturale prime-
uum: qđ instinctu nature: nō aliqua p̃stitutione: habet 7 est cō-
mune om̃i natiōi: vt maris 7 femine p̃iuctio: puerorū educatio:
7c. et hoc est equissimū: vt qđ: tibi vis fieri mihi fac: quod non
mihi noli. Sic potes in terra viuere iure p̃oli. vt. j. dis. in p̃inci-
pio 7. **L. dis. penderet.** Et Mathei. viij. **Quecunq; vultis vt fa-**
ciant vobis homines: eadem facite illis. 7c.

¶ Homo & tunc dicitur Ius humanū. s.
Ius gentiū. Civile 7 positiuū vt. j. dis. Ius aut 7 trib. c. seq.

¶ Et subdiuidit̃ in canonicū et ciuile. Nam sicut bō p̃stituit̃
ex duob⁹. s. materia et forma. Ita. ij. sunt dignitates in ecclesiis
militante. s. p̃rōficalis auctoritas q̃ p̃didit canones: quib⁹ regū-
tur sp̃alia. Et imperialis potestas: que p̃didit leges: quib⁹ re-
gunt̃ secularia vt in. c. solite: de maio. 7 obe. **Uñ p̃temtores ca-**
nonum peccant in spiritū sanctum. Cuius nutu: instinctu 7 gra-
cia sunt editi. c. violatores 7 c. nulli p̃bas. xv. q. j.

¶ Ius Canonicum principaliter in
quatuor libris est traditum quorum.

¶ Primus est decretum in quo continen-
tur decreta. i. statuta pape 7 aliorū patrū de p̃cilio Cardinaliū.
Et diuiditur. Decretū in tres partes principales vniuersas.

¶ C. distinguit & l. i. prima pars decreti
que vocat̃ distinctiones p̃tinet centū 7 vnā distinctionem.

¶ Causas dant. x. tria cum vi. l. Secunda

pars decreti que vocatur canse continet triginta sex causas: et
ibi post. 33. causam. q. 3. inserit tractatus de penitentia.

Penitet v versum. i. tractatus de peni-
tentia continet septem distinctiones. v. vertitur sic. A.

Vult cōsecrare reuersū. i. tertia pars
decreti que vocatur de consecratione. scē ecclesie; altaris. 7c. Di-
uiditur in. v. i. in quinque distinctiones. 7c.

Nota quod in om̃ibus tribus partibus
decreti. Allegat distinctio cū quora: nominādo p̃ncipis capituli.

Sed tamen differenter. Nam.

Aut ponit ista litera. q. inter duos m̃teros quorū p̃zim⁹ sig-
nat: quotam cause. Scdus vero quorā questionis. Et sic querit
allegatio: in scda parte decreti: vt. j. q. f p̃ncipat⁹. i. p̃zima cau-
sa: 7 p̃zima q̃stioe eiusdē cause in capitulo qd̃ incipit p̃ncipat⁹ 7c

Aut istam syllabam di. vel dis.

Nulla determinatio precedit: 7 tunc querit allegatio in p̃zi-
ma parte decreti vt. j. dis. Jus naturale. li. j. dis. miramur. 7c.

Aut aliqua determinatio precedit. Et sic.

Aut p̃cedit hoc cōplexū de pe. vel de peni.: 7 sic querat alle-
gatio in scda parte decreti in tractatu de penitentia vt de pe-
dis. j. mensuram.

Aut precedit hoc completum de con. et sic querat in tertia
parte decreti vt de con. dis. ij. liquido.

Secundus, vocatur decretales subaudi-
endo epistole. Est aut̃ decretalia innūero singulari. Ep̃la quaz
papa solus vel de p̃silio Cardinalis rescribit ad alicuius cōsul-
tationē vt. c. j. de rescri. 7 glo. iij. dis. in peni. **I**ste aut̃ liber
decretalium diuiditur in quinque libros parciales ṽnuerſus.

1   2   3   4   5

Iudex iudicium clerus sponsalia crimen

Qui versus declaratur per quinque versic. infra sequeñ:

Pars p̃zior offitia creat ecclesieq̃ ministros

Altera dat testes et cetera iudiciorum

Tertia de rebus et vita p̃sbyterorum

Quarta docet qualis sint ritus coniugatorum

Quinta de vitijs: 7 penis tractat eorum.

Et in his quę libris allegat Rubrica seu tit. cum capitu. 7. §. si
qui habet tale capitulum ut sic de rescri. c. sup. literis. Item de
offi. dele. c. prudentiam. §. sexta: 7 sic de alijs.

Tertius liber iuris Canonici vocatur
sextus: nō ideo q̃ sit p̃numerāduS cū p̃cedētibz quinqz: sed q̃a
post cōpilationē quęqz libroz partialiū decretaliū: venit ad sup̃
plendū: declarandū. corrigendū: ampliandū: vel restringendum.
Iura in decretalibz posita. Et similiter diuidit̃ in quęqz libros p̃
tiales sicut liber decretaliū: iuxta versiculū. Iudex. Iudicium
7c. vrb. Nam omnes Rubricę sexti libri ponunt̃ in decretalibus
sed non ecōtra: 7 allegat̃ in sexto ut in decretalibz: solū qđ ad
ditur in allegatione illud complexum. lib. vj. Exempli gratia
de rescri. c. statutū. §. assessor. li. vj. i. libro sexto. Item. c. mulie
res: de Judi. li. vj. 7 sic de alijs.

Quartus vocat̃ Clemētime. s. cōstitutio
nes quas clemēs papa quē in p̃cilio suo edidit 7 venit ad decla
rationē suppletionē ampliatiōm restrictionē: emēdationē. 7c tā d̃
cretaliū q̃ ipsius sexti: 7 similiter diuidit̃ in quęqz ptiales ut p̃
cedē. iuxta illū x̃sum. Iudex iudiciū. 7c. Et allegat̃ in eo Ru
brica: 7. c. 7. §. si q̃s ponitur in capi. ut in duobus p̃cedentibus
solū qđ addit̃ in p̃ncipio vel in fine allegationis: bec syllaba cle.
vel hoc complexū in cle. Exempli gratia cle. pastoralis. §. pisana:
de re iud. Itē in cle. de reli. 7 vene. san. c. si dñm: 7 sic de alijs
Et hoc idem pōt sic alegari. c. si dñm de reli. 7 ven. san. in cle.
Ubi ponitur glo. in. x. sepe que dat rationes q̃ actus virtuosus
ex voto factus: est magis meritorius q̃ spōte 7 sine voto fact⁹.

Ultra suprascriptos quattuor libros
tandē emanarūt extrauagātes: tam cōmunes q̃ Joānis. xij. q̃
etiam veniūt ad suppletionē 7 decisionē. 7c. 7 gōtiōz humano
rum. Et dicūtur extrauagātes: q̃a vagant̃ extra suprascriptos:
q̃: tuoz libros. Nondū enī apparet decretū alicuius pape 7 eius
p̃ciliū q̃ mandarent̃ in vnū libzū ordinate redigi. Quāuis iam
post finem clementinarum sub suis titulis seu rubricis locentur
magistraliter. 7c.

Ius autem ciuile vel imperatoriū quod
leges appellatur: traditum est gñaliter in. 4. libris legalibus.

Primus vocatur digestum eo q̄ omnia decidenda: iure ibi digerūtur seu decidunt. Iste liber vocatur etiā pandecta: vel pandectarū: a pan qđ est totū 7 decteos doctrīna q̄si tota doctrina iuriscōsultorū. Et triplex est digestū. s. infortiatū 7 nouum. Et signat abbreviate sic. ff. p. duplex. ff. eo q̄ vñ dñ: fuerit p. duos impatores: quorū vterq̄ fridericus appellabatur: compilatum 7 sic remāsit a quolibet friderico prima litera. f. f. Quāuis moderniores dicāt 7 scribant aliā huius abbreviatiōis fuisse causam: 7 p̄tinet. l. libros in tribus voluminibus: 7 continet leges 7 statuta Romanorum.

Secundus vocatur codex, 7 continet diuersas sanctiones 7 p̄cepta imperatorū. Et diuidit̄ in. xij. libros 7 scribit̄ abbreviate p. L. magnū: 7 allegat̄ in his p̄cedentibus duob⁹ libris simpliciter lex seu p̄ncipiū legis: 7 tandem subiungit̄ Rubri. seu titulus: vt. l. inciuile. ff. de lege. L. de p̄scrip. xxx. vñ gl. au. l. cum notissimi. §. Illud aut̄ 7. l. male. L. co.

Tertius vocatur autenticū in singulari vel autenticorū in plurali. Et diuidit̄ in nouē collatiōes: 7 allegando p̄mittit̄ hoc complexū in autē: postea subiungit̄ Rubri: 7 tandē. §. i. pagaphus. In fine vero apponit̄ collatiōis quora vt sic: in auten. de leno. §. saucimus col. iij. i. in autentico de lenonibus. §. saucimus collatione tertia:

Quartus vocatur instituta seu institutiōes: 7 est introductorius in alios libros legū. immo totū iuris Et diuidit̄ in. iij. lib. partiales: 7 scribitur abbreviate sic insti. de ado. §. minorem natu. 7 c.

Altra sup̄ascriptos libros est etiā liber feudorū q̄ etiā appellat̄ collatio decima. Et diuidit̄ in duos libros partiales: q̄ etiā appellant̄ vsus feudorū. Itēz sunt extrauaganti. quarum primam sollemniter glosauit Bartholus: princeps legistarum: 7 bi duo libri ponit̄ cū libro autenticorū: post finē trisi librorū codicis.

Nota q̄ in toto corpore iuris, p̄ncipiū canonis vel capituli aut legis quæ allegatur non debet abbreviari, sed totalit̄

rescribi, prout stat in originali.

ff. i. digestum

Magnum l. i. loder

Auten. i. in Autentico

Instit. i. Instituta.

Rub. i. rubrica

Fe. re. i. felicitis recordationis

C. i. paragraphus magnus in texto

S. i. paragraphus in glosa

paruum. c. i. capitulum vel centum

Glo. Ber. i. glosa bernardi.

f y n y s.

Vna introductio procurationis.

Am citatio fundamentū sit ordinis iudiciorū.
Scias q̄ alia est citatio iudicij ordinarij: et alia
iudicis delegati. An̄ adueniente termino cita-
tionis iudicis delegati pcurator rei corā eo cō-
pareat sic dicens. Ego pcurator et pcuratorio
nomie A. an̄ omnia p̄stoz q̄ in vos venerabi-
lem virū 7c. tanq̄ in p̄petentē iudicē aut etiam in vestrā p̄ten-
sam iurisdictionē nō p̄sentio neq̄ p̄sentire intendo quouis modo
mibi inquantū ad hoc de iure astringor. Et si vos dñe venera-
bilis 7c. vtiq̄ habere p̄tenditis aliq̄ iurisdictionē aut p̄missio-
nem: tūc ego peto noie pcuratorio quo s̄ b̄mōi cōmissiōis 7 iu-
risdictiōis copiā mibi ferri et terminū cōpetentē ad dicendum
p̄tra statui atq̄ dari: alias ego p̄stoz de grauamine et appel-
lando 7c. ¶ Sed adueniente termino citatiōis iudicis ordinarij
pcurator actoris dicat sic. Ego pcurator 7 eo nomine B. actor-
is accuso p̄sumaciā partis aduersē nō p̄parentis petēs eā p̄su-
macem reputari et mibi vltiores p̄cessus decerni. Et aduer-
so pcurator rei dicat sic. Ego pcurator et eo noie B. peto mibi
dari causam in rescriptē siue summariā in hac causa imperitiōnē
vnde tūc iudex statuas A. actori terminū ad libellandū. ¶ Ad

Introductio procurationis

ueniente bñdī termino pcurator actoris dicat sic. Ego pcurator A. noīe actoris ad satisfaciendū bñdī diei termino hñc exhibeo et pduco libellū petēs partē aduersam cogi ad rñdendū eodē libello oblato. Ex aduerso pcurator rei ei⁹ B. dicat. Ego pcurator ipsius B. pero mibi discerni copiā libelli oblati ⁊ etiam terminū ppetentē statui ad excipiendū verbo vel in scriptis fm q mibi ppetierit: vnde dñs officialis decernat copiā ⁊ terminū statuāt ad excipiendū: vicz terminū iuris vel alias ad voluntatē partium. ¶ Istō termino adueniēte pcurator rei dicat sic. Ego pcurator ipsius B. rei ad satisfaciendū bñdī dicto termino pduco has excepciones ptra libellū ipsius A. actoris oblatum petens et ptestans put cōtinet in eisdē. Ex aduerso pcurator actoris dicat sic. Ego pcurator actoris A. peto bñdī exceptionū mibi decerni copiā ⁊ terminū ad dicendū cōtra pfigi et assignari. Et expost dñs iudex decernat copiā et terminū statuāt ad dicendū ptra siue replicandū. ¶ Adueniēte termino pcurator actoris dicat sic. Ego pcurator ipsius A. actoris ad satisfaciendū termino pduco has replicatiōes ptra excepciones pro parte rei pductas petens put pñet in eisdem. Ex aduerso pcurator rei dicat sic. Ego pcurator ipsius B. rei peto mibi decerni copiā bñdī replicatiōis et terminū ad duplicandū pfigi et assignari. ¶ Illo termino adueniēte pcurator ipsius rei si sibi placet pōt petere vt dñs iudex intorloquet sup bñcīnde pductis. Sin aut tñc pcurator rei dicat sic. Ego pcurator ipsius B. rei ad satisfaciendū bñdī termino exhibeo bñdī duplicatiōnes petens et allegans vt pñet in eisdē. Ex aduerso pcurator actoris dicat sic. Ego pcurator ⁊ eo nomie ipsius A. actoris peto copiā bñdī duplicatiōis mibi decerni ⁊ terminū statui ad dicendū ptra siue ad triplicandū. ¶ Adueniēte bñdī termino pcurator ipsius A. actoris sic dicat. Ego pcurator A. actori ad satisfaciendū termino has pduco replicatiōes ptra duplicatiōes ipsius rei ptestans eo allegans put pñet in eisdē. Ex aduerso pcurator rei dicat sic. Ego pcurator B. rei peto copiā triplicatiōis ptra bñdī mibi decerni et terminū assignari ad qdruplicandū verbo vel in scriptis fm q mibi cōpecierit. ¶ Terminō isto adueniente pcurator ipsius B. rei sic dicat. Ego pcur. et eo

Introductio procurationis

nomine ipsius B. rei. pduco hmoi q̄druplicatiōes p̄tra portens
aduersam perēs et protestās prout in eis p̄tinet. Et aduerso p̄
cu. actoris dicat sic. Ego p̄cu. ipsius A. actoris peto p̄ vos dñm
iudicē sup̄ deductis in iuditio interloq̄: et iudex tūc statuat ter-
minū p̄tribus ad audiendū voluntatē suā. ¶ Iſto termino adue-
niēte si iudex interloquēdo p̄nunciauerit libello oblato ab actorē
re per reū fore r̄ndendū. Tūc si p̄curator vult appellare statim
p̄testabit de grauamine et appellādo. Et debet infra .x. dies a
tali sentētia plata appellare. Sed si nō voluerit appellare tunc
idem p̄curator rei r̄ndendo libello dicat sic. Ego p̄cura. ipsius
B. rei dico perita in libello et narrata prout narrant & a esse
vel nō esse anio litemcōtestandi affirmatiue vel negative. Et sic
facta litemcōtestatiōe iudex statuat terminū p̄tribus siue p̄cura-
toribus b̄ncinde ad iurandū de calūnia vitanda et v̄itate dicē
da cū om̄ibus et singulis capitulis in et sub iuramento calūnie
p̄rentis &c. Et p̄t iudex statim bene recipere hmoi iuramentū a
partib⁹ b̄ncinde: quo iuramēto p̄fa. o a p̄tribus b̄ncinde receptū
iudex statuat actori seu eius p̄curatori terminū ad ponendū et
articulandū in causa huiusmodi. ¶ Quo termino adueniēte p̄
cu. actoris dicat sic. Ego p̄curator et eo noie ipsius A. actoris
hmoi pduco et exhibeo positiones et articulos petens partē ad-
uersam cogi ad dicendū et excipiendū q̄cquid dicere vel exci-
pere voluerit p̄tra positiōes ⁊ articulos oblatos necnō ad r̄nden-
dum eisdē. Et aduerso p̄cu. rei sic dicat. Ego p̄cura. ipsius B.
rei peto copiā positionū et articulorū mibi decerni et terminum
p̄peremē ad cōtradicendū p̄figi ⁊ assignari. ¶ Adueniente bu-
iusmodi termino p̄cu. rei si dicat. Ego p̄cura. ipsius B. rei p̄-
duco has exceptiōes cōtra positiōes et articulos partis aduersę
petens r̄ndens et p̄testans prout et quēadmodū p̄tinet in eisdē.
Et aduerso p̄cu. actoris sic dicat. Ego p̄cura. ipsius A. actoris
peto mibi decerni copiā p̄ductorū et terminū ad p̄tradicendum
assignari. ¶ Termino isto adueniēte p̄cu. actoris sic dicat. Ego
p̄cu. ipsius A. actoris ad satisfaciendū termino has exhibeo re-
p̄licatiōes p̄tra exceptiōes et r̄nsiones partis aduersę petēs p̄ut
p̄rimetur in eisdē. Et aduerso p̄cu. rei si placet petat copiā ⁊ ter-
minū ad duplicandū eodē mō ȳtā dictū est: vel petat iudicem

Intductio procurationis

vt interloquēdo pronūciat sup admissiōe vel repulsione articulo-
rum. Tūc iudex statuat partib⁹ terminū ad audiendū volūta-
tem suā super admissiōe et repulsione articuloꝝ. ¶ Et isto ter-
mino adueniente si iudex pronūciauerit articulos fore et esse ad
probandū admittēdos ꝛc. ꝑcura rei si viderit: se grauātū ꝑte-
stari debet de grauamine et appellādo: et infra dies decē a sen-
tentia lata appellare. Sin aut tūc faciat istā interlocutoriā trā-
sire in rē iudicatā. Et in eodē termino ꝑcurator ipsius A. actorꝝ
petat sibi statui et assignari terminū ad probandū intentionem
suā ꝑo prima dilatiōe: quā iudex sibi dare et assignare debet: in-
fra quā dilatiōē ꝑcurator actoris citari faciat in certū ꝑempto-
rium terminū nō nullos testes de ꝑhibēdo testimoniū veritati
in bñdī causa. Et in eundē terminū faciat citari reū seu ei⁹ ꝑ-
curatorē ad videndū seu audiendū ꝑroduci: recipi: admitti: ꝛ iu-
rare nōnullos testes de ꝑerbibendo testimoniū veritati in causa
bñdī. Necnō ad dandū et exhibendū interrogatoriā fm q̄ ip-
sos testes examinari et interrogari voluerit. Quo termino citatio-
nis adueniēte ꝑcurator actoris sic dicat. ¶ Ego ꝑcurator A.
actoris bñdī ꝑduco testes ꝑetēs eosdē recipi: admitti iurare ꝛ
ꝑerbibēdo testimoniū veritati in causa bñdī eosdēqꝫ examinari:
Et aduerso ꝑcurator rei sic dicat. Ego ꝑcurator ipsi⁹ B. rei
hec ꝑduco interrogatoriā iuxta et fm q̄ testes ipsos volo exa-
minari: nihilominus ꝑtestor q̄ ius mihi maneat saluū et illesum
excipiēdi tam ꝑtra testes q̄ cōtra eoz dicta ꝑo loco et tꝑe opoz-
tunis. ¶ Itē si actor in prima dilatiōe suā intentionē plene nō
ꝑbauerit: petat sibi decerui scđam dilatiōē vel tertiā vel q̄rtā
cū solēnitare ad probandū. Et postq̄ actoris testes ꝑducti ad-
missi et iurati sunt ꝑ iudicē aut eius notariū examinati: tunc
actor siue ꝑcurator actoris petat sibi ꝑfigi et assignari terminū
ad videndū et audiendū dicta seu testium attestatiōes in bñdī
causa iuratorꝝ receptorū admissorꝝ et examinatoꝝ publicari ip-
sumꝝ reū citari ad idē videndū vel dicendū causam rōnabiles
q̄re bñdī fieri nō debeant. ¶ Istō termino adueniēte actor siue
eius ꝑcurator sic dicat. Ego ꝑcurator ipsius A. actoris ꝑeto ꝑ
vos dñm iudicē testiū dicta siue attestatiōes in bñdī causa re-
ceptorū admissorꝝ iuratorū et examinatoꝝ publicari ꝛ ꝑ publica

Introductio procurationis

ris haberi. Tūc iudex querat ab eo an etiā velit plures pducere testes sup intentiōe sua. Et si dixerit q non: tūc dicat iudex an etiā renūciat productiōi vltiori testiu: 7 si pcurator tūc dixerit q sic: notari⁹ cause ponat in actis talē renūciationē testiu. Ex aduerso vero si pcurator rei cām habuerit rōnabilē qre dicta testiu nō sint publicāda: illa mox et in p̄senti debet coram iudice pponere. Si autē nō habuerit b̄mōi cām sed p̄sentit publicacioni tūc iudex dicat notario vt legat dicta testiu vt sic p publicatis habeant. Qua publicatiōe sic facta pcurator rei petat sibi decerni copiā attestatiōnū et terminū cōpetentē p̄figi 7 assignari ad dicendū tam p̄tra dicta et attestatiōes testiu q̄ eorum p̄sonas. Illo adueniēte termino pcurator rei sic dicat. Ego pcurator ipsius rei ad satisfaciendū b̄mōi termino pduco has exceptiones p̄tra dicta testiu ac eorū p̄sonas pro pte aduersa pductorū petens et allegās: vt p̄tinet in eisdē. Et ex aduerso pcurator actoris sic dicat. Ego pcurator ipsius A. actoris peto copiā pductorū mibi decerni et terminū dari ad replicandū fm q̄ mibi cōpetierit: 7 procedat si placet vtrūq̄ examinificatū est: et nūc replicādo nūc duplicando &c. Deinde pcurator actoris petat sibi assignari certū terminū ad pducendum offiā et singula iura 7 munimēta: liberas: scripturas: p̄uilegia 7 instrumēta sibi in huiusmodi causa necessaria: ip̄mq; resū ad idē. ¶ Quo termino adueniente procurator ipsius A. actoris sic dicat. Ego procurator nomine A. actoris ad satisfaciendū termino reproduco hec singula in b̄mōi producta verbo. Et si habuerit aliqua q̄ non sunt prius producta illa pducatur in scriptis. Ex aduerso pcurator rei sic dicat. Ego peto mibi dari copiā illoꝝ de nouo pductorū et terminū statui ad excipiendū siue dicendū verbo vel in scriptis p̄tra offiā et singula pducta in b̄mōi causa: et pōt procedi vtrūq̄ replicādo triplicādo &c. etiā pōt obseruari terminus ad declarādū si fuerit necesse. Deinde pcurator actoris petat sibi dari terminū ad pcludendū in b̄mōi causa: ip̄sumq; resū ad idē: vel ad dicendū causam rōnabilē qre in b̄mōi causa pcludi nō debeat. ¶ Illo termino adueniēte pcurator actoris sic dicat. Ego pcurator ipsius actoris peto in b̄mōi causa cōcludi et mecū p concluso haberi. Ex aduerso procurator rei si quā habuerit causam

Introductio procurationis

rationabilē quare in causa bñdī non fuerit pcludendū illā ppo-
nere debet. Et si illā causam iudex audire recusauerit tunc pro-
curator rei protestari debet de grauamine et appellādo ꝛc. Sz
si procurator rei non habuerit causam rationabilē bñdī tñc iu-
dex pōt cū ambabus ptribus pcludere in bñdī causa et pro con-
cluso habere: et ex post iudex assignet ptribus bñcndc terminū
cōpetentē ad audiendū et videndū sententiā diffinitiuā in bu-
iusmodi causa ferri et promulgari. ¶ Illo termino adueniente
procurator actoris dicat sic. Ego pcurator ipsius A. actoris p-
tis aduerse non comparentis accuso contumaciā ipsamq; contu-
macem peto reputari et in eius contumaciā sententiā diffinitiuā
pro me et parte mea et contra partē aduersam scōm formā peti-
tionis per me superius oblate in scriptis ferri et pmulgari. Sz
si procurator rei fuerit pñs potest sic dicere. Ego procurator no-
mine ipsius B. rei protestor de non consentiendo in sententiam
diffinitiuam ferendam: ex eo quia causas rationabiles proposui
et allegaui in causa huiusmodi et aliās protestor de grauami-
ne et appellando ꝛc. Vel potest procurator rei sic dicere secun-
dum exigentiā materie. Ego procurator rei peto sententiā dif-
finitiuam pro me et parte mea et contra partē sibi in huiusmo-
di causa aduersam ex eo q̄ insufficienter probauit suam intentio-
nem in scriptis ferri et promulgari ꝛc. Et sic dñs iudex pñs
ciando ferat sententiam diffinitiuam. Si fuerit pro actore tunc
procurator sic dicat. Ego procurator vice et nomine ipsius A.
actoris in quantum huiusmodi sententia pro parte mea ꝛ contra
partem aduersam facere videtur et non alias: tunc per vos no-
tarium cause huiusmodi mihi fieri publicum instrumentum pe-
to. In quantum vero contra partem meam faceret et pro parte ad-
uersa tunc protestor de grauamine et appellando ꝛc. Et aduer-
so si sententia fuerit contra reum seu procuratores rei dicat sic.
Ego procurator ipsius B. rei dico huiusmodi sententiam si
sic dici meretur fore iniustam et iniquam et protestor de
grauamine et appellando ꝛc. Et infra. p. dico ab il-
lo grauamine et sententia sic lata debet in scrip-
tis appellari: alias enim sententia irrita
sit in rem iudicatam.

Si tibi fructū peperit i bellus
prouido grat es age floziano
hic vb. clarā liquidus pererrat
Istula Crocam.

Śląska Biblioteka Publiczna

CIMEZIA XVI w.

227826 -

I

- 227826

MA
Rt.

Min. Ośw. 507a - PZWS C850 X. 49

et angustia. et in
multitudine. et in
ebatur ut. et in
tate. et in
ad est miles qui. et in
filiam. et in
cōtinuis. et in
um. et in
nto. et in
que. et in
con. et in
em. et in
ai. et in
nem. et in